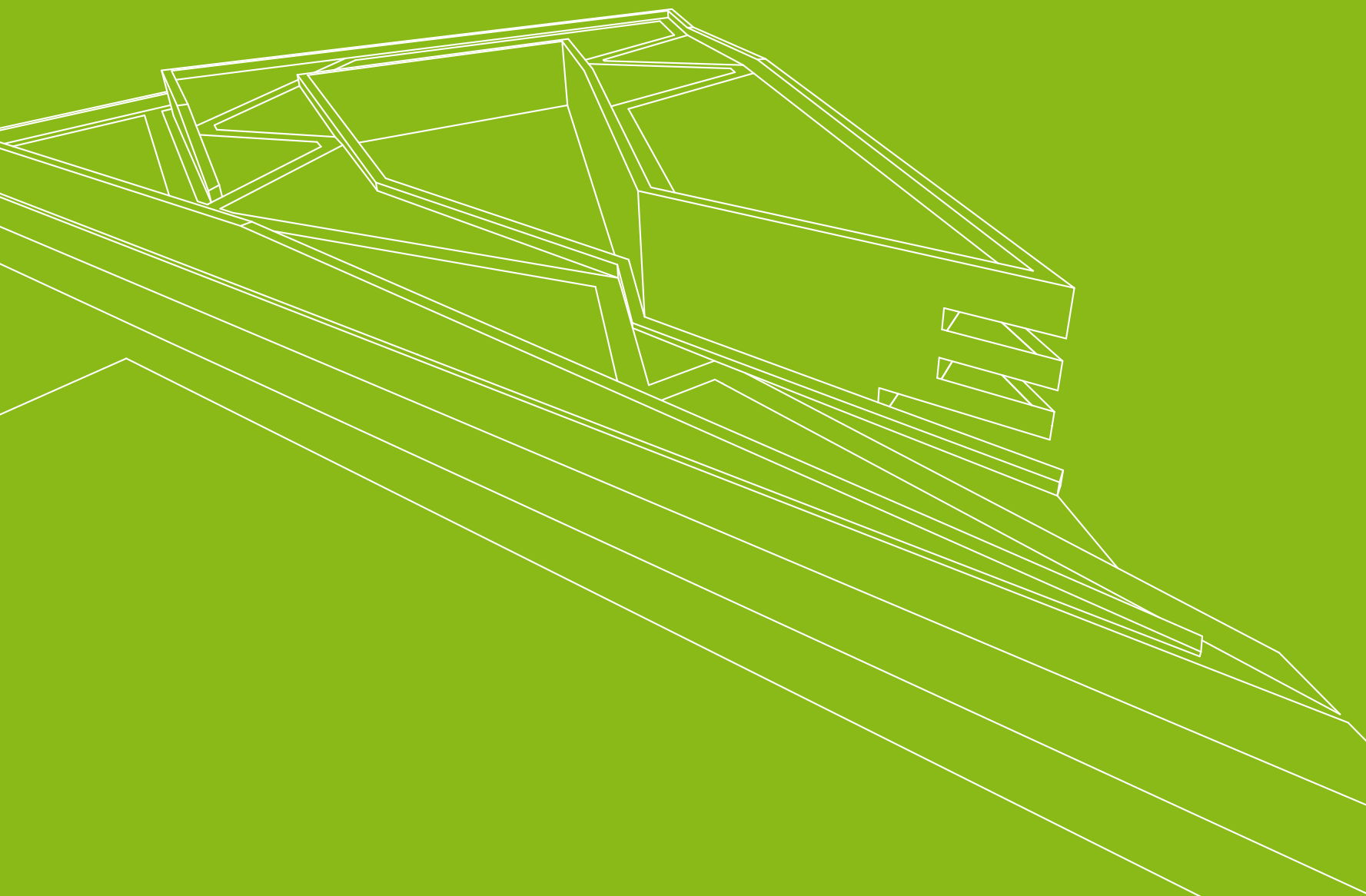

Gašper Kociper

MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE

ZGORNJA ŠIŠKA V LJUBLJANI

urbanistična zasnova in idejni načrt

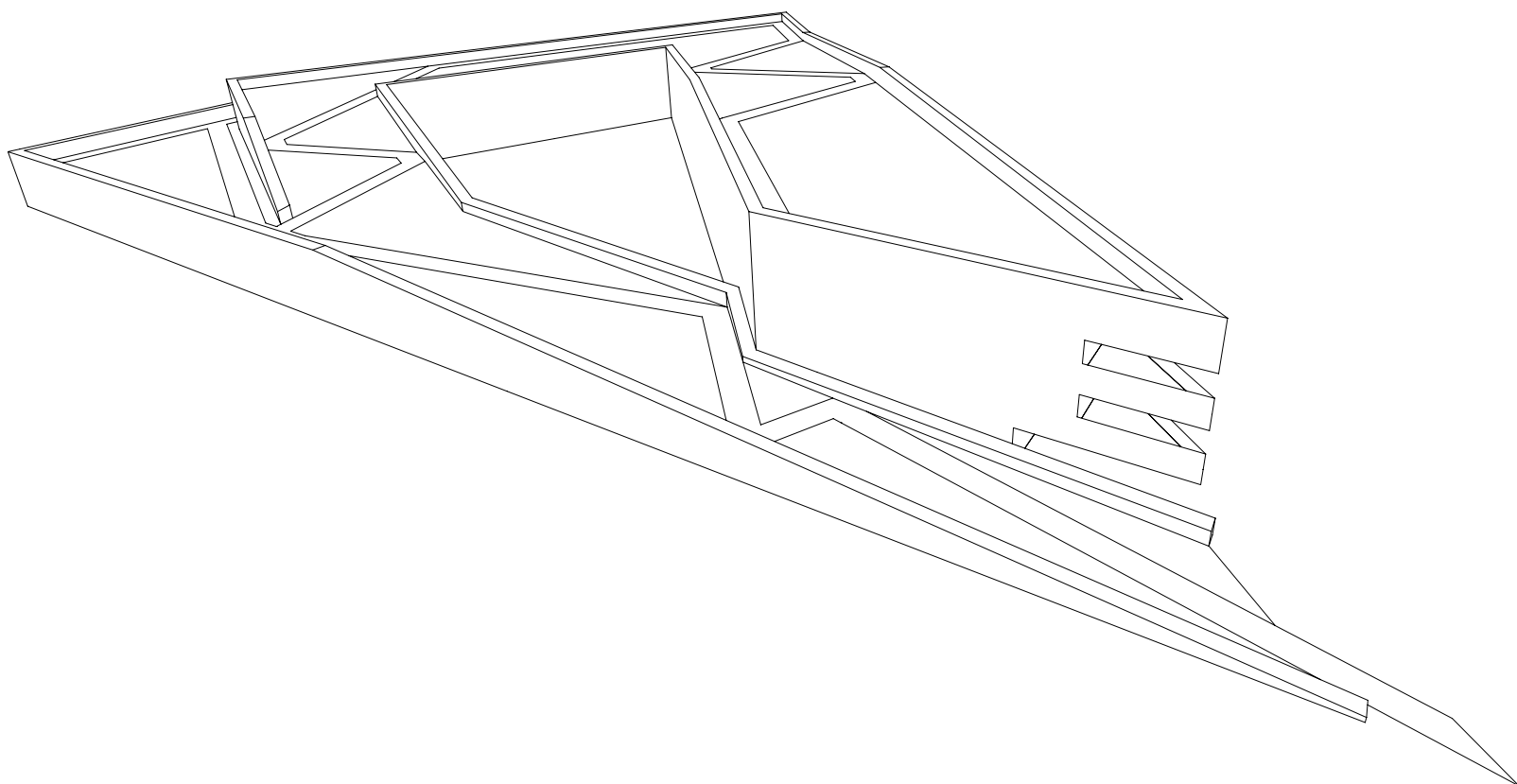
MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE ZGORNJA ŠIŠKA V LJUBLJANI
urbanistična zasnova in idejni načrt

Gašper Kociper

MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE

ZGORNJA ŠIŠKA V LJUBLJANI

urbanistična zasnova in idejni načrt

Gašper Kociper

MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE V ZGORNJI ŠIŠKI
urbanistična zasnova in idejni načrt

Izdajatelj in založnik:

Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje
in
Univerza v Ljubljani, Fakulteta za Arhitekturo

Recenzije:

prof. dr. Lučka Ažman Momirski
prof. dr. Fedja Košir
prof. dr. Jože Ramovš

Lektoriranje:

Anja Tomazin (slovenski jezik)
Alexandra Ekkstein-Kon (angleški jezik)
Robert Bradley Smith (angleški jezik)

Oblikovanje in prelom:

Gašper Kociper

Tisk:

Birografika BORI d. o. o.

1. izdaja

200 izvodov

Ljubljana 2011

Knjigo posvečam Hani, moji prvi nečakinji.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

72(497.4):929Kociper G.
727(497.451.1)

KOCIPER, Gašper

Medgeneracijsko središče Zgornja Šiška v Ljubljani :
urbanistična zasnova in idejni načrt / Gašper Kociper. - 1. izd. -
Ljubljana : Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in
medgeneracijsko sožitje : Fakulteta za arhitekturo, 2011

ISBN 978-961-6128-37-7 (Inštitut Antona Trstenjaka za
gerontologijo in medgeneracijsko sožitje)
ISBN 978-961-6823-18-0 (Fakulteta za arhitekturo)

Iskreno se zahvaljujem vsem, ki so na kakršenkoli način prispevali k nastanku te knjige, svoji družini in prijateljem. Posebej se zahvaljujem prof. dr. Lučki Ažman Momirski, prof. dr. Fedji Koširju in prof. dr. Jožetu Ramovšu za vso strokovno podporo in praktične napotke ter dr. Božidarju Voljču, nekdanjemu članu izvršilnega odbora Svetovne zdravstvene organizacije, za njegov prisrčni prispevek k tej knjigi. Nadalje se zahvaljujem Inštitutu Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje, ki pri nas uresničuje pionirsko delo na svojem področju, da je izdal in založil pričujočo monografijo ter Fakulteti za arhitekturo Univerze v Ljubljani in Študentski organizaciji Fakultete za arhitekturo za njun prispevek pri sofinanciranju.

PESMI IN POVESTI

namesto spremne besede

Ko sem se med ogledovanjem njenega načrta zazrl v vzpenjajočo se streho hiše, ki jo je z živim zelenjem prekril mlad arhitekt, se mi je porodilo nenavadno vprašanje o smeri mojega življenja. Sem se vzpenjal po zelenem pobočju, s katerega robu bom nekoč odšel, ali sem se z njega spuščal proti zemlji, ki nas bo nekoč vse sprejela? Najbrž mi je to prišlo na misel v povezavi z vsebino, ki naj bi hišo napolnila. Med drugim naj bi se mladost in starost v njej srečevali, dopolnjevali in druga drugi pripadali. To je dobra vsebina, še posebej v današnjem času, ko nam ob demografski revoluciji, ki smo ji priča, strokovnjaki in politiki najrazličnejših vrst napovedujejo velike ekonomske in socialne težave. V takih razmerah so na številnih ravneh potrebne nove, drugačne rešitve. S svojim medgeneracijskim pristopom predstavlja načrtovana hiša, katere živa streha se od tal dviga proti nebu, pozitiven korak v tej smeri.

Kaj je res, kar pogosto slišimo, da stari in mladi niso za skupaj? Kakšna pa je razlika med mladostjo in starostjo? Če odmislim fiziološke razlike med mladim in starim organizmom in ostanem na sociološkem področju, mi pride na misel znana prispodoba o možnostih in izkušnjah. Mladost ima veliko možnosti, pa malo izkušenj, starost pa vse manj možnosti in veliko izkušenj. Starim družba izkušnost sicer priznava, ne vključuje pa je v reševanje posledic velikih demografskih sprememb. In to kljub temu da današnji stari ne živijo le dlje, ampak so vse dlje tudi zdravi in vitalni. S svojim znanjem in izkušnjami predstavljajo velik, neizkoriščen družbeni potencial. So del rešitve demografskega problema in ne problem sam. Naši domovi za starejše občane so z organiziranostjo in vsebinami še vedno izključna svetišča starosti, ne pa kraj srečevanja mladih in starih. Dokler ne bodo drugačni, se bomo vrteli v krogu preživelih miselnih vzorcev in rešitev. In še ena prispodoba o starosti in mladosti se mi je utrnila. Pred davnimi leti jo je izrekel »papa Danilo«, danes že skoraj pozabljeni slovenski igralec. Mladost ima pesmi, starost pa povesti, je rekel. Pesmi in povesti so vedno sodile skupaj in načrtovano medgeneracijsko središče me s predlaganimi vsebinskimi rešitvami spominja na njuno druženje.

Če bi arhitekt Kociper v prostor postavil blok, stavbo, kakršnih pri nas in po svetu mrgoli, mi pogled nanjo zagotovo ne bi vzbujal takih vprašanj in vsega, na kar sem ob tem pomislil in tukaj zapisal. Zamisel je drzno lepa in bojim se za njeno usodo. Na nedavni svetovni konferenci starosti prijaznih mest v Dublinu je nekdo rekel, da ne znamo več graditi mest, ki bi jih imeli radi, ker nam to preprečuje vse več zakonov in predpisov. Zato naj izgradnji hiše, ki bi v Ljubljani združevala pesmi in povesti, zaželim srečo pri vseh nadaljnjih fazah njenega rojevanja, še več pa na poti izpolnjevanja njenega poslanstva.

Dr. Božidar Voljč

IZJEMEN PROJEKT ZA SRCE ENE OD LJUBLJANSKIH SOSESK

Prebivalstvo Slovenije se stara, podobno se dogaja skoraj vsem državam in narodom razvitega sveta. Prebivalstvene projekcije kažejo, da bo čez četrto stoletja skoraj dvakrat več ljudi, starih nad šestdeset let, kot jih je danes, in skoraj štirikrat več nad 85 let. Staranje prebivalstva je poleg varstva okolja, preskrbe z energijo in ohranitve ekonomske stabilnosti osnovni razvojni – celo preživetveni izziv razvitih družb. Ta izziv vsebuje poleg problemskih vidikov, ki terjajo inovativne rešitve, tudi neizkoriščene vire in možnosti, ki omogočajo nov kakovostni skok v razvoju. Prvi vir so zmožnosti starejšega prebivalstva, ki razpolaga z enim do dvema desetletjem več sorazmerno zdravega življenja kot prejšnje generacije. Drugi veliki razvojni vir je pereča potreba vseh generacij po lepšem sožitju med ljudmi na osebni mikro družbeni in na makro ravni krajevnih, verskih in drugih skupnosti, držav in narodov. Ob naglem razvoju tehnologij za materialno blaginjo v zadnjem stoletju je namreč pozornost na medčloveško sožitje ostala razvojno zanemarjena. Zato ljudje v današnjih življenjskih razmerah nimamo na voljo niti približno toliko uspešnih sodobnih »orodij«, ki bi nam omogočala lepo sožitje v družini, delovni tovarišiji, osebni in širši družbi, kot jih imamo za materialni standard.

V tem družbenem kontekstu se je Svetovna zdravstvena organizacija (WHO) na začetku novega tisočletja spraševala, kako učinkovito reševati družbene naloge ob staranju prebivalstva. Na 18. svetovnem kongresu gerontologije l. 2005 je bila sprejeta pobuda za svetovni program starosti prijaznih mest in podeželja. Z raziskovanjem izkušenj starejših ljudi in tistih, ki jih oskrbujejo, so po vsem svetu zbrali mnenja, kaj je v bivalnih okoljih staranju prijazno in kaj neprijazno. Na tej osnovi je Svetovna zdravstvena organizacija l. 2007 sprožila gibanje starosti prijaznih mest in podeželja. Od tedaj se naglo širi in ustvarjalno razvija po vsem svetu; od leta 2008 tudi v Sloveniji, ki sodi na tem področju med najbolj inovativne države.

Svetovni program starosti prijaznih mest in podeželja je v celoti strokovno in družbeno potrdil tudi model krajevnih medgeneracijskih središč, ki jih je začel leta 2002 razvijati Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje. Njihova zasnova se ujema s sodobnimi evropskimi izkušnjami na tem področju, kakršna je npr. nemški bielefeldski model; ta nudi možnosti za zdravo staranje in veliko pestrost programov za oskrbo onemoglih na visoki ravni z nizkimi stroški, ker se vse dogaja v neposrednem krajevnem okolju.

Arhitekt Gašper Kociper je bil že pri svojem študiju posebej pozoren na navedene pereče družbene potrebe in njihovo sodobno reševanje. Medgeneracijsko središče za Zgornjo Šiško v Ljubljani, ki ga predstavlja v monografiji, je konceptualno in v izvedbeni podobi zasnoval izvirno. Izhajal je iz stvarnih možnosti in potreb te vzročno oblikovane ljubljanske soseske. Uporabil je sodobne arhitektonske rešitve okolju prijazne gradnje. Posebej z veseljem pa ugotavljam, da gre njegov projekt medgeneracijskega središča s programi za mlado, srednjo in starejšo generacijo v korak z najboljšimi svetovnimi izkušnjami na področju arhitekturne gerontologije. Združuje izkušnje bielefeldskega modela, kjer je središče za oskrbo starih ljudi sredi soseske s premerom enega kilometra, priporočila WHO za starosti prijazna mesta in spoznanja, naj bo krajevno medgeneracijsko središče v srcu kraja živo učiteljsko medgeneracijske solidarnosti za vso sosesko. Kociprov znanstveni monografiji manjka samo eno: da Ljubljana projekt uresniči. To bi jo postavilo na področju staranja in sožitja v izložbeno okno svetovnega razvoja ne le za jugovzhodno, ampak v marsičem tudi za najbolj razvito srednjo Evropo.

ARHITEKTURA S HUMANISTIČNIM PREDZNAKOM

V času, ki odreka široki plasti prebivalstva pravico, da bi živela v svojih najbolj dejavnih letih mirno, zbrano in produktivno brez permanentne panike zaradi negotovosti bližnje in oddaljene prihodnosti, da ne govorimo o akutnih zadregah in nadlogah starosti, se zazdi vprašanje o medgeneracijski solidarnosti včasih močno retorično, če ne kar anahronistično. Zato je toliko bolj razveseljiva karitativna prizadevnost, s katero se je Gašper Kociper, kandidat za naziv univerzitetni diplomirani inženir oziroma magister arhitekture, lotil svojega idejnega projekta medgeneracijskega središča. Po temeljiti presoji in proučitvi mnogih socialnih, antropoloških, psiholoških in gerontoloških aspektov problema se je odločil za zahtevno, morebiti celo nevhvalno lokacijo v eni od »klasičnih« ljubljanskih stanovanjskih sosesk. Ne gre za human, ampak za dobesedno humanističen napor.

Projektant izvrstno obvlada zahtevno problematiko. Enako suvereno sprejema izhodiščne organizacijske odločitve kot rešuje zadnje tehnične podrobnosti, pri čemer prevaja izbrani program v specifično obliko, ki se bo morda na prvi pogled zazdela nenavadna, a je v vsakem pogledu natančno pretehtana in ravno zato tudi izbrano nekonvencionalna. Je logična posledica karseda natančnega študija objektov in vegetacije v okolici in okolišu ter konstrukcijskega in komunikacijskega ogrodja novega stavbnega sklopa. Z izjemnim poznavanjem so rešene socialne razsežnosti naloge. Ponudba uslug za starejše ljudi, če to povem po marketinško, je skrajno pestra in sega od gospodinjstev skupnosti do dnevnega varstva oziroma od začasne nege do stalne medicinske oskrbe. Enako kompleksna je urbanistična oziroma arhitekturna dimenzija. Vsak posamični program ima lasten prostorski okvir in se hkrati smotno in smiselno veže z drugimi programskimi enotami v uravnoteženo celoto.

Stavba je namreč zasnovana kot nekakšen sendvič. Eno od težav graditve v mestu predstavlja pogoj, da mora biti zagotovljena dobra in varna naveza na mrežo, predvideno za promet motornih vozil. Standardna rešitev zadovoljive prometne prekrvavitve je garažna klet, kar diktira raster podpor za zgornja nadstropja in s tem zmanjšuje projektantovo oblikovalsko svobodo. Druga težava je želja, naj imajo ljudje tudi v mestu čim intenzivnejši stik s čim naravnejšo vegetacijo, kar je mogoče zagotoviti na ravni najvišjega nadstropja objekta s tako imenovanim strešnim vrtom. To sta pola, med katerima utripa življenje tudi v obravnavanem medgeneracijskem središču. Njegova zasnova je nemonumentalna, morda celo antimonumentalna in gotovo ni afektirano modna, ker zaradi svoje dinamične konture ni banalno minimalistično dolgočasna.

Prof. dr. Fedja Košir

ARHITEKTURA IN KRAJINA TREH GENERACIJ

Strategije, ki so nasprotne naravnosti glavnih tokov arhitekturnega ustvarjanja, temelječega na zanikanju kraja na katerem arhitektura stoji, opredeli dolgoletni direktor Nizozemskega arhitekturnega inštituta A. Betsky. Sledeč njegovim navedbam je ena izmed možnih poti oblikovanja arhitekturne zasnove nadgradnja lokacije z novo arhitekturo, ki upošteva obrise in pojavnost prvotne parcele. V nadaljnji kategorizaciji istega avtorja so to stavbe, ki spajajo arhitekturo s krajino oziroma tvorijo novo celoto tako, da temeljijo tako na spoštovanju človeškega (dostojanstva) kot na spoštovanju naravnega (od človeka neodvisnega predmetnega sveta in sil, ki v njem delujejo). Prav tovrstno združevanje je namen arhitekturne in programske zasnove medgeneracijskega središča v Zgornji Šiški.

Oblikovana arhitektura medgeneracijskega središča ovija programe namenjene trem generacijam, ki redno ali občasno uporabljajo prostore stavbe, tako da imajo vedno možnost izbire: lahko se umaknejo v samost, lahko pa se vključijo v medčloveško dogajanje v središču. Študija različnih oblikovnih pristopov k zasnovi stavbnega volumna pojasnjuje razmišljanja pri njegovem oblikovanju in podaja utemeljitve končnega izbora zasnove. Jasnost razporeditve funkcionalnih enot je razvidna iz prostorske sheme, ki izhaja iz variacij sestavov dejavnosti. Pritličje stavbe, ki omogoča prehodnost in pretok v vseh smereh, je javno dostopno, prav tako tudi njena streha. Topografska površina stavbe je danes pogosto osrednja likovna tema izraza arhitekture in njeno osnovno oblikovalsko orodje. Vendar je v primeru medgeneracijskega središča, združena z uporabnostjo in pomemben element kakovosti zamisli: urbani vrt je prostor priložnosti, izmenjave življenjskih zgodb in izkušenj, prostor rekreacije, urbane agronomije in lokalne ekonomije, pa tudi del pri zasnovi stavbe upoštevanih načel trajnostne, ekološke in energetske učinkovite gradnje. V urbanističnem pogledu stavba središča nadomešča pozidano javno in poljavno zeleno površino, pri čemer se višinsko prilagaja širšemu prostoru, to je južnemu delu soseske zgrajene v letih 1966–1971. Zasnova dostopnosti do objekta spoštuje odlike obstoječega prometnega omrežja in ne spreminja oziroma celo izboljšuje hierarhičnost prometne organizacije.

Realizacija predlagane zasnove bi uvedla za prihodnost odločilno programsko novost, nadgrajeno s kakovostnim arhitekturnim izrazom. To arhitekturo bi nedvomno lahko uvrstili med tisti (en sam in edini) odstotek arhitekture v Evropi, ki jo kritiki priznavajo za visoko kakovostno.

Prof. dr. Lučka Ažman Momirski

IZVLEČEK

Medgeneracijsko središče je nov model socialnega varstva starejših, ki se šele uveljavlja (tako v Sloveniji kot v svetu). Koncept izhaja in antropologije, psihologije, gerontologije in drugih humanističnih ved ter temelji na predpostavki, da je za kakovosten človekov razvoj izrednega pomena medgeneracijska povezanost med vsemi tremi generacijami. V praksi medgeneracijsko središče povezuje sodobne oblike bivanja starejših z dejavnostmi, ki vključujejo mlajše generacije.

Na osnovi omenjenih teoretskih izhodišč je bil izdelan predlog v obliki idejnega načrta za vzpostavitev prostorskih pogojev za povezovanje različnih socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov v sodoben model medgeneracijskega središča. Projektna naloga s programskimi izhodišči je nastala na podlagi analize referenčnih primerov doma in v tujini ter podrobnih študij programskih zasnov, študije površin in analize prostorskih danosti na konkretni lokaciji. Študija potreb po oskrbi starih ljudi v Sloveniji kaže, da so največje potrebe po teh storitvah v Ljubljani.

Medgeneracijsko središče v Zgornji Šiški je zasnovano kot vozliščna točka v širši mreži programov socialne oskrbe in medgeneracijskega sodelovanja. Vanj so vključeni: dom za stare ljudi v obliki gospodinjstskih skupnosti, paliativna oskrba, začasna nega, dnevno varstvo starih ljudi, oskrbovana stanovanja, izobraževalno središče, otroški vrtec, restavracija, večnamenska dvorana in druge storitve. Poleg trajnostne in energetsko učinkovite zasnove je bilo eno ključnih vodil pri projektiranju zagotovitev kakovostnega bivalnega okolja z ureditvijo zelenih površin. Tako v okolici središča kot na samem objektu – park na strehi. Posebna pozornost je bila namenjena zasnovi volumna objekta, ki postopoma prehaja iz nivoja terena in se v obliki trikotne spirale dvigne na višino treh etaž. Na ta način park z vrtovi brez očitnega prehoda preide iz terena na objekt, kar omogoča neoviran dostop gibalno oviranim osebam. Strešni vrt tako postane prostor medgeneracijskega srečevanja in sodelovanja.

KLJUČNE BESEDE

medgeneracijsko središče, medgeneracijska solidarnost, dom za stare ljudi, gospodinjstske skupnosti, oskrbovana stanovanja, paliativna oskrba, otroški vrtec, izobraževalni center, intenzivna zelena streha, strešni vrt

ABSTRACT

Intergenerational centre is a new model of the social care for old people, which is still being established. The concept originates from anthropology, psychology, gerontology and other humanistic sciences. It is based on the idea, that the intergenerational links between all of the three generations are crucial for the healthy growth of a human being. Thus the intergenerational centre can be defined as a bridge between contemporary concepts of old people's homes and activities involving younger generations.

Considering theoretical background mentioned above, a concept design project has been created. The purpose of the project is to establish the spatial conditions for integrating social, educational, cultural, service, care and other programmes into the contemporary model of intergenerational centre. The project task has been developed through the case studies of existing intergenerational centres, analysis of programme and functional requirements and analysis of spatial conditions on particular location. The analysis of demographical situation in Slovenia indicates the biggest need for old people care services and establishments in Ljubljana.

The intergenerational centre in Zgornja Šiška is conceived as a node in a widespread network of programmes of the social care and intergenerational cooperation. The centre integrates household communities (contemporary concept of nursing home), palliative care, temporary care, day care for old people, sheltered housing, educational centre, kindergarten, restaurant, multipurpose auditorium and other programmes and services. Besides sustainable and energy efficient building, one of the key design guidelines was to create a favourable and healthy living environment by planning the green areas, that has been found as important around the complex as on the building itself - the roof garden. The mass of the building gradually elevates from the ground level and reaches the three-storey height in the shape of triangular spiral. Hence the shape of the building allows the green park to continuously flow from the ground to the top deck and enables the access to people on wheelchairs and introduces the idea of the roof garden as a spatial platform for intergenerational connections and cooperation.

KEYWORDS

intergenerational centre, intergenerational solidarity, nursing home, household community, sheltered housing, palliative care, educational centre, kindergarten, intensive green roof, roof garden

VSEBINA	Spremna beseda	
	dr. Božidar Voljč: <i>Pesmi in povesti</i>	5
	Recenzije	
	prof. dr. Jože Ramovš: <i>Izjemen projekt za srce ene od ljubljanskih sosesk</i>	6
	prof. dr. Fedja Košir: <i>Arhitektura s humanističnim predznakom</i>	7
	prof. dr. Lučka Ažman Momirski: <i>Arhitektura in krajina treh generacij</i>	7
	Izleček/Abstract	9
	Vsebina	10
	Uvod	12
	I. MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE	14
	I.1 Demografske in družbene spremembe – grožnja ali izziv	14
	I.1.1 Staranje prebivalstva in nižja rodnost	14
	I.1.2 Razpad medgeneracijske povezanosti	14
	I.1.3 Tabuizacija starosti	14
	I.1.4 Medgeneracijska solidarnost na preizkušnji in ogrožena vzdržnost pokojninskega sistema	14
	I.1.5 Vojna generacij	14
	I.1.6 Medgeneracijska solidarnost – pogoj za trajnostni razvoj	14
	I.2 Poti do rešitve	16
	I.2.1 Sožitje med generacijami	16
	I.2.2 Medgeneracijski programi	16
	I.2.3 Medgeneracijsko središče – generator medgeneracijskih programov	18
	I.2.4 Prostovoljstvo – osnova za krepitev medgeneracijske solidarnosti	18
	I.2.5 Organizacije in primeri medgeneracijskih programov	18
	I.3 Medgeneracijsko središče – teoretične osnove	20
	I.3.1 Model krajevnega medgeneracijskega središča	20
	I.3.2 Definicija	20
	I.3.3 Cilj – medgeneracijsko sožitje in kakovostna starost	20
	I.3.4 Izhodišča	20
	I.3.5 Celostna antropologija – konceptualna osnova medgeneracijskega središča	22
	I.3.6 Formalne osnove	22
	I.3.7 Zgodovinske osnove	24
	I.3.8 Medgeneracijsko središče kot socialni in prostorski koncept	24
	I.4 Primeri medgeneracijskih središč	25
	I.4.1 Medgeneracijsko središče komenda	25
	I.4.2 Zavod Antona Martina Slomška	26
	I.4.3 Medgeneracijsko središče Churchill	28
	II. IZHODIŠČA ZA PROJEKTIRANJE	31
	II.1 Predstavitev izhodišč za zasnovo medgeneracijskega središča	32
	II.2 Programska izhodišča za medgeneracijsko središče	32
	II.2.1 Povezovanje programov v medgeneracijsko središče	32
	II.2.2 Gospodinske skupine – 4. generacija domov za stare ljudi	33
	II.2.3 Arhitekturne značilnosti domov 4. generacije	34
	II.2.4 Bielefeldski model	34
	II.3 Izbor makro lokacije na podlagi analize potreb po domovih za stare ljudi v Sloveniji	37
	II.4 Izbor mikro lokacije	38
	III. LOKACIJA ZGORNJA ŠIŠKA	39
	III.1 Prostorska in teoretsko zgodovinska opredelitev lokacije	40
	III.2 Fotodokumentacija	42
	III.3 Prostorski podatki in analize	44
	III.3.1 Parcelne meje	44
	III.3.2 Topografski načrt	44
	III.3.3 Relief	45

III.3.4	Zelene površine	45
III.3.5	Obremenjenost s hrupom	46
III.3.6	Stavbna tipologija	46
III.3.7	Višine stavb	47
III.3.8	Prometno omrežje	48
III.3.9	Omrežje dejavnosti	50
IV.	ZASNOVA PROJEKTA	51
IV.1	Zasnova stavbnega volumna	52
IV.1.1	Študija različnih oblikovnih pristopov k zasnovi stavbnega volumna	52
IV.1.2	Oblikovanje volumna in umestitev v situacijo	56
IV.2	Zasnova funkcionalnih enot	57
IV.2.1	Prostorska programska shema medgeneracijskega središča	57
IV.2.2	Študija površin	58
IV.2.3	Diagram izhodiščnih tlorisnih površin po posameznih funkcionalnih enotah	60
IV.2.4	Študija razporeditve funkcionalnih enot	61
IV.2.5	Površine funkcionalnih enot	62
IV.3	Zasnova konstrukcije garaže	64
IV.4	Energetska učinkovitost in strojne inštalacije	66
IV.5	Požarna varnost in neovirana dostopnost	68
IV.5.1	Zasnova požarne varnosti	68
IV.5.2	Zasnova neovirane dostopnosti	69
IV.6	Primerjava nove ureditve z obstoječim stanjem in prostorskimi predpisi	70
IV.6.1	Primerjava delitve površin na območju obdelave	70
IV.6.2	Primerjava zelenih in bruto tlorisnih površin	71
IV.7	Zmogljivosti medgeneracijskega središča	71
IV.8	Študija osončenja	72
V.	URBANISTIČNA ZASNOVA IN IDEJNI NAČRT	73
V.1	Situacija celotne stanovanjske soseske	74
V.2	Ureditvena situacija ožjega območja	75
V.3	Tlorisi	76
V.3.1	Tloris podzemne etaže -3: garaža	76
V.3.2	Tloris podzemne etaže -1: garaža in servisni prostori	77
V.3.3	Tloris pritličja in zunanje ureditve	78
V.3.4	Tloris 1. nadstropja	79
V.3.5	Tloris 2. nadstropja	80
V.3.6	Tloris zelene strehe	81
V.4	Fasade in prerezi	82
V.4.1	Severozahodna fasada	81
V.4.2	Prerez A-A	81
V.4.3	Severovzhodna fasada	81
V.4.4	Prerez B-B	81
V.4.5	Jugovzhodna fasada	83
V.4.6	Prerez C-C	83
V.4.7	Jugozahodna fasada	83
V.5	Detajl	84
V.5.1	Detajl fasadnega pasu in zelene strehe	84
VI.	PROSTORSKA PREDSTAVITEV	85
VII.	VIRI IN LITERATURA	90
VIII.	SEZNAM SLIK	92
IX.	SEZNAM PREGLEDNIC	94
X.	STVARNO KAZALO	95

*A man is not old until regrets take the place of dreams.**
John Barrymore

UVOD

Slika 1: Medgeneracijsko sodelovanja je pogoj za kakovostno starost.

Medgeneracijski odnosi, medgeneracijska solidarnost, medgeneracijsko povezovanje ... To so teme, ki si v zadnjem času čedalje bolj utirajo pot v medijski prostor. Ob tem je potrebno opozoriti na dejstvo, da se pomembnosti navedenih tem že dolgo zavedajo različne stroke od humanističnih (antropologija, psihologija, gerontologija ...) do ekonomije, pa tudi politika na svetovnem, državnem in lokalnem nivoju. Čedalje bolj postaja jasno, da brez medgeneracijskega sožitja družba ne bo kos neizbežnim demografskim spremembam in da brez medgeneracijskega sodelovanja ni mogoče zagotoviti ne kakovostne starosti ne brezskrbnega otroštva in polnega življenja v odrasli dobi.

Če se s posledicami demografskih in z njimi povezanih družbenih sprememb ukvarjajo zgoraj omenjena znanstvena in strokovna področja (nekatera sicer le teoretsko), pa v disciplinah, ki se tičejo urejanja prostora in arhitekturnega oblikovanja, zeva velika praznina na področju medgeneracijskega sožitja. Namen pričujočega dela je zasnovati in predstaviti medgeneracijsko središče kot arhitekturni in urbanistični odgovor na prihajajoče družbene spremembe.

Medgeneracijsko središče lahko označimo kot prostorski gradnik socialnega omrežja, ki skrbi za povezovanje med generacijami in kakovostno staranje. Je fizični okvir, v katerem se povezujejo programi, ki vključujejo vse tri generacije (bivanje in nega starih ljudi, otroški vrtec, izobraževalni center ...). Teoretska izhodišča za zasnovo projekta temeljijo na sodobnih spoznanjih svetovnih in slovenskih antropoloških, gerontoloških ter drugih znanosti (Winter 2000, 2010; Ramovš 2003, 2008, 2010; idr.), pri čemer velja omeniti, da je izvirni model krajevnega medgeneracijskega središča (MGS) plod slovenskega znanja (Ramovš, 2008).

Projekt je umeščen na konkretno lokacijo v središču stanovanjske soseske v Zgornji Šiški v Ljubljani. Pri zasnovi MGS je ključno upoštevanje principa možnosti ločenega sodelovanja, ki se v konkretni rešitvi kaže v razdelitvi stavbnega kompleksa na zaključene funkcionalne enote (gospodinske skupnosti, paliativna oskrba, vrtec ...) s skupnimi podpornimi programi. Eno izmed vodilnih izhodišč pri projektiranju je bilo zagotavljanje kakovostnega bivalnega okolja tako za samo MGS kot širšo okolico s popolno integracijo MGS v sistem zelenih površin (strešni vrt). S predstavitvijo servisnih dovoznih poti in mirujočega prometa v podzemne etaže pa se celostno rešuje prometna problematika celotne soseske.

Vključevanje široke ponudbe različnih socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov v sodoben koncept medgeneracijskega središča predstavlja nadgradnjo kakovosti življenja širše stanovanjske soseske. Z vključevanjem lokalne skupnosti bodisi kot uporabnikov storitev MGS bodisi kot dejavnih akterjev v programih MGS predvsem v okviru prostovoljstva se prenaša skrb tako za stare ljudi kot za otroke iz ozkih institucionalnih okvirjev nazaj v širšo družbo.

*Človek ni star, dokler obžalovanje ne izpodrine njegovih sanj.

I. MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE

I.1 DEMOGRAFSKE IN DRUŽBENE SPREMEMBE — GROŽNJA ALI IZZIV

I.1.1 STARANJE PREBIVALSTVA IN NIŽJA RODNOST

Vse kaže, da je zahodna civilizacija dosegla raven, ko imamo najugodnejše bivalne pogoje v zgodovini vsaj na širšem materialnem in zdravstvenem področju. To se odraža v čedalje daljši življenjski dobi. Po drugi strani pa večje materialno blagostanje v večini držav vodi k nižji rodnosti. Posledica vsega tega je **upad naravnega prirastka** in hitro naraščanje deleža starega prebivalstva in z njim tistega segmenta ljudi, ki potrebujejo veliko nege in oskrbe.

Po podatkih statističnega urada naj bi v Sloveniji delež najmanj 65 let starih ljudi do leta 2060 predstavljal že več kot tretjino vsega prebivalstva (slika 3), medtem ko je bil leta 2009 ta delež 16,5 %. Delež ljudi starih 80 let in več pa naj bi se povečal za skoraj štirikrat s 3,8 % (l. 2009) na 14,1 % (l. 2060).

I.1.2 RAZPAD MEDGENERACIJSKE POVEZANOSTI

Z roko v roki s staranjem prebivalstva situacijo zaostrujejo še druge družbene spremembe, ki večinoma izvirajo iz omenjenega pojava, delno pa so posledica družbenega razvoja, ki je vedno bolj podvržen ideologiji blagostanja in porabniški miselnosti. Zaradi sodobnega načina življenja se zmanjšuje tradicionalna vloga družine pri oskrbi starih ljudi, hkrati pa je vedno bolj otežena **medgeneracijska povezanost** (Ramovš, 2008).

I.1.3 TABUIZACIJA STAROSTI

Iz istega miselnega okvira izhajata tudi **tabuizacija starosti** in **marginalizacija starih ljudi** (Ramovš, 2003). Omenjena pojava lahko označimo kot posledico storilnostno naravnane miselnosti in kulta mladosti, ki ga glavni akterji kulture potrošnje spretno izrabljajo v svojo korist. Sodobna družba, tu so zajete vse tri generacije, dojema starost kot nekaj negativnega. Ramovš (2003, str. 54) kot zgovoren primer navaja izogibanje uporabi izraza *star*, ki se nadomešča z besedama *starejši*, kar je ironija, saj je starejši bolj star od starega ter *ostarel*, ki izraža izčrpanost in oslabeledost¹.

I.1.4 MEDGENERACIJSKA SOLIDARNOST NA PREIZKUŠNJI IN OGROŽENA VZDRŽNOST POKOJNINSKEGA SISTEMA

Z deležem stare generacije se povečuje število upokojencev, delež aktivnega prebivalstva pa se manjša. Nismo več daleč od situacije, ko se bo število upokojencev, ne samo izenačilo, ampak celo preseglo število zaposlenih (slika 4). To bi za aktivno generacijo pomenilo veliko finančno breme oziroma razpad obstoječega pokojninskega sistema, ki ga poleg staranja prebivalstva ogroža tudi prezgodnje upokojevanje srednje generacije in pozen vstop mladit na trg dela.

I.1.5 VOJNA GENERACIJ

V kolikor se družba aktivno ne loti reševanja posledic, ki jih prinašajo omenjene družbene in demografske spremembe (razpad pokojninskega sistema, negativno doživljanje starosti, naraščanje števila ljudi, potrebnih oskrbe, ter druge posledice — glej sliko 6), lahko pride do resnih socialnih in medgeneracijskih napetosti. Stroka jih imenuje **vojna generacij** (Ramovš, 2003) oziroma *generational warfare* v angleščini, nekateri ameriški avtorji pa govorijo celo o demografski *tempirani bombi* (Freedman, 1999, str. 14–15). Poleg omenjenih družbenih in demografskih sprememb pa k vojni generacij prispevata še dva dejavnika.

Prvi je naraščajoča politična moč tretje generacije zaradi večanja števila starih ljudi. Ta lahko zlorabi svoj vpliv za politične odločitve, ki so zgolj njej v korist, izčrpavajo pa mlajši dve generaciji. Omenjene pojave je že moč zaslediti v ZDA: »Kadar imajo možnost, starejši sistematično glasujejo proti dajatvam namenjenim izobraževanju. Zase ustanavljajo celo ločene upokojske skupnosti (*segregated retirement communities*), da jim ne bi bilo treba plačevati prispevkov za šolstvo« (Thurow, 1997, str. 104). Avtor navedeno utemeljuje s primerom: »Nedavni najbolj dramatičen primer bližajočega se socialnega konflikta se je zgodil v Michiganu, v majhni skupnosti Kalkaska, tako imenovanem upokojskem raju. Starejši volivci so v bistvu oropali šolski proračun, da so zagotovili denar za druge reči kot na primer pluzenje snega. Kasneje so glasovali proti dodelitvi finančnih sredstev šolam, ki so tako morale predčasno zaključiti šolsko leto, ker jim je zmanjkalo denarja« (Thurow, 1997, str. 105).

Drugi dejavnik pa je iluzija sedanje srednje (povojne) generacije. Kot pravi Ramovš, gre za miselnost, ki temelji na neomejeni moči, materialnem blagostanju in nepremišljenem izkoriščanju naravnih virov (Ramovš, 2003, str. 238). Strokovna literatura svari pred stopnjevanjem vojne generacij do takih skrajnosti, kot so poskusi uvajanja evtanazije (Ramovš, 2003, str. 58).

I.1.6 MEDGENERACIJSKA SOLIDARNOST — POGOJ ZA TRAJNOSTNI RAZVOJ

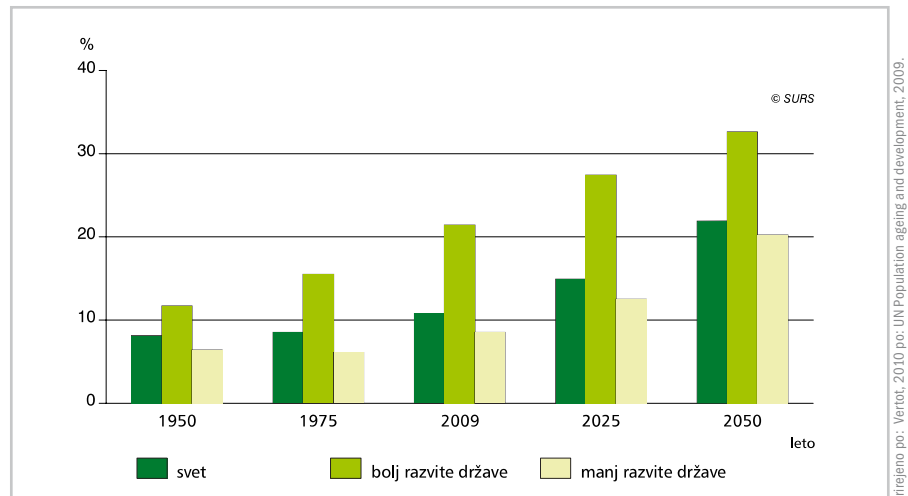
Da omenjeni pojavi že postajajo resne grožnje za **družbeno sožitje** in **trajnostni razvoj**, je ugotovila tudi politika na vseh nivojih, od svetovnega do lokalnih (glej poglavje I.3.5 Formalne osnove). Težo problema ilustrira prvi stavek v dokumentu Komisije Evropskih Skupnosti iz leta 2005 z naslovom *Odziv na demografske spremembe: nova solidarnost med generacijami*, ki pravi: »Evropa se danes sooča z demografskimi spremembami, ki so po svojem obsegu in teži brez primere.«

Organizacija združenih narodov je kot pogoj za uspešen trajnostni razvoj postavila **medgeneracijsko solidarnost**:

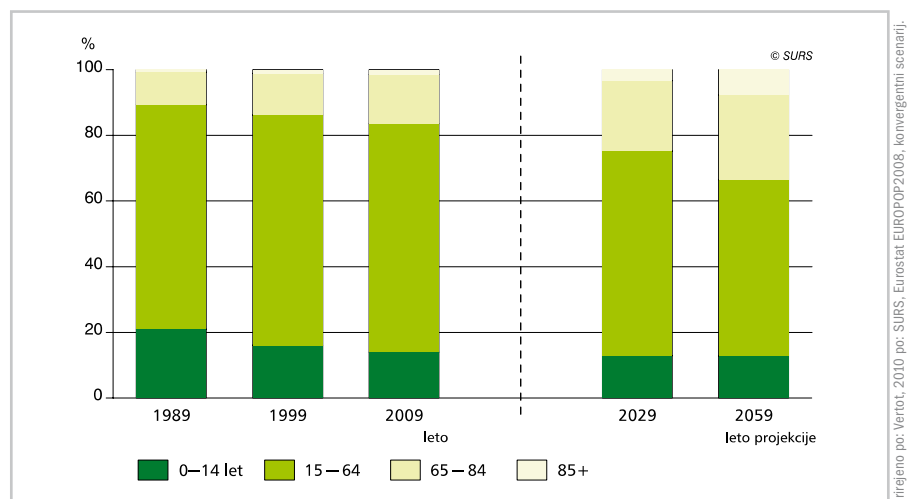
»Človeštvo ima sposobnost, da usmerja razvoj na trajnostni način, ki omogoča zadovoljevanje potreb sedanje generacije tako, da ne ogroža prihodnjih generacij« (OZN, 1987).

Trajnostni razvoj je v svojem bistvu medgeneracijska ideja oziroma, kot pravi Mlinar, zaveza dveh generacij, da bosta ravnali partnersko (Mlinar, 2009, str. 20).

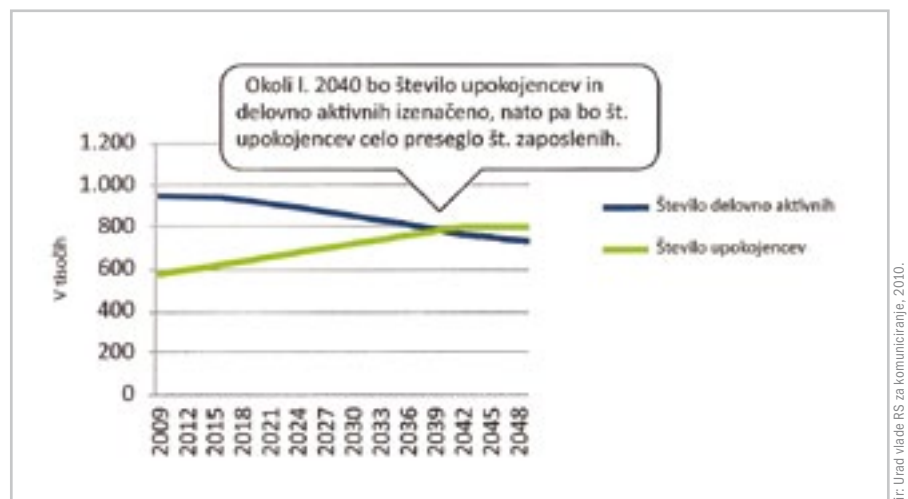
¹ V skladu z navedenim avtor v nadaljnjem besedilu uporablja besedno zvezo *dom za stare ljudi* namesto bolj uveljavljene *dom starejših*.

Slika 2: Delež starejših nad 60 let v svetu.

Slika 3: Prebivalci Slovenije po starostnih skupinah.

Slika 4: Razmerje med številom upokojencev in številom zaposlenih se slabša.

I.2 POTI DO REŠITVE

Slika 5: Medgeneracijsko sodelovanja je pogoj za kakovostno starost.

I.2.1 SOŽITJE MED GENERACIJAMI

Rešitev se kaže v **kakovosti sožitja med generacijami**. Slednje je predvsem naloga srednje in stare generacije. Generaciji se morata obrniti k sebi, h kakovostnim življenjskim zgodbam tako pozitivnim kot negativnim. Vsaka generacija lahko dela popravni izpit na sebi, ne pa na drugi generaciji. Mlajša generacija je vedno zrcalo starejše, zato so očitki starejše generacije mlajšim in moraliziranje nesmiselno in celo destruktivno. Pomembne so pristne življenjske zgodbe.

Za staro generacijo je ključno, da si dejavno prizadeva za lastno **kakovostno starost** in da predaja življenjske izkušnje mladi generaciji (Ramovš, 2003). O drugi generaciji pa isti avtor pravi: »Za sedanjjo srednjo generacijo, ki se bo starala v prihodnjih letih, ko bo tretjina prebivalstva starega, je ne samo osnovna, ampak preživetvena naloga, da naglo z vso osebno in družbeno zavzetostjo oblikujemo nove socialne mreže za kakovostno staranje in povezovanje generacij» (Ramovš, 2003, str. 182).

Povedano drugače, naloga srednje generacije je, da omogoči okolje (arhitekturne in prostorske rešitve) in načine (socialne mreže, programe) za srečevanje in **sožitje med generacijami** – izmenjavo življenjskih zgodb.

I.2.2 MEDGENERACIJSKI PROGRAMI

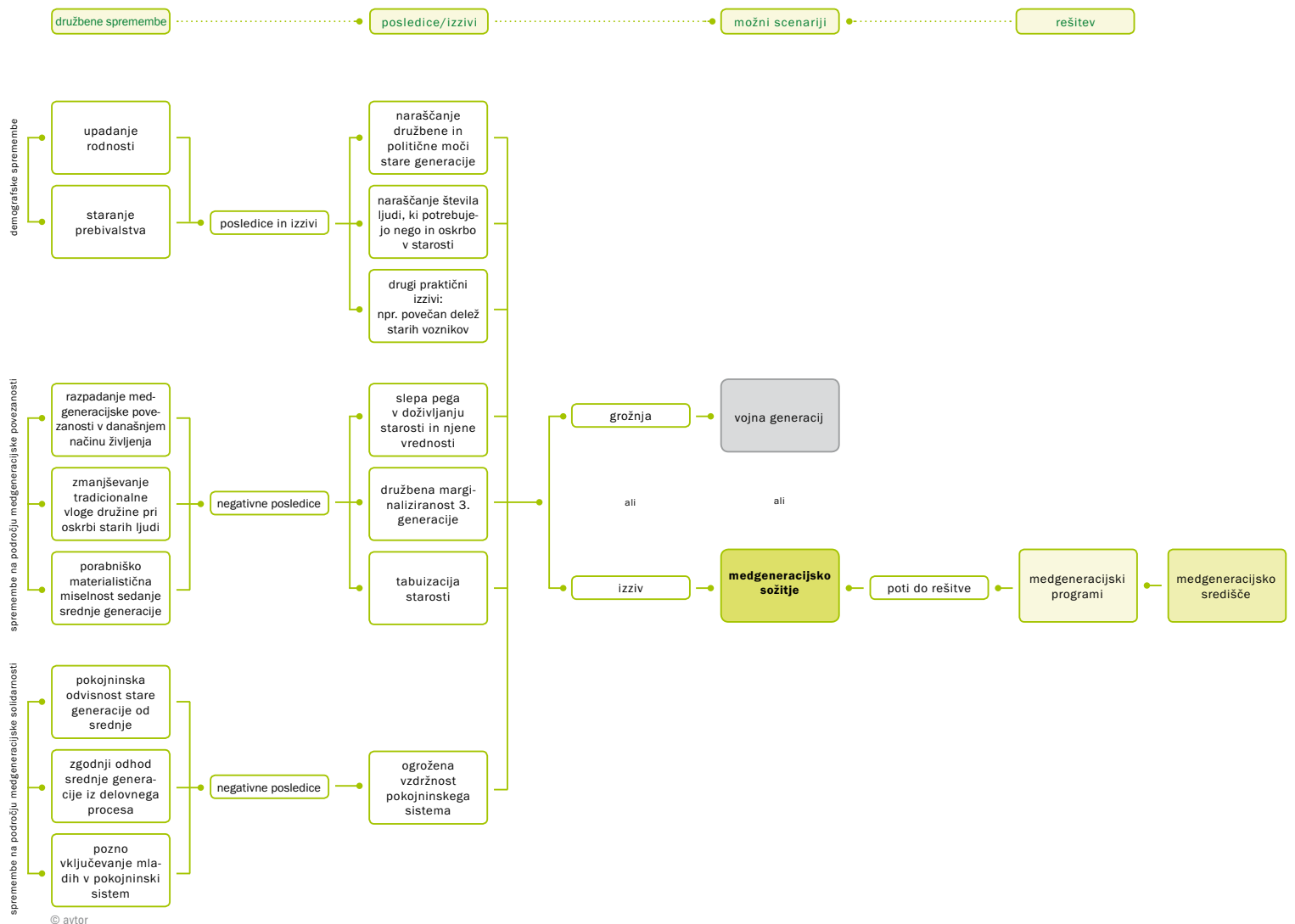
Pot do rešitve se kaže v oblikovanju programov, ki bodo omogočili velikemu deležu starajočega se prebivalstva polno osebno človeško in družbeno življenje v današnjih življenjskih razmerah, onemoglim starim ljudem pa kakovostno človeško oskrbo (Ramovš, 2008, str. 30). Motivacijski temelj teh programov pa je **medgeneracijska solidarnost** (glej diagram 2).

»Dobro premišljeni medgeneracijski programi dovoljujejo ljudem vseh starosti in sposobnosti, da si med seboj delijo talente, prizadevanja in znanje tako, da s tem utrjujejo medsebojne vezi in rastejo skupaj.« (Mlinar, 2009, str. 16).

Stroka ugotavlja, da medgeneracijske pobude dejansko izboljšujejo pogoje zdravja in blaginje vseh generacij: »Stari ljudje, ki so se vključili v prostovoljsko delo, imajo manj težav s hrano in presnovo, izboljšala se je tudi njihova orientacija v prostoru, ocena smiselnosti življenja ipd. Neki upokojenec, prej delavec v ladjedelnici je rekel: »Nikoli doslej nisem vedel, da ima moje življenje smisel.« Pridobijo pa tudi mladi, saj postanejo pomembni in priznani v družbi, čeprav to ni cilj. Na osebnostni ravni je pomembno, da se njihova mladostna energija pri starem človeku sreča z modrostjo, vodenjem in pomočjo« (Mlinar, 2009, str. 16).

Dokaz, da medgeneracijski programi dejansko prispevajo h kakovosti sožitja, je primer iz ZDA: »V poznih osemdesetih letih prejšnjega stoletja so šolski okoliši v Miamiu na Floridi začeli aktivno vključevati stare ljudi v prostovoljno delo v šolah, kar je nekaj let kasneje obrodilo presenetljivo pozitivne sadove. Ti prostovoljci, bilo jih je več tisoč, so bili gonilna sila kampanje za povečanje finančnih sredstev, namenjenih šolstvu. Več kot 80 % starih ljudi je uspešno glasovalo za ukrep v višini milijarde dolarjev, do tedaj rekordni vsoti v zgodovini Miamija. In to kljub temu, da je večina njihovih vnukov živela drugje.« (Freedman, 1999, str. 16).

Slika 6: Posledice demografskih in družbenih sprememb ter poti do rešitve.

Slika 7: Iniciativa Seniors4kids (Stari za otroke).

I.2.3 MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE – GENERATOR MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV

Medgeneracijsko središče je sodoben socialni in prostorski koncept, ki na eni strani uvaja in povezuje različne socialne programe, po drugi strani pa vzpostavlja prostorske pogoje (arhitektura in urbanizem) za njihovo izvajanje (glej poglavje I.3.3).

I.2.4 PROSTOVOLJSTVO – OSNOVA ZA KREPITEV MEDGENERACIJSKE SOLIDARNOSTI

Izredno velik pomen stroka pripisuje prostovoljskemu delu. Ramovš (2008, str. 35) pravi: »Brez razvejanega medgeneracijskega prostovoljstva si ni mogoče zamisliti krepitve medgeneracijske solidarnosti v skupnosti in pri posameznikih; plačane storitve v principu uspravajo in krnijo človeško solidarnost«.

I.2.5 ORGANIZACIJE IN PRIMERI MEDGENERACIJSKIH PROGRAMOV

Medgeneracijski programi so nove oblike sodelovanja med generacijami, ki jih razvijajo in uvajajo organizacije po celem svetu (slika 8).

Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje (IAT)
www.inst-antontrstenjaka.si

Je vodilna slovenska organizacija na svojem področju, ki se ukvarja z razvojem in uvajanjem socialne mreže več kot 20 medgeneracijskih programov v Sloveniji.

V sodelovanju s Svetovno zdravstveno organizacijo v Slovenijo uvaja program **Starosti prijazno mesto**, ki zajema učinkovite ukrepe za urejanje urbanega okolja, ki izboljšujejo življenje vseh meščanov vseh generacij. Trenutno v tem programu sodelujejo Ljubljana, Maribor, Celje, Velenje in Ruše.

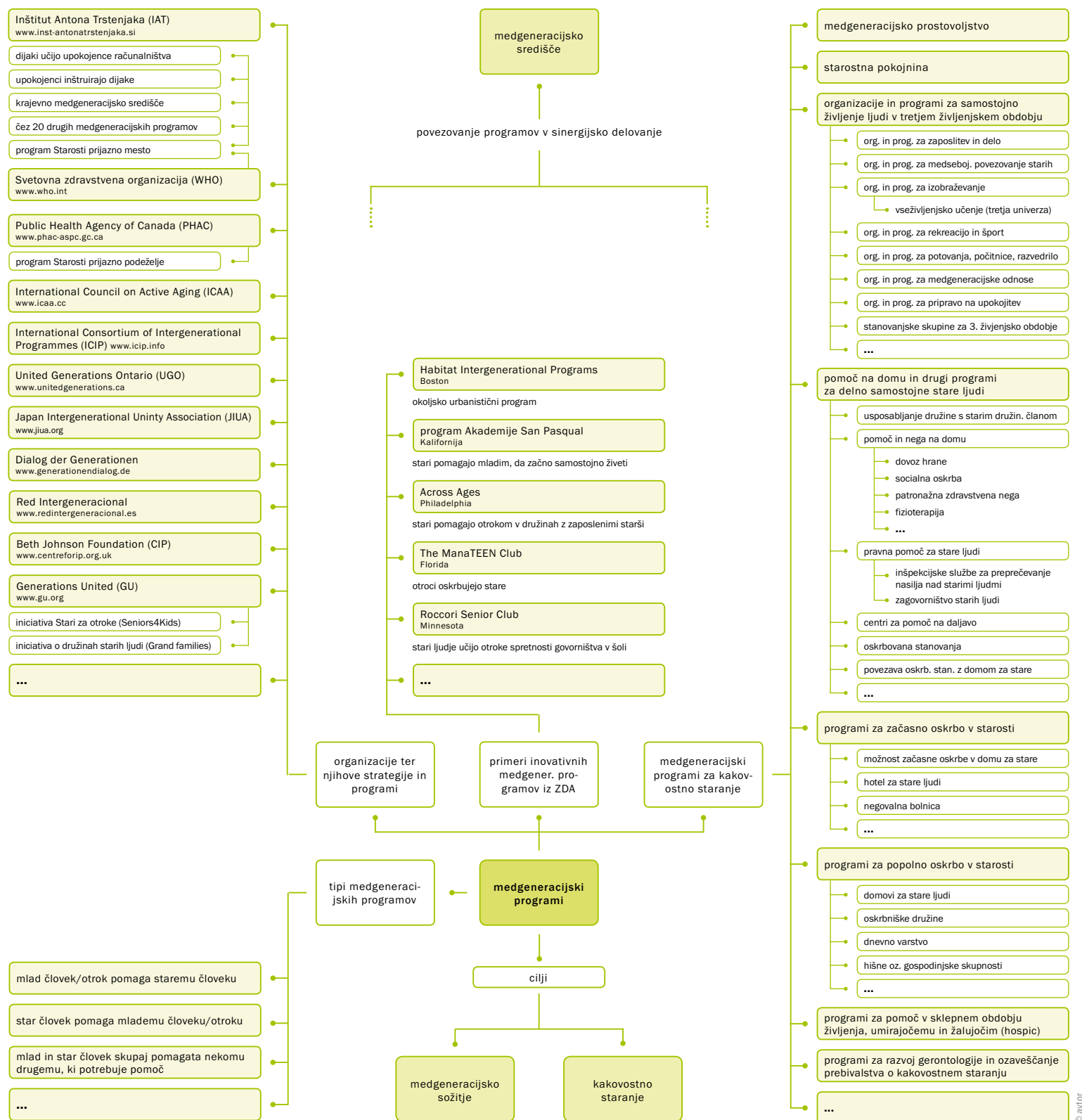
Omeniti velja uspešen primer medgeneracijskega sodelovanja, ki ga vodi IAT. Dijaki Bežigradske gimnazije učijo stare ljudi dela z računalnikom, upokojeni učitelji in profesorji pa nudijo dijakom inštrukcije za šolske predmete.

Krajevno medgeneracijsko središče (KMGS) je izvirni model za sinergično delovno povezavo med vsemi programi in organizacijami, ki so potrebne za kakovostno staranje in solidarno sožitje v skupnosti, ki so ga razvili na IAT (glej poglavje I.3.1).

Generations United (GU)
www.gu.org

Vodilno medgeneracijsko združenje v ZDA, ki si prizadeva uveljaviti medgeneracijsko partnerstvo na celotnem področju ZDA. Predstavlja 70 milijonov Američanov. Eden izmed njihovih petih glavnih ciljev je povečati število medgeneracijskih prostorov, stavb, ulic in mest, skratka središč z namenom, da se generacije srečajo z rastočimi potrebami po oskrbi.

Njihova medgeneracijska iniciativa **Stari za otroke** (*Seniors4Kids*, www.seniors4kids.org) vključuje stare ljudi kot prostovoljce v predšolskem izobraževanju otrok.

I.3 MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE – TEORETIČNE OSNOVE

I.3.1 MODEL KRAJEVNEGA MEDGENERACIJSKEGA SREDIŠČA

Model krajevnega medgeneracijskega središča je izvirni in sodobni koncept, ki ga je na inštitutu Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje razvil dr. Jože Ramovš na podlagi raziskovanih spoznanj in praktičnih izkušenj pri razvijanju in uvajanju socialne mreže več kot 20 programov za kakovostno staranje in solidarno sožitje med generacijami (slika 9). V sodelovanju z IAT model KMGS že uvajajo v Komendi in kot posebno pokrajinsko medgeneracijsko središče v Mariboru.

I.3.2 DEFINICIJA

Medgeneracijsko središče – model za sinergijsko povezavo programov

Krajevno medgeneracijsko središče je izvirni model za sinergijsko povezavo vseh političnih, civilnih in drugih programov, služb, organizacij ter drugih subjektov, ki so v krajevni skupnosti pomembni za kakovostno staranje in solidarno sožitje med mlado, srednjo in tretjo generacijo (Ramovš, 2008, str. 26).

I.3.3 CILJ – MEDGENERACIJSKO SOŽITJE IN KAKOVOSTNA STAROST

Cilj medgeneracijskega središča je uvajanje in izvajanje novih programov za kakovostno staranje prebivalcev, za preprečitev socialne izključenosti starih ljudi in za oživiljanje nove solidarnosti med generacijami (Ramovš, 2008, str. 33).

I.3.4 IZHODIŠČA

Človekova potreba po pristnih povezavah z drugimi ljudmi vseh generacij

Osnovno izhodišče krajevnega medgeneracijskega središča je človek, ki ima skozi vsa življenjska obdobja temeljno potrebo po pristnih povezavah z drugimi ljudmi vseh generacij (Ramovš, 2008, str. 29).

Medgeneracijsko središče – urbanistična in socialna mreža

Medgeneracijsko središče ni ustanova, je mreža – sistem delovanja skupnosti, je prostorski in socialni koncept. Omogoča bivanje na način, da generacije druga drugi ne povzročajo težav, hkrati pa se jim z arhitekturo vzpostavlja stičišča.

Medgeneracijsko središče – interdisciplinarno sodelovanje

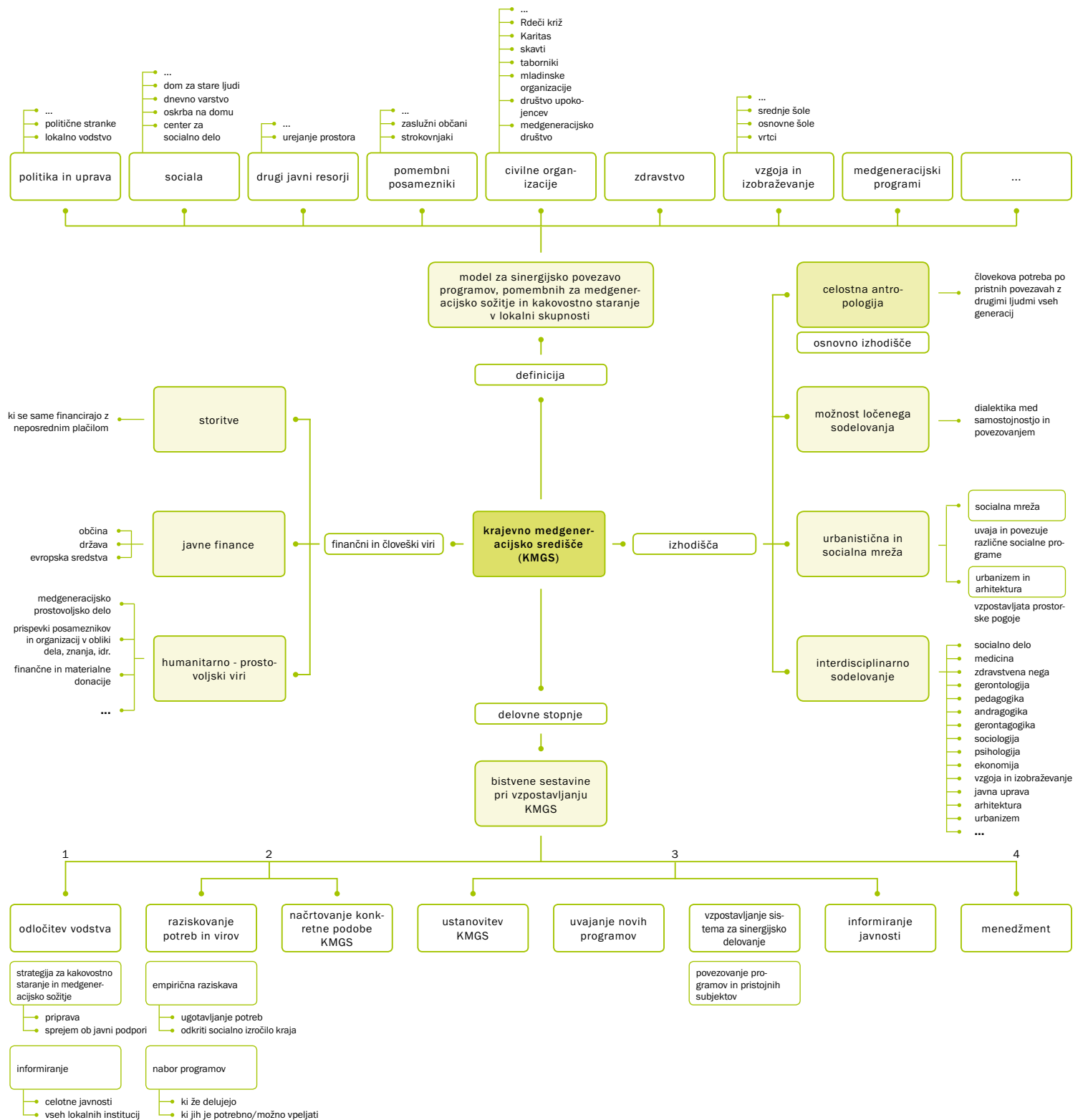
Medgeneracijsko središče je interdisciplinarni odgovor različnih strok in disciplin (socialno delo, antropologija, medicina, arhitektura ...) na demografske probleme, ki nastajajo ob pospešenem staranju prebivalstva.

Medgeneracijsko središče – možnost ločenega sodelovanja

Smisel medgeneracijskih središč je povezati (ne združiti!) nekaj, kar je bilo umetno razkosano. Bistvo je v vzgoji, da se vidijo mladi in stari v tisti točki, kjer si imajo kaj dati in da se jih loči tam, kjer se ovirajo. Arhitektura mora omogočati srečevanje med generacijami, programi pa morajo biti fizično ločeni. (Arhitektura 20. stol. je medgeneracijsko sožitje ovirala.)

Dialektika medgeneracijskega središča je med **samostojnostjo** in **povezovanjem**. Možnost, da sodelujejo, kjer lahko, in so avtonomni, kadar želijo.

Slika 9: Model krajevnega medgeneracijskega središča po Ramovšu.

© avtor, vir podatkov: Ramovš, 2008

I.3.5 CELOSTNA ANTROPOLOGIJA – KONCEPTUALNA OSNOVA MEDGENERACIJSKEGA SREDIŠČA

Model medgeneracijskega središča temelji na osnovah celostne antropologije (slika 10), ki upošteva vse človekove razsežnosti (telesno, duševno, socialno, duhovno, eksistencialno in razvojno), neločljivo dopolnjevanje telesnega, duševnega in socialnega zdravja, komplementarne povezanosti vseh treh generacij in življenjskega ravnotežja med posameznikom in skupnostjo (Ramovš, 2008, str. 26).

Antropološke zakonitosti, ki sistemsko povezujejo vse tri generacije, se v vsakdanjem življenju kažejo kot potreba po **medgeneracijski povezanosti**. Generacije potrebujejo druga drugo. Za kvalitetno odraščanje otrok potrebuje kakovostno povezanost s starši, ki pripadajo srednji generaciji. Ravno tako potrebuje druženje s svojimi vrstniki in stik s pozitivnim starim človekom. Tudi za drugi dve generaciji je bistveno, da imata dobre in intenzivne odnose z ljudmi iz vseh treh življenjskih obdobj in ne le iz svojega (Ramovš, 2003 in 2008).

V zgodovini so širše družbene skupnosti (sorodstvo, verske skupnosti, politična oblast ...) krojile usodo slehernika v bistveno večji meri kot v sodobni individualizirani družbi, kjer je v ospredju svoboda posameznika in njegove pravice. Čeprav se vedno bolj zdi, da je osebna svoboda le navidezna in da so vzvodi, ki vplivajo na posameznikove odločitve, spretno vtkani v sodobno porabniško miselnost. V tej ideologiji pa je v nasprotju s tradicionalnimi družbami čedalje manj prostora za **solidarno sožitje** in **medgeneracijsko sodelovanje**.

Ključni vezni člen pri iskanju ravnotežja med posameznikom in širšo skupnostjo je **majhna skupina**, v kateri je človek povezan v osebno sožitje in sodelovanje. Najpomembnejša je družina, tu so še prijateljska družba, ožja delovna tovarišja idr. Kakovostna vključenost v majhno človeško skupino je osnova za **osebno** psihosocialno trdnost, njeno pomanjkanje pa vodi v osamljenost, revščino, psihosocialne bolezni in druge socialne patologije (Ramovš, 2008).

Pri znanstvenem in praktičnem terenskem delu na področju medgeneracijskega sožitja in skrbi za stare ljudi so na Inštitutu Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje razvili tako imenovano *Zlato pravilo za kakovosten osebnostni razvoj in medčloveško sožitje* (Ramovš, 2003, str. 86), ki ga navajam v celoti:

V vsakem obdobju življenja mora človek poskrbeti, da je intenzivno osebno povezan vsaj z enim pozitivno usmerjenim človekom iz vsake generacije: z enim mladim, enim srednjih let in enim starim.

Biti osebno povezan pomeni, da z njim vsaj eno uro tedensko komunicira na ravni osebnega človeškega doživljanja in izkušnje; torej ne samo na ravni splošnih, intelektualnih, delovnih ali drugih brezosebni vsebin.

Pozitivna usmerjenost v odnosu pa pomeni, da je pri komunikaciji pet dobrih, spodbudnih ali pozitivnih vsebin na eno negativno, ki pa ne sme biti med prvimi.

I.3.6 FORMALNE OSNOVE

Dokumenti slovenske države:

1. Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006–2010 (Resolucija 2006):

Načrtovana je mreža 15 regionalnih medgeneracijskih središč z mrežo socialnih programov za kakovostno staranje in sožitje med generacijami v lokalni skupnosti (5. poglavje, (2) Javni socialnovarstveni programi, točka 6).

2. Strategija varstva starejših do leta 2010 – solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva (Strategija 2006):

- razvoj krajevnega medgeneracijskega središča določi kot enega izmed ciljev strategije socialnega varstva;
- MGS opredeli kot socialnovarstveni program, ki združujejo vse javne in civilne potenciale za kakovostno staranje in solidarno sožitje generacij v kraju;
- našteje osnovne programe medgeneracijskega centra;
- za temelj delovanja KMGS definira sinergično delovno povezavo med vsemi organizacijami, ki so potrebne za kakovostno staranje in solidarno sožitje v skupnosti (poglavje 3.4 Socialno varstvo, 2. cilj, točka 2).

Najpomembnejši evropski in svetovni dokumenti:

3. Zelena knjiga (Evropska komisija 2005) Odziv na demografske spremembe: nova solidarnost med generacijami:

zavezuje države članice, da razvijajo modele za kakovostno staranje in solidarno sožitje generacij v zaostrenih demografskih razmerah, EU pa bo uspešne sprejela in širila med druge članice.

4. Dokumenti 2. svetovne skupščine OZN o staranju (Madrid 2002):

mednarodni načrt ukrepov v zvezi s staranjem.

5. Dokumenti Berlinske ministrske konference držav UNECE o staranju (Berlin 2002):

regionalna strategija za uresničevanje madridskih dokumentov.

6. Deklaracija UNECE ministrske konference (Ekonomske in socialni svet Združenih narodov, Ekonomska komisija za Evropo) novembra 2007 v Leonu v Španiji:

družba za vse generacije: izzivi in priložnosti (Leon 2007).

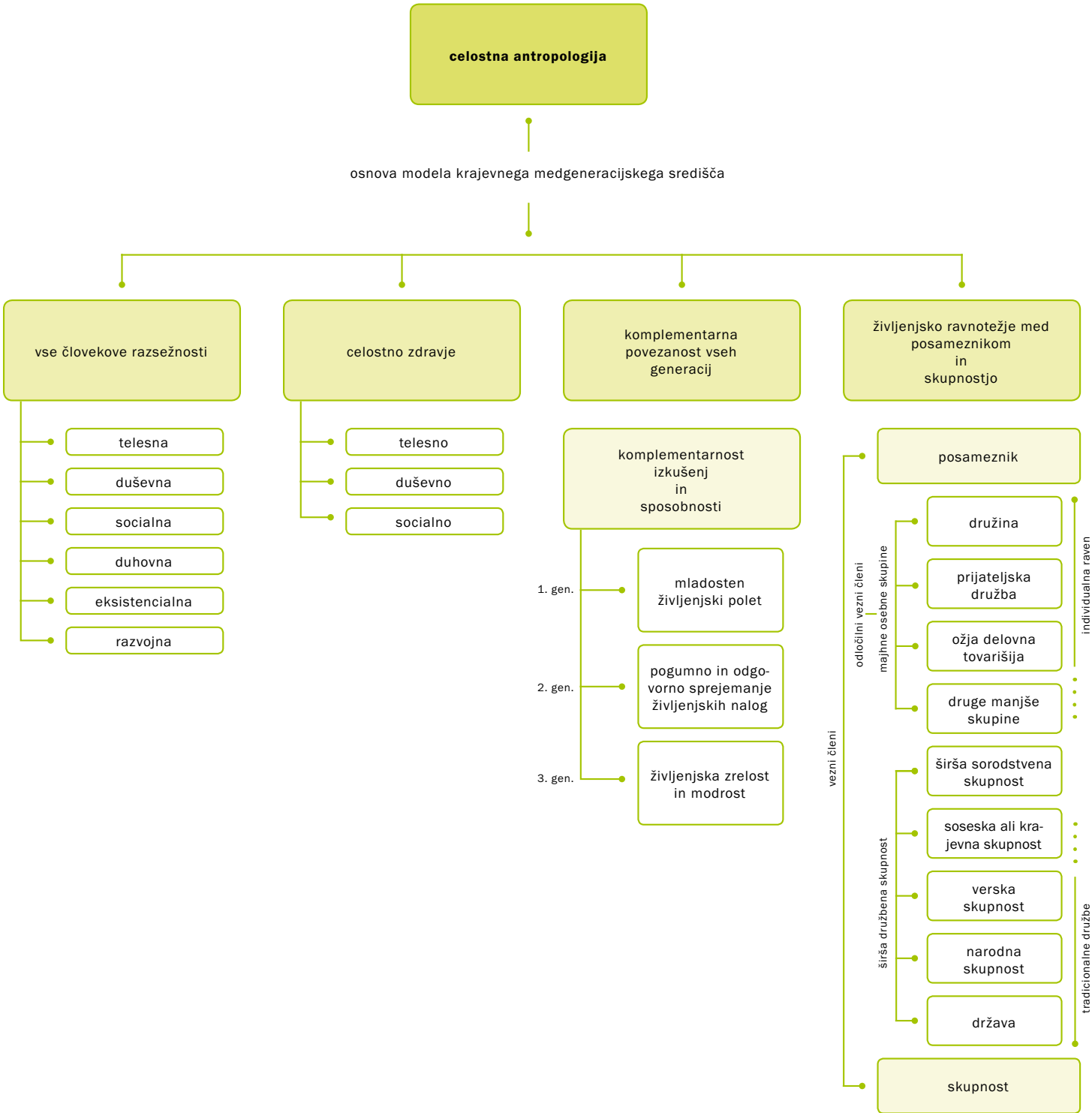
7. Naša skupna prihodnost: Poročilo Komisije Združenih narodov za okolje in trajnostni razvoj. Junij 1987, Ženeva, Švica:

medgeneracijska solidarnost – pogoj za uspešen trajnostni razvoj (27. člen).

8. Preambula v ustavo Svetovne zdravstvene organizacije (1946) pri Združenih narodih:

opredeli zdravje kot popolno telesno, duševno in socialno blagostanje kot temeljno osnovo.

Slika 10: Celostna antropologija – osnova modela krajevnega medgeneracijskega središča.

© avtor, vir podatkov: Ramovš, 2003 in 2008

I.3.7 ZGODOVINSKE OSNOVE

Zgodovinske osnove medgeneracijskega središča najdemo v samem začetku razvoja človeške družbe, v prvih družinskih skupnostih, ki so združevale vse generacije. Ljudje so se rojevali, delali in umirali pod isto streho. V teh tradicionalnih (kmečko obrtniških stanovskih) družbah je materialno varnost starim ljudem nudila družina, lahko pa tudi sorodstvena skupnost in deloma krajevna soseska. Le v izjemnih primerih, ko so krvne in krajevne socialne mreže odpovedale, jih je dopolnjevala širša družba, predvsem dobrodelne verske skupnosti (Ramovš, 2003, str. 195).

I.3.8 MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE KOT SOCIALNI IN PROSTORSKI KONCEPT

Pri vzpostavljanju medgeneracijskega središča je pomembno zavedanje, da gre tako za socialni kot prostorski koncept, ki na eni strani uvaja in povezuje različne socialne programe, po drugi strani pa vzpostavlja prostorske pogoje za njihovo izvajanje oziroma kot navaja Mlinar: »gre za **oblikovanje prostora, ki bo dostopen vsem**, za gradnjo strehe, ki bo pokrivala vse generacije« (College of Agricultural Sciences, 2003. V: Mlinar, 2009, str. 13).

Torej medgeneracijsko središče lahko deluje samo kot del razvejane mreže socialnih in drugih programov, ki jih izvajajo različne organizacije (glej diagram 3), zato je ključnega pomena, da je locirano v mestna oz. krajevna središča in soseske, ki bodisi že imajo razvito mrežo socialnih in drugih programov bodisi ta mreža še ni vzpostavljena, vendar prostorski pogoji omogočajo njen razvoj. Ravno tako je pomembno, da so javni programi kot na primer trgovine, restavracije, kulturne ustanove, verski objekti ipd. v razdalji, ki jo lahko stari ljudje prehodijo peš (500 m).

Pri projektiranju arhitekturne zasnove je potrebno upoštevati, da **medgeneracijsko središče omogoča bivanje tako, da generacije druga drugi ne povzročajo težav, hkrati pa se jim z arhitekturo omogoči stičišča.**

Vir: nationalitymworldhistory.net

11

Vir: Vischer, G. M., 1681. Topographia Ducatus Striae. Gradec.

12

Slika 11: Tradicionalna družinska skupnost v mezolitiku.

Slika 12: Samostan dominikank v Radljah, v katerem je bila v 18. stol. hiralnica.

I.4 PRIMERI MEDGENERACIJSKIH SREDIŠČ

13

© Arhitekturni atelje (sl. 13 – 14)

Sliki 13 in 14: Računalniška vizualizacija MGS Komenda.

14

I.4.1 MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE KOMENDA

Arhitektura: Vera Turnšek Klepej, Arhitekturni atelje

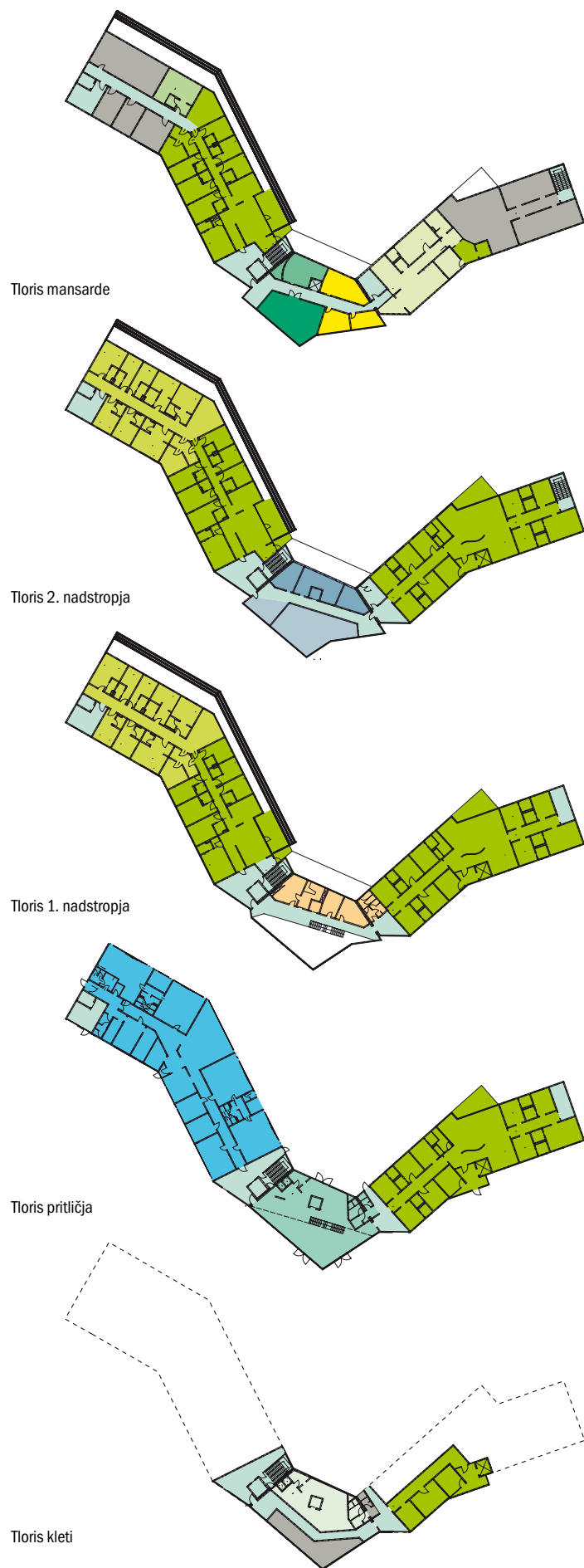
Lokacija: Komenda, Slovenija

Leto izgradnje: 2012 (predvideno)

Krajevno medgeneracijsko središče Komenda je zasnovano po konceptu, ki ga je razvil Inštitut Antona Trstenjaka. Središče združuje vrtec, oskrbo starih ljudi, zdravstvene dejavnosti, učni medgeneracijski center in restavracijo, ki je namenjena celotnemu kraju.

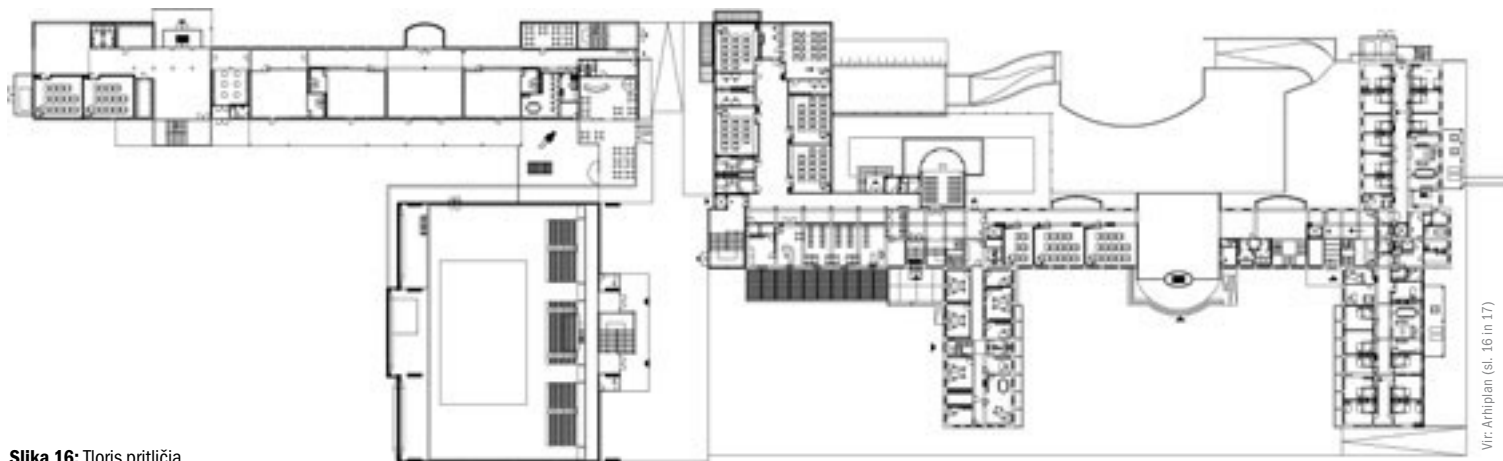
LEGENDA:

■ vrtec	■ kapela
■ dom za stare ljudi	■ skupne površine
■ dnevni center	■ učni medgeneracijski center
■ začasna nastanitev	■ upravni prostori
■ hospic	■ restavracija
■ ambulantni	■ kuhinja
■ fizioterapija	■ tehnični prostori
■ večnamenska dvorana	

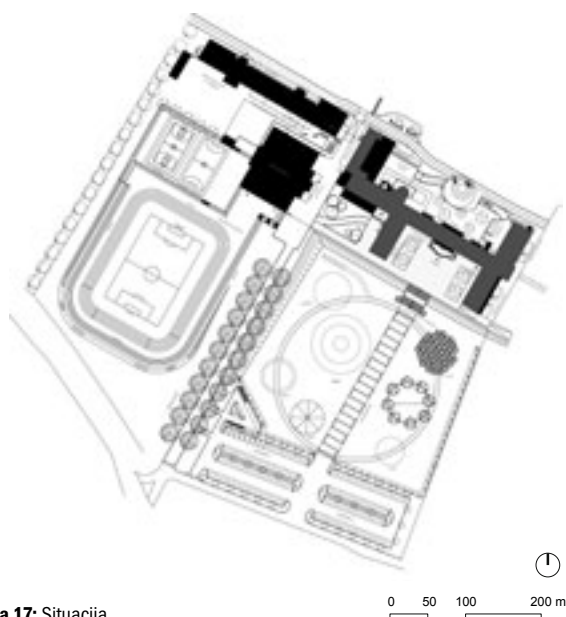
Slika 15: Funkcionalna analiza posameznih etaž MGS Komenda.

© Arhitekturni atelje

Slika 16: Tloris pritličja.

Vir: Arhiplan (sl. 16 in 17)

Slika 17: Situacija.

I.4.2 ZAVOD ANTONA MARTINA SLOMŠKA

Arhitektura: Urban Brandner, Arhiplan

Lokacija: Maribor, Slovenija

Leto izgradnje: 2008 (1. faza)

Zavod Antona Martina Slomška je prvo medgeneracijsko središče v Sloveniji. Nahaja se v skoraj idiličnem naravnem okolju na robu mesta pod Kalvarijo v nekdanjem objektu mariborskega bogoslovja (in kasneje srednje kmetijske šole ter kmetijske fakultete). Trenutno v zavodu delujejo: vrtec montessori (Hiša otrok), glasbena in baletna šola, škofijska gimnazija, dijaški dom in študentski dom. V drugi fazi pa so predvideni še: osnovna šola, dom za stare ljudi (Hiša življenja) in andragoški zavod. Ko bo projekt v celoti zaključen, predvideva 24.000 m² površin.

Slika 18: Vhodna ploščad ZAMS. Na levi športna dvorana, desno gimnazija.

© avtor

Slika 19: Funkcionalna analiza posameznih etaž ZAMS.

I.4.3 MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE CHURCHILL

Arhitektura: Suters Architects
Lokacija: Churchill, Victoria, Avstralija
Leto izgradnje: 2009

Medgeneracijsko središče Churchill je sodoben občinski center, ki združuje različne programe v isti stavbi in omogoča prepletanje dejavnosti. Zgrajen je bil z namenom okrepiti povezanost znotraj lokalne skupnosti in hkrati znižati stroške obratovanja posameznih storitev. Center obsega: vrtec z malo šolo, izposojevalnico igrač, zdravstveno svetovalni center za otroke in starše, prostore krajevne skupnosti z izobraževalnim centrom za odrasle in oskrbo s hrano na domu ("meals on wheels").

|20

|21

Slika 20: Vhodna fasada.

Slika 21: Pogled na vhodni del.

Slika 22: Otroški vrtec.

Slika 23: Knjižnica.

|22

|23

© Emma Cross (sl. 20 –23)

II. IZHODIŠČA ZA PROJEKTIRANJE

II.1 PREDSTAVITEV IZHODIŠČ ZA ZASNOVO MEDGENERACIJSKEGA SREDIŠČA

Slika 25: Delo na vrtu je priložnost za medgeneracijsko srečevanje in sodelovanje.

- Povezovanje različnih socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov v sodoben koncept medgeneracijskega središča.
- Uvajanje gospodinskih skupnosti kot ene od najsodobnejših oblik oskrbe starih ljudi.
- Vzpostavitev medgeneracijskega središča kot vozliščne točke v širši mreži programov socialne oskrbe in medgeneracijskega sodelovanja — navezava na Bielefeldski model.
- Možnost ločenega sodelovanja kot ključno vodilo pri prostorski zasnovi MGS z namenom, da različni uporabniki vseh generacij s svojimi dejavnostmi ne ovirajo drugih. Z drugimi besedami: možnost izbire med umikom v intimo in vključevanjem v socialno interakcijo.
- Zagotovitev kakovostnega in zdravega bivalnega okolja z ureditvijo zelenih površin tako v okolici središča kot na samem objektu — park na strehi.
- Strešni vrt kot prostor medgeneracijskega srečevanja in sodelovanja.
- Izbira makro lokacije na podlagi analize potreb po domovih za stare ljudi v Sloveniji.
- Izbira mikro lokacije na podlagi prostorske ustreznosti.
- Projektna naloga na podlagi smernic, standardov, priročnikov, predpisov in študije referenčnih primerov.

II.2 PROGRAMSKA IZHODIŠČA ZA MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE

Slika 26: Povezovanje različnih socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov v sodoben koncept medgeneracijskega središča.

Slika 27 (desno): Funkcionalno zaključene prostorske enote medgeneracijskega središča, ki lahko delujejo povsem samostojno ali se s svojimi dejavnostmi dopolnjujejo in povezujejo.

II.2.1 POVEZOVANJE PROGRAMOV V MEDGENERACIJSKO SREDIŠČE

Medgeneracijsko središče povezuje programe, ki pokrivajo potrebe vseh treh generacij. Programi in storitve so namenjeni tako stalnim uporabnikom MGS kot širši soseski. Za uresničevanje socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov, potrebnih za delovanje medgeneracijskega središča (slika 28), je slednje razdeljeno na več funkcionalno zaključenih prostorskih enot: I. gospodinske skupnosti, II. paliativna oskrba, IX. vrtec ... (slika 29). Enote so zasnovane tako, da lahko svoje dejavnosti opravljajo povsem samostojno, skupne pa so jim nekatere podporne servisne storitve (VIII. skupna uprava, XI. centralna kuhinja, XIV. pralnica, XV. podzemna garaža ...). Tako lahko uporabniki oskrbovanih stanovanj živijo povsem neodvisno, po potrebi pa koristijo zdravstvene storitve, oskrbo na domu, usluge pralnice ipd. Večina storitev, ki se nahajajo v MGS, je namenjena tudi zunanjim uporabnikom (VIa. zdravniška ambulanta, VIb. fizioterapija, X. restavracija, Xa. kavarna, XVI. frizerski salon ...).

I. gospodinska skupnost	
II. paliativna oskrba	
III. začasna nega	
IV. dnevno varstvo	
V. skupni prostori	
Va. večnamenska dvorana	
Vb. kapela	
VI. zdravstveno rehabilitacijski center	
Vla. zdravniška ambulanta	
Vlb. fizioterapija	
VII. izobraževalni center	
VIII. uprava	
VIIIa. prostovoljska organizacija	
VIIIb. hospic svetovalnica	
VIIIc. pravna pomoč in zagovornišvo starih ljudi	
VIIIč. oskrba na domu	
IX. vrtec	
X. restavracija	
Xa. kavarna	
XI. centralna kuhinja	
XII. skupni servisni prostori in shrambe	
XIII. oskrbovana stanovanja	
XIV. pralnica (storitve za javnost)	
XV. podzemna garaža in servisni dovozi	
XVI. frizerski salon	
XVIa. pedikerski in manikerski salon	
XVII. prodajalna časopisov	

II.2.2 GOSPODINSKE SKUPINE – 4. GENERACIJA DOMOV ZA STARE LJUDI

Stroka opisuje razvoj domov za stare ljudi z delitvijo na štiri generacije (Winter, 2000). Ta model opredeljuje razvoj sodobnega doma za stare ljudi s poučkom na 20. stoletju in velja predvsem za nemško kulturno okolje.

1. generacija: Oskrbni zavod

do začetka šestdesetih let 20. stol.

2. generacija: Bolnišnični dom

v šestdesetih in sedemdesetih letih 20. stol.

3. generacija: Stanovanjski dom

v osemdesetih in devetdesetih letih 20. stol.

4. generacija: Gospodinske skupine

od konca devetdesetih let 20. stol.

Po tej delitvi v Sloveniji prevladujejo predvsem domovi druge generacije. Nekateri domovi že uvajajo sodobnejše koncepte (Imperl, Ramovš, 2010). Tako so v domu Šmarje pri Jelšah že prisotni elementi tretje in četrte generacije. Slednje najdemo tudi v domovih v Rogaški Slatini in Lendavi.

Za širši zgodovinski pregled pa lahko razvoj domov za stare ljudi razdelimo na štiri obdobja:

1. obdobje: Špitali, ubožnice

od srednjega veka do 20. stol.

To so bile dobrodelniške ustanove. Ustanavljali so jih predvsem redovniki in pobožne bratovščine, na podeželju deloma grofje, v mestih pa meščanski stanovi (l. 1315–1941 prvi špital na Ptuj, l. 1800 – drugi špital na Ptuj).

2. obdobje: Hiralnice

konec 19. stol–1. polovica 20. stol.

Z industrijsko revolucijo se pojavijo nove oblike ustanov, ki so bodisi državne bodisi v rokah lastnikov kapitala. Pri hiralnicah gre za segregacijo starih ljudi iz družbe. Za človeka poskrbi zgolj v tehničnem smislu. Gre za *azilski tip*, ki v nekaterih primerih skuša humano skrbeti za ljudi, v skrajnem pogledu pa je vmesna postaja za njihov dokončni izmet iz družbe, kot se je izkazalo ob nemški okupaciji s programom T4 za Spodnjo Štajersko (Ramovš, 2007, str. 18) Do l. 1966 je v Ljubljani obstajala inštitucija z imenom *mestna hiralnica*.

3. obdobje: Bolnica—hotel

Po l. 1967 je inštitut za gerontologijo začel uvajati nov pristop k domovom za stare ljudi, tako da so združili koncepta bolnice (sanatorija) in hotela (toplic). Ti domovi nudijo ustrezno materialno udobje, zdravstveno nego, socialno mrežo in še nekatere druge vrste oskrbe. Medtem ko je za telesno in delno tudi psihično človeško razsežnost razmeroma dobro poskrbljeno, pa stroka ugotavlja, da so v domovih tretjega obdobja ostale človeške razsežnosti (socialna, duhovna, eksistencialna in razvojna) zapostavljene (Ramovš, 2003 in 2007). Organizacija in delovanje teh domov težko zadovoljuje osnovne človeške potrebe po intimi in pripadnosti manjšim človeškim skupinam (družina, prijateljska družba ...).

Velika večina domov v Sloveniji ima elemente tega tipa. Zanj je značilna vzdolžna tlorisna zasnova z dolgim centralnim hodnikom in obojestransko razporeditvijo večposteljnih sob. Večina domov ima centralno skupno jedilnico, nekateri novejši domovi pa že imajo manjše jedilnice in dnevne prostore po oddelkih oziroma etažah.

4. obdobje: Gospodinjske skupine

Koncept za četrto generacijo domov se je začel v 70ih v Franciji (ognjišče). Ta nova ideja se je v različnih oblikah pojavljala predvsem v na severu Evrope (Anglija, Skandinavija), vendar se ni uspešno uveljavila, dokler ni preko Nizozemske prišla v Nemčijo. V 90ih letih 20. stoletja so nemški arhitekti s Hans Peter Winterjem na čelu uvedli nov arhitekturni pristop k snovanju domov za stare in tako razvili psihosocialni koncept, ki je neposredno povezan z arhitekturno zasnovo doma ter skuša uresničevati človekove potrebe na treh nivojih (Ramovš, 2007, str. 18):

- intimnost v individualni sobi,
- pripadnost majhni skupini ljudi s sodelovanjem pri gospodinjskih opravilih v skupni kuhinji,
- vpetost v socialne mreže širše skupnosti in servisno koriščenje strokovnih uslug od zunaj.

Osnova doma četrte generacije je **gospodinjska skupina**, v kateri biva največ dvanajst ljudi. V skupini redno delajo samo hišne gospodinje, ki se ne menjajo, druge specialistične storitve pa zagotavljajo zunanje strokovne službe po potrebi. Bistveno je, da člani skupine po svojih močeh in željah sodelujejo pri pripravi hrani in drugih vsakdanjih gospodinjskih opravilih. Tak način organizacije skuša posnemati družinsko okolje.

Koncept gospodinjskih skupin je pogojen z značilno tlorisno zasnovo. Če se psihosocialni koncept zgleduje po družini, je arhitekturno izhodišče gospodinjske skupine stanovanje. Funkcionalno jedro skupine je prostoren dnevni prostor z veliko skupno kuhinjo.

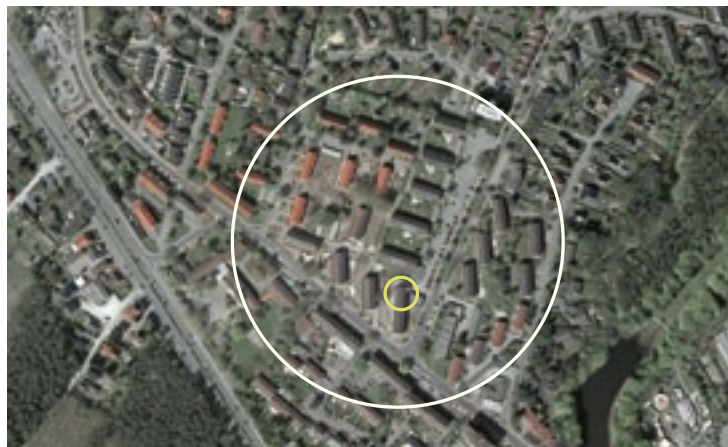
Posebne oblike gospodinjske skupnosti so skupine za paliativno oskrbo, ki ravno tako delujejo po načelu manjših zaključenih skupin.

II.2.3 ARHITEKTURNE ZNAČILNOSTI DOMOV 4. GENERACIJE

V vsaki GS je v osrednjem skupnem prostoru kuhinja za pripravo hrane (slika 31). Zelo pomemben dejavnik – stanovalci vonjajo pripravo hrane. Vsaka GS ima svojo *hišno gospodinjino* (nov poklic), ki se ne menja, da se ustvari občutek skupnosti.

80 % kapacitet predstavljajo individualne sobe, ki so organizirane kot apartmaji (z lastnimi sanitariji). V apartmaju je sodobna bolniška postelja, vso ostalo opremo (omare, mizice, stole, zavese, rastline ...) prinesejo oskrbovanci s seboj, da si ustvarijo čim bolj domač ambient. Vhodi v apartmaje so poudarjeni z intenzivnimi barvami ali nišami.

Pogost arhitekturni element je t. i. neskončni hodnik – sprehajalni prostor okrog notranjega atrija (običajno ozelenjen, lahko zastekljen), ki omogoča stanovalcem (predvsem dementnim), da krožijo po prostoru (koncept srednjeveških samostanov – križni hodnik).

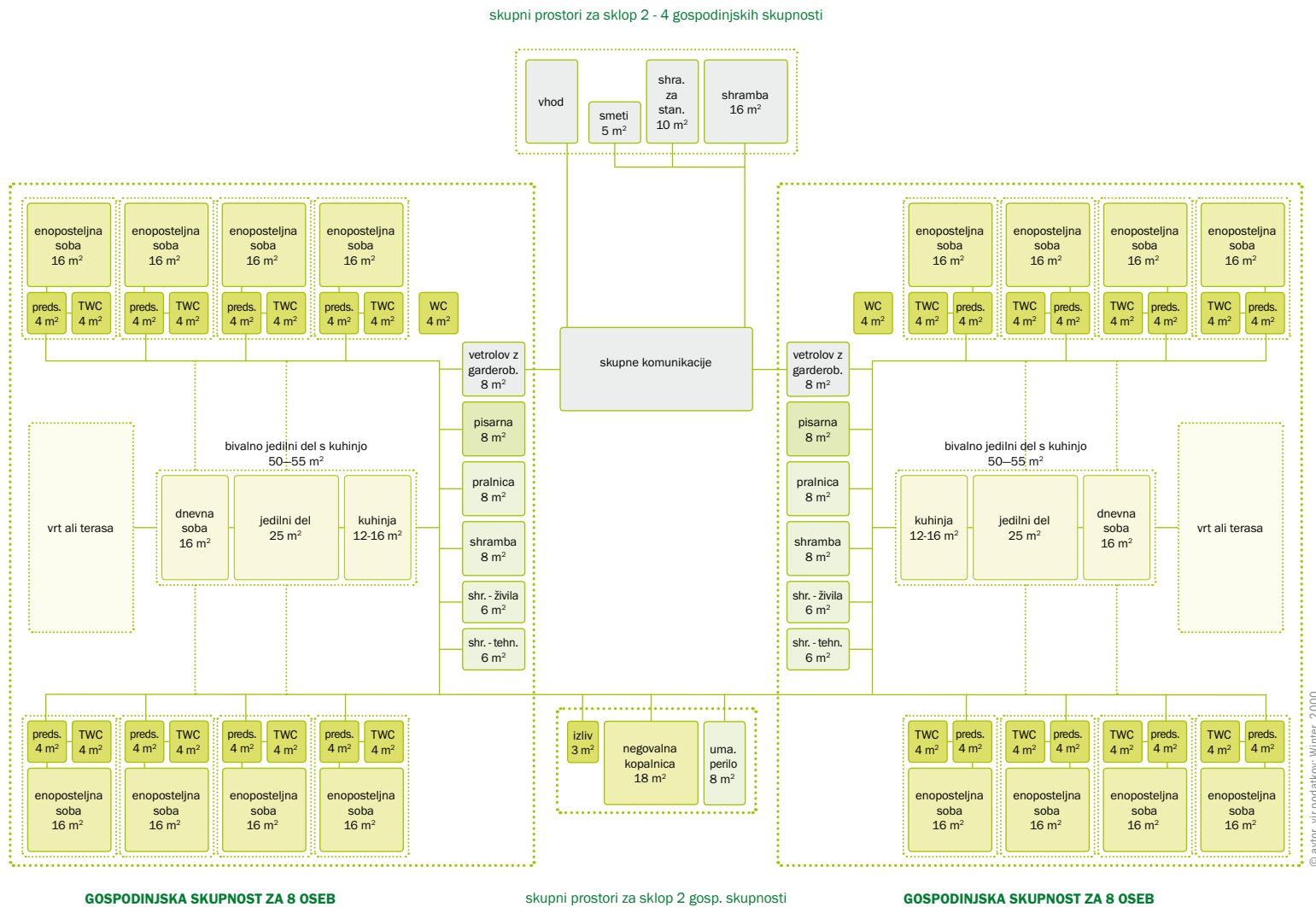

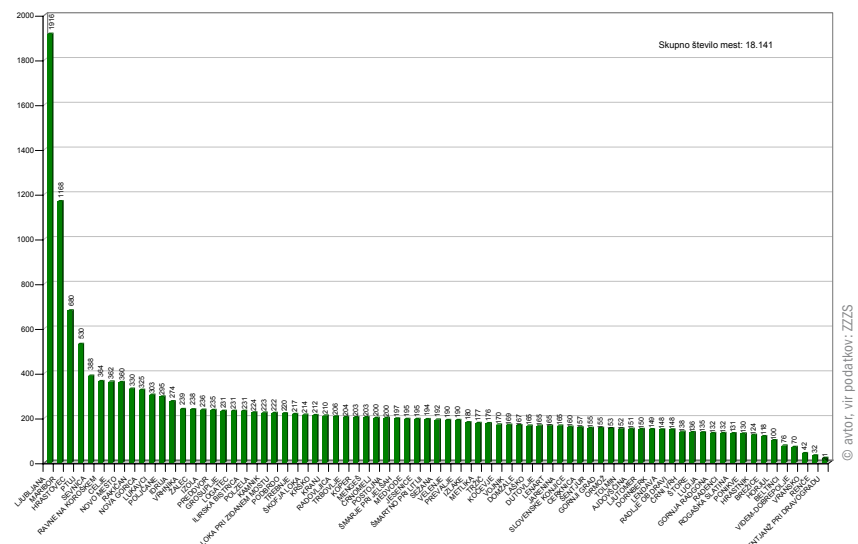
Slika 28: Obnovljena stanovanjska soseska Sennestadt v Bielefeldu.

II.2.4 BIELEFELDSKI MODEL

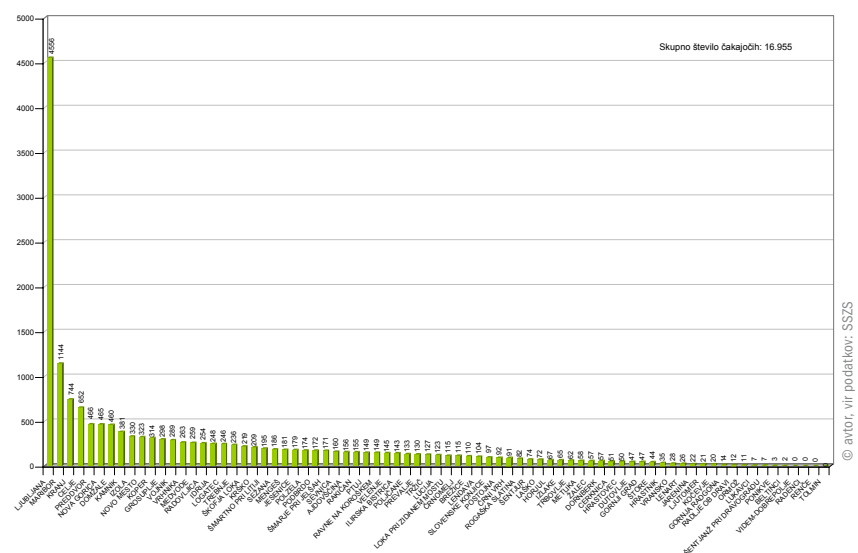
Bielefeldski model je socialna inovacija (virtualni dom), ki ji je uspelo prenesti oskrbo starih ljudi iz inštitucije v socialno okolje. Gre za medgeneracijsko mrežo dislociranih stanovanjskih enot in gospodinjskih skupin za stare ljudi, ki so vpete v 24-urni podporni sistem, ki ponuja široko paleto storitev (ISA, 2010). Pomemben delež storitev temelji na prostovoljskem delu. Osnova modela je bielefeldska enota, ki združuje najmanj šest stalnih uporabnikov storitev. V središču enote je t. i. stanovanjska kavarna (v izvirniku "Wohn-cafe"), ki je hkrati tudi servisna točka ("Versorgungsstützpunkt") in služi za srečevanje stanovalcev. Bielefeldske enote so razporejene tako, da pokrivajo radij 500 m in ponujajo svoje storitve celotni soseski in ne samo uporabnikom, ki potrebujejo stalno nego.

Slika 29: Funkcionalna shema dveh gospodinjiskih skupin po nemškem modelu.

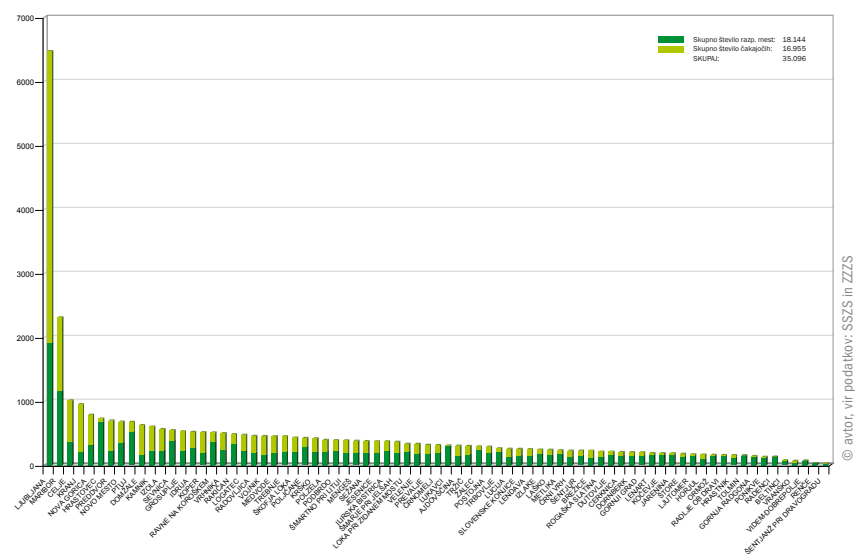

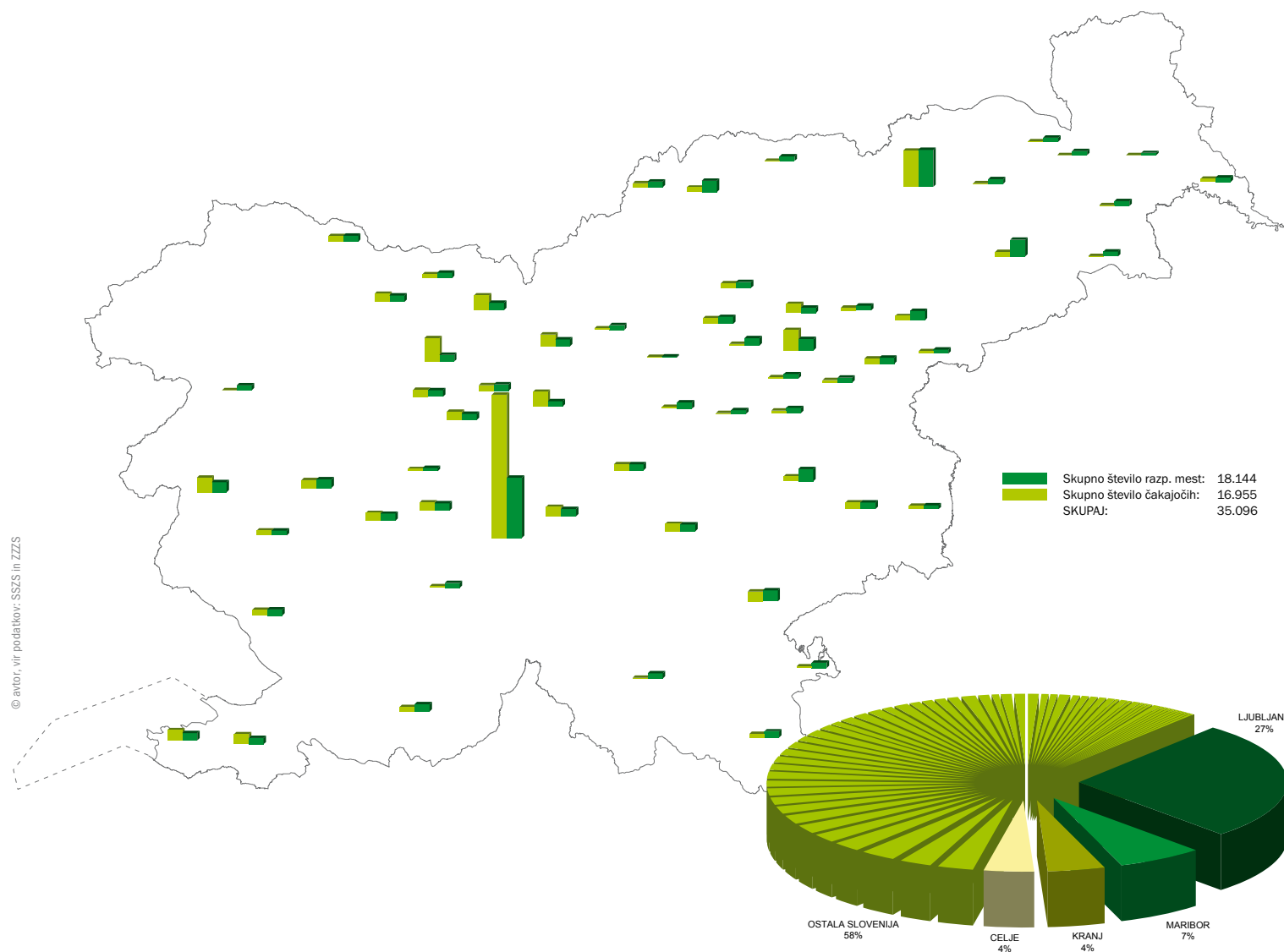
Slika 30: ŠTEVILO RAZPOLOŽLJIVIH MEST v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 10. maj 2009.

Slika 31: ŠTEVILO ČAKAJOČIH na razpoložljivo mesto v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.

Slika 32: ŠTEVILO POTREB po razpoložljivih mestih v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.

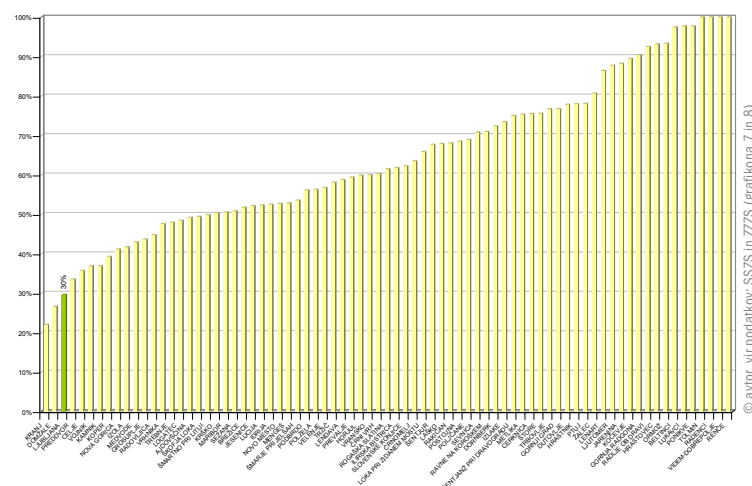

Slika 33a: PRIMERJAVA števila čakajočih s številom razpoložljivih mest v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.

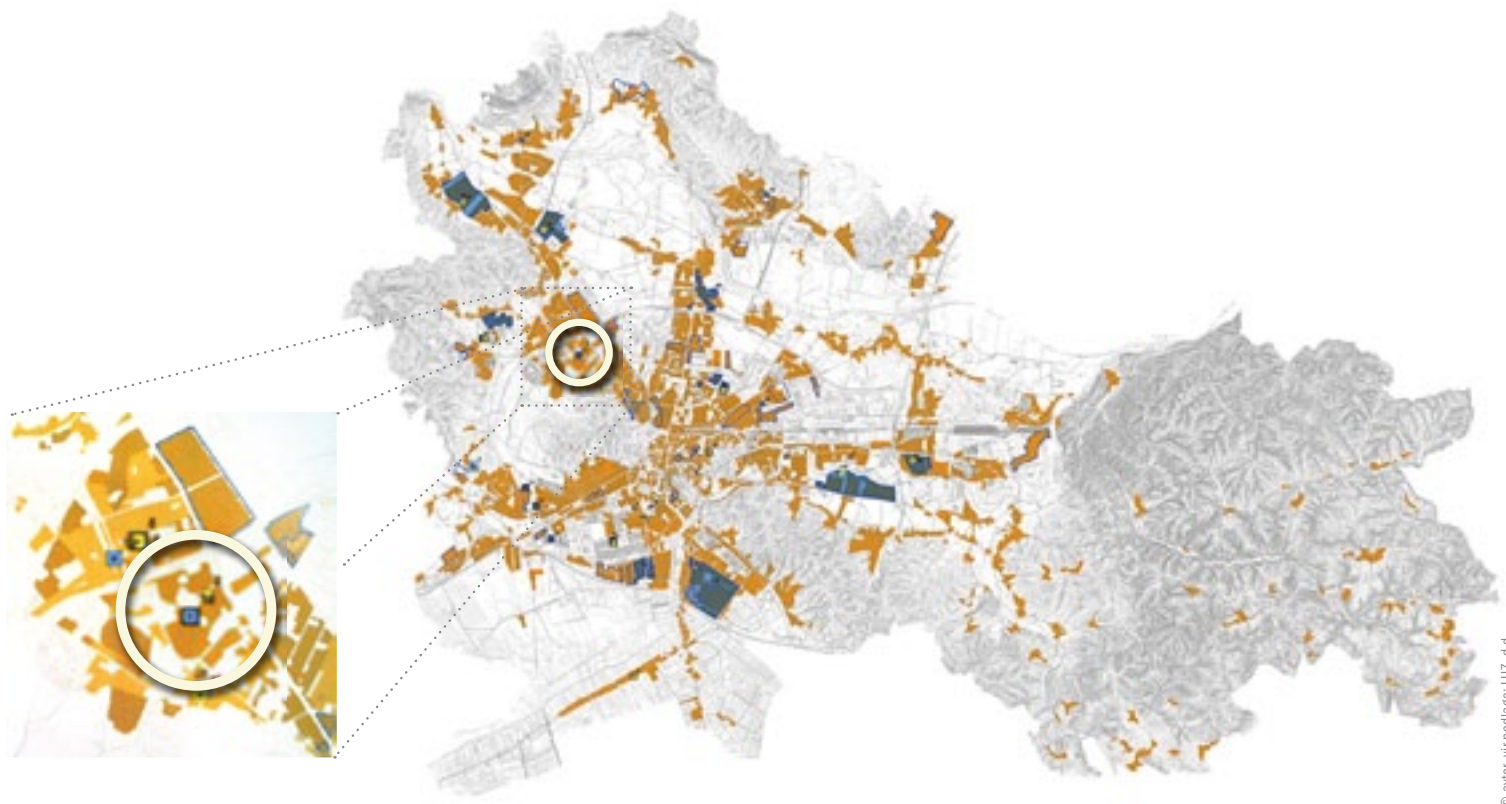
Slika 33b: DELEŽ ČAKAJOČIH na razpoložljivo mesto v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.

II.3 IZBOR MAKRO LOKACIJE NA PODLAGI ANALIZE POTREB PO DOMOVIH ZA STARE LJUDI V SLOVENIJI

Na podlagi zadnjih dostopnih podatkov Skupnosti socialnih zavodov Slovenije (SSZS) in Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZS) je bila izdelana analiza potreb po domovih za stare ljudi v Sloveniji. Slika 30 prikazuje razpoložljiva mesta v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih (v nadaljevanju: domovi) po posameznih krajih, slika 31 pa število čakajočih na prosto mesto v domu. Seštevek obeh vrednosti pomeni število potreb po prostih mestih v domovih (slika 32). Razmerje med številom potreb in razpoložljivimi mesti pa govori o deležu pokritosti potreb (slika 34). Podatki kažejo, da ima Ljubljana sorazmerno malo razpoložljivih mest v domovih (1.916) glede na potrebe (6.742), ki so najvišje v Sloveniji. Kar pomeni, da ima le slabih 30 % ljudi s potrebo po domski oskrbi zagotovljeno mesto v enem od ljubljanskih domov (slika 34). Situacijo na nivoju celotne države še bolj nazorno prikazuje slika 33a, iz katere je razvidno, da je manko domov v Ljubljani največji. Povedano drugače, 27 % vseh čakajočih na domsko oskrbo v Sloveniji čaka na prosto mesto v Ljubljani (slika 33b).

Slika 34: DELEŽ POKRITOSTI potreb po mestih v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.

Slika 35: Obstoječe in predvidene lokacije domov za stare ljudi in oskrbovanih stanovanj z označenim izbranim območjem v Zgornji Šiški. Podlaga: Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Ljubljana, dopolnjeni osnutek, Ljubljana 2009.

LEGENDA

DOMOVI ZA STARE LJUDI

- obstoječi dom za stare ljudi
- širitev doma za stare ljudi
- načrtovan dom za stare ljudi
- načrtovan dom za stare ljudi znotraj OPPN, ZN ...

OSKRBOVANA STANOVANJA

- obstoječa oskrbovana stanovanja
- načrtovana oskrbovana stanovanja
- načrtovana oskrbovana stanovanja znotraj OPPN, ZN ...

- Podrobna lokacija doma za stare ljudi / oskrb. stanovanj se določi ob pripravi OPPN.
- obvezna preveritev kapacitet družbene infrastrukture ob pripravi OPPN
- območja namenske rabe, kjer je dopustna gradnja domov za stare ljudi
- območja namenske rabe, kjer je dopustna gradnja stavb z oskrbovanimi stanovanji

II.4 IZBOR MIKRO LOKACIJE

Mikrolokacija je bila izbrana na podlagi dveh glavnih kriterijev. Prvi izhaja iz trenutno veljavne prostorske zakonodaje v Ljubljani (Občinski prostorski načrt MOL – Izvedbeni del, sprejet 5. julija 2010), ki opredeljuje lokacije za gradnjo domov za stare ljudi na področju Mestne občine Ljubljana.

Drugi kriterij pa je prostorska ustreznost lokacije, ki omogoča integracijo vseh potrebnih socialnih in drugih podpornih programov v krajevno medgeneracijsko središče. Pod prostorsko ustreznost so zajeti številni podrobnejši kriteriji, ki so potrebni za vzpostavitev in uspešno delovanje medgeneracijskega središča npr. že vzpostavljena mreža urbane infrastrukture v radiju 500 m (Bielefeldska enota), razvejano omrežje peš poti, zelene površine ... Omenjeni kriteriji so natančneje predstavljeni in razdelani v poglavjih: I.3 Medgeneracijsko središče – teoretične osnove in III. Lokacija Zgornja Šiška).

III. LOKACIJA ZGORNJA ŠIŠKA

Vir: TK GURS.

III.1 PROSTORSKA IN TEORETSKO ZGODOVINSKA OPREDELITEV LOKACIJE

Izbrana lokacija leži v stanovanjskem naselju ŠS-6 v Zgornji Šiški na severozahodu Ljubljane. Območje s severne strani omejuje ljubljanska obvoznica, na vzhodu poteka Celovška cesta, zahodno stran zamejuje Vodnikova, južno pa Šišenska cesta. Naselje je bilo zgrajeno v letih 1966–1971 po načrtih arhitektov Ilije Arnautoviča in Aleksandra Peršina, pod urbanizem pa sta podpisana Aleš Šarec in Janez Vovk. Primerjava urbanistične zasnove z Ravnikarjevo shemo *Idealne soseske* kaže na očitne vzporednice. Košir sosesko ŠS-6 opredeljuje kot »najzvestejše dejansko popredmetenje (Ravnikarjeve) ideje,« vendar s pridržkom, da tloris uresničene zidave ne skriva kompromisov, ki navadno spremljajo aplikacijo »univerzalne« zamisli v konkretnih razmerah (Košir, 2000, str. 79).

Slika 36: Topografska karta Ljubljane z označenim območjem obdelave.

- Slika 38: Šola v središču naselja.
- Slika 39: "Idealna soseska" (E. Ravnikar, 1958).
- Slika 40: ŠS-6 – situacija.
- Slika 41: ŠS-6 – maketa.

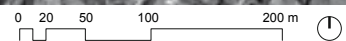
Vir: Merlina, 2006.

Vir: Košir, 2000.

Slika 37: Ortofoto posnetek Zgornje Šiške z označeno lokacijo za medgeneracijsko središče.

Vir: DOP, GURS.

Vir: Merdina, 2006.

40

Vir: Merdina, 2006.

41

III.2 FOTODOKUMENTACIJA

Slika 42: Karta žarišč pogledov.

| 43

| 44

| 45

| 46

| 47

| 48

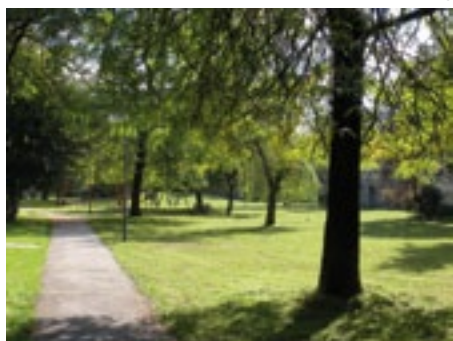
| 49

| 50

| 51

| 52

| 53

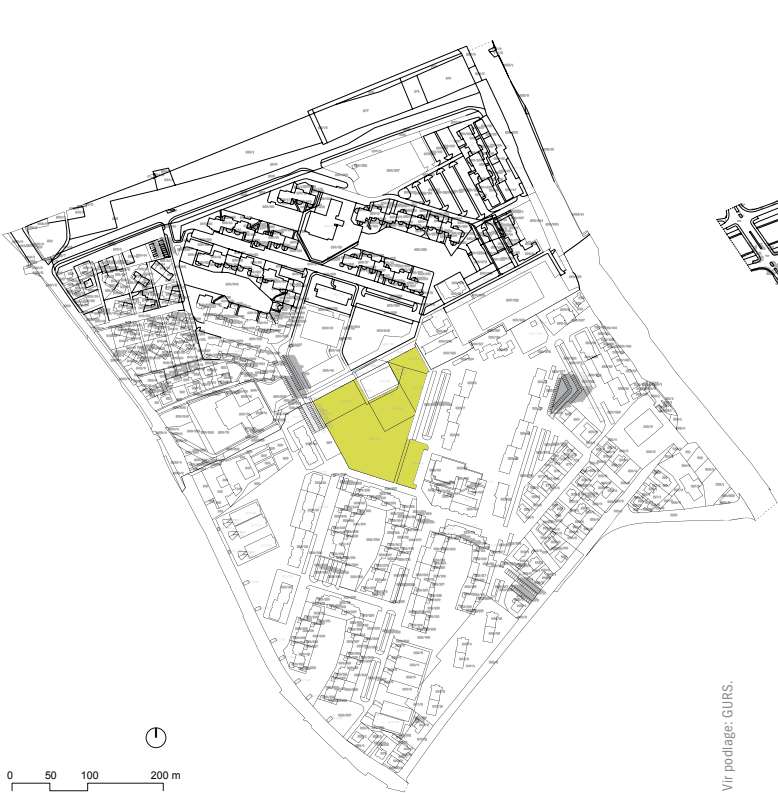

| 54

Slike 43–54: Žarišča pogledov.

© avtor (sl. 43–54)

III.3 PROSTORSKI PODATKI IN ANALIZE

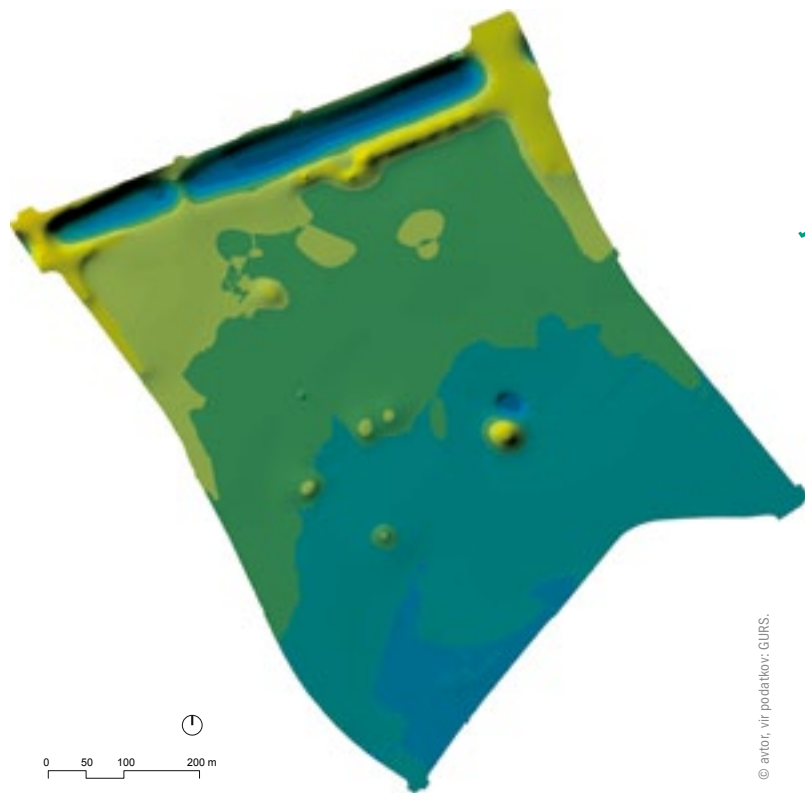
Slika 55: Digitalni katastrski načrt z označenimi parcelami, ki so predmet obdelave.

Slika 56: Digitalna topografska karta območja z označeno lokacijo medgeneracijskega središča.

III.3.1 PARCELNE MEJE

III.3.2 TOPOGRAFSKI NAČRT

Slika 57: Prikaz reliefa.

Slika 58: Prikaz zelenih površin.

III.3.3 RELIEF

LEGENDA:

	302–303 m
	303–304 m
	304–305 m
	305–306 m
	306–307 m
	307–308 m
	308–309 m
	309–310 m
	310–311 m
	311–312 m
	312–313 m

III.3.4 ZELENE POVRŠINE

LEGENDA:

	javne in poljavne zelene površine
	zasebni vrtovi in ozelenjena dvorišča
	zelena tamponska cona ob obvoznici
	zasaditve z drevjem in večjimi grmovnicami
	Pot spominov in tovarištva

Slika 59: Obremenjenost s hrupom.

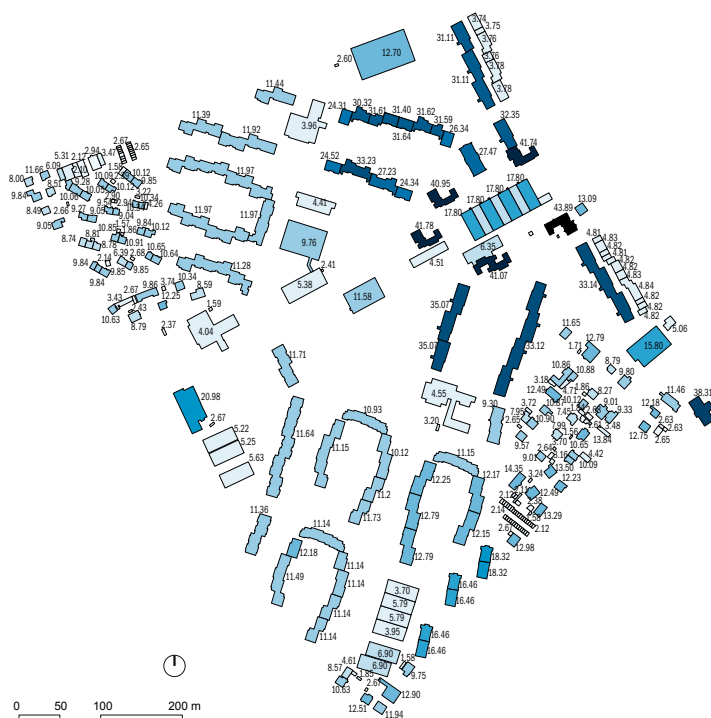
Slika 60: Prikaz stavbne tipologije.

III.3.5 OBREMENJENOST S HRUPOM

III.3.6 STAVBNA TIPOLOGIJA

LEGENDA:

- individualna stanovanjska stavba
- stanovanjska stavba – dvojček
- visoka stanovanjska stolpnica
- stanovanjski bloki v nizu
- stanovanjski bloki v verižni zazidavi
- garažna hiša
- garaže v nizu
- večja javna ali poslovna stavba (šola, vrtec, trgovina ...)

Slika 61: Prikaz stavbnih višin.

62

© avtor (sl. 62 in 63)

63

Slika 62: Tridimenzionalni računalniški model višin obstoječih stavb z označenim območjem obdelave, pogled z juga.

Slika 63: Tridimenzionalni računalniški model višin obstoječih stavb z označenim območjem obdelave, pogled s severozahoda.

III.3.7 VIŠINE STAVB

VIŠINSKI RAZREDI:

1,50–3,00
3,00–6,00
6,00–9,00
9,00–12,00
12,00–15,00
15,00–18,00
18,00–21,00
21,00–24,00
24,00–27,00
27,00–30,00
30,00–33,00
33,00–36,00
36,00–39,00
39,00–42,00
42,00–45,00

Slika 64: Prikaz prometnega omrežja.

Slika 65: Prikaz cestnega omrežja.

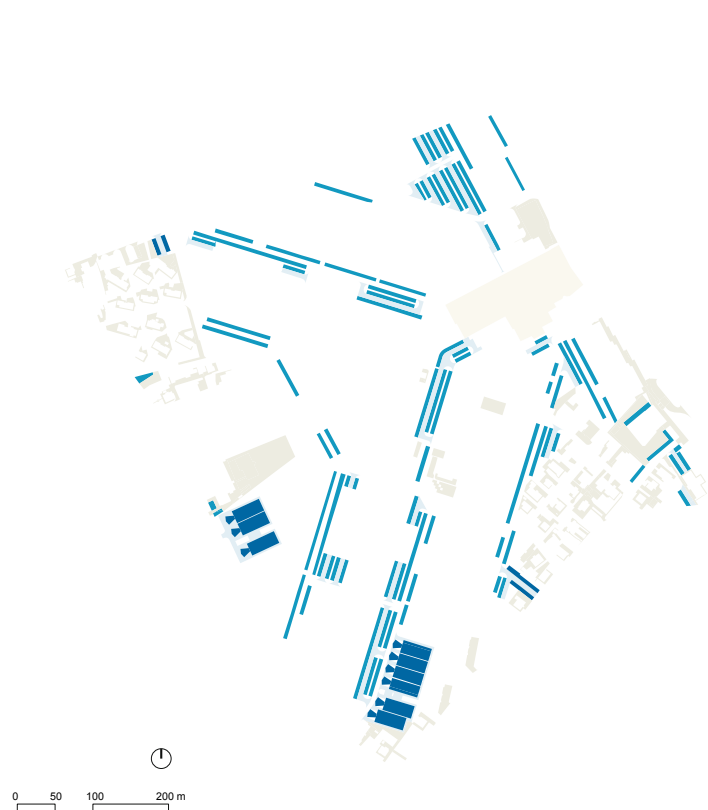
© avtor (sl. 66 in 67)

III.3.8 PROMETNO OMREŽJE

LEGENDA:

Cestno omrežje

- hitra cesta
- lokalna glavna cesta
- lokalna zbirna cesta
- lokalna krajevna cesta
- javna pot za motorni, kolesarski in peš promet

Slika 66: Prikaz mirujočega prometa.

Slika 67: Prikaz kolesarskih in peš poti.

© avtor (sl. 68 in 69)

Mirujoči promet

- garaže
- zunanja parkirišča
- dosotopi do parkirnih mest
- druge utrjene površine
- gradbišče

Poti za pešce in kolesarje

- kolesarska steza
- POT (kolesarska steza in peš pot)
- pešpot ali pločnik
- postajališče mestnega avtobusa
- označen prehod za pešce
- označen prehod za kolesarje

Slika 68: Prikaz omrežja dejavnosti.

III.3.9 OMREŽJE DEJAVNOSTI

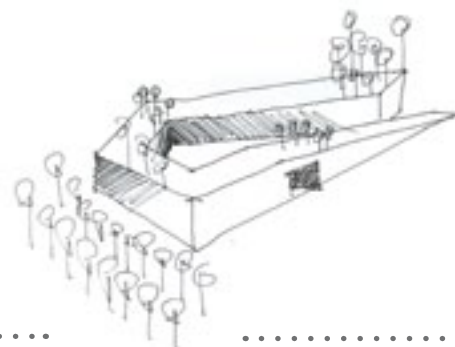
	stanovanjska raba: individualna gradnja in dvojčki stanovanjski bloki in stolpnice		društva: 18 društvo Senior 19 Zveza albanskih društev 20 Tattoo društvo "Rein Art"		servisne storitve: 37 kemična čistilnica 38 šiviljstvo 39 vodoinštalaterstvo 40 servis motornih vozil
	vzgoja in izobraževanje: 1 vrtec (VVZ H. C. Andersena, enota Andersen) 2 vrtec (VVZ H. C. Andersena, enota Marjetica) 3 vrtec (VVZ H. C. Andersena, disl. enota Polžek) 4 osnovna šola (OŠ Valentina Vodnika) 5 izobraževalni center 6 avtošola 7 telovadnica 8 šolska športna igrišča		šport in rekreacija: 21 plesna šola 22 športni vadbeni center 23 športno igrišče 24 Pot spominov in tovarištva		denarne, strokovne in druge posl. dejavnosti: 41 banka 42 zavarovalnica 43 odvetniška pisarna 44 potovalna agencija 45 nepremičninska agencija 46 projektivno podjetje 47 računovodstvo 48 založništvo, distribucija 49 investicijsko in gradbeno podjetje 50 trgovanje z živili
	socijalno varstvo: 9 CUDV Dolke Boštjančič, Dom Šiška 10 Center Sonček (Zveza društev za cerebralno paralizo) 11 Svetovalni center za otroke, mladostnike in starše 12 Zavod za oskrbo na domu Ljubljana, OE Šiška		trgovine: 25 pekarna 26 samopostrežna trgovina 27 drogerija 28 optika 29 športna trgovina 30 otroška trgovina 31 tonerji, kartuše 32 trgovina s pohištvom 33 stomatološka oprema		proizvodne dejavnosti: 51 proizvodnja jermenarskih izdelkov 52 knjigoveštvo 53 tiskarna
	zdravstvo in osebna nega: 13 očna ordinacija 14 lekarna 15 frizer 16 kozmetični salon		gostinstvo: 34 kavarna 35 slaščičarna 36 točilnica		drugo: nadzemne garažne hiše in garaže v nizu podzemna garaža transformatorska postaja manjši gospodarski objekti in vrtno lope
	kultura: 17 knjižnica Šiška				

IV. ZASNOVA PROJEKTA

IV.1 ZASNOVA STAVBNEGA VOLUMNA

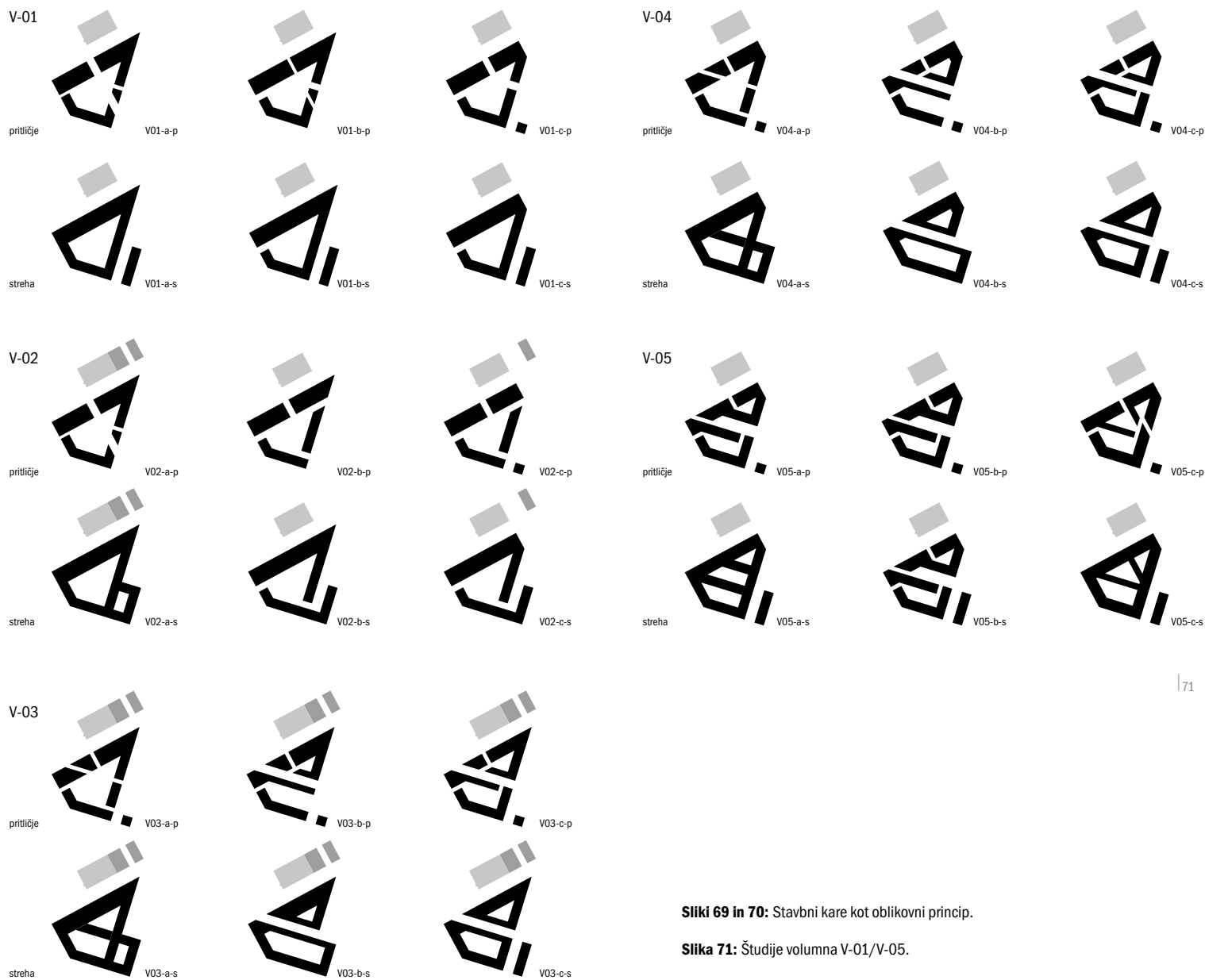
IV.1.1 ŠTUDIJA RAZLIČNIH OBLIKOVNIH PRISTOPOV K ZASNOVI STAVBNEGA VOLUMNA

IV.1.1.1 STAVBNI KARE

OBLIKOVNI PRINCIP

ŠTUDIJE VOLUMNA V-01/ V-05

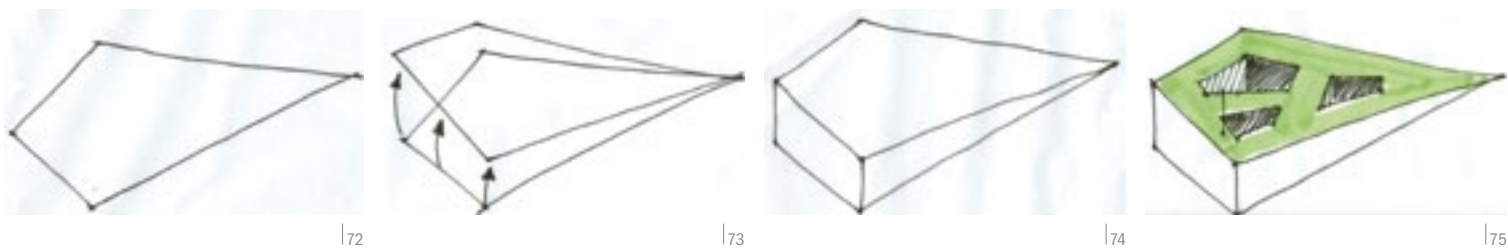

© avtor (sl. 69–71)

Sliki 69 in 70: Stavbni kare kot oblikovni princip.

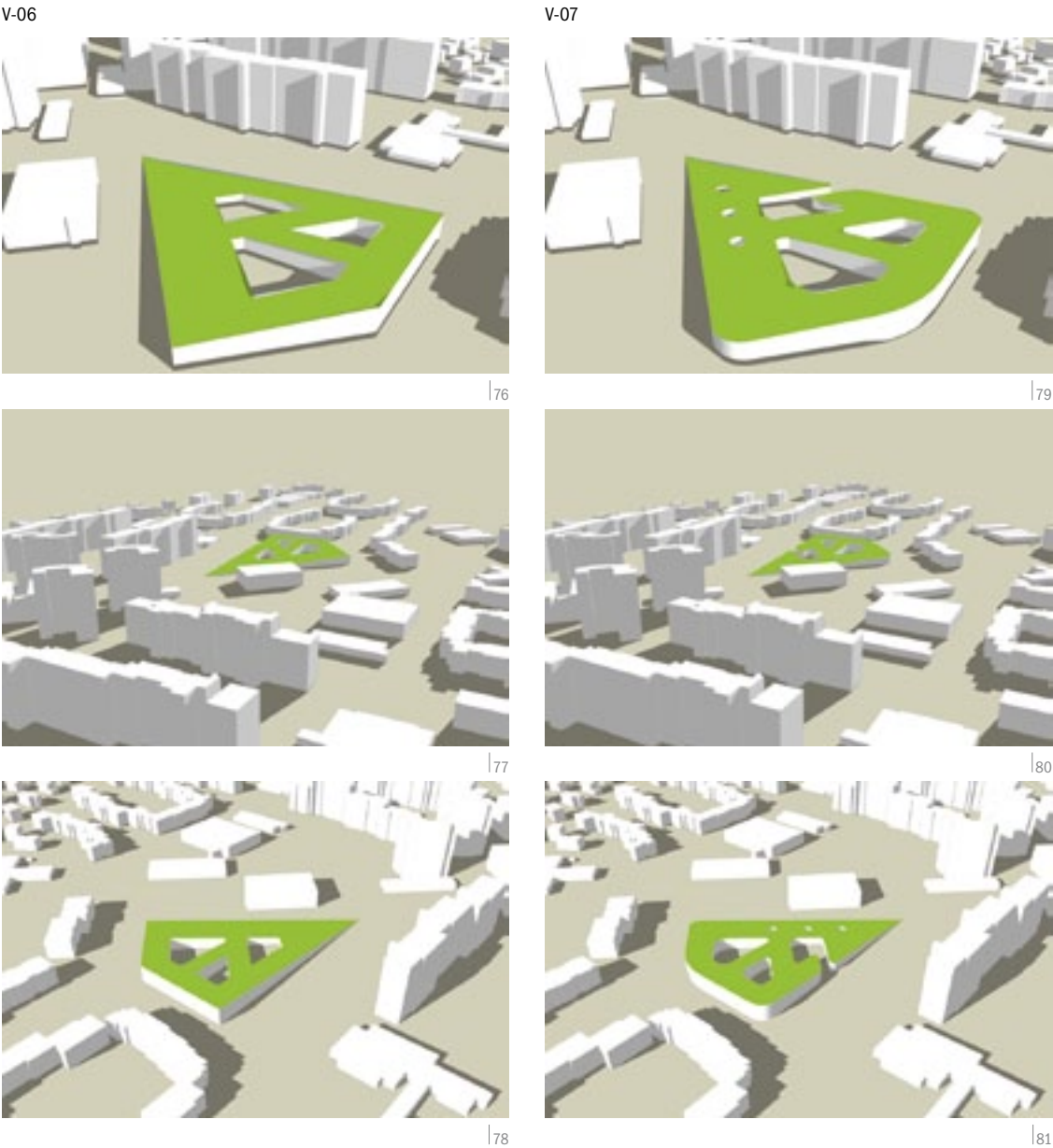
Slika 71: Študije volumna V-01/V-05.

IV.1.1.2 PERFORACIJA VOLUMNA

OBLIKOVNI PRINCIP

ŠTUDIJI VOLUMNA V-06/V-07

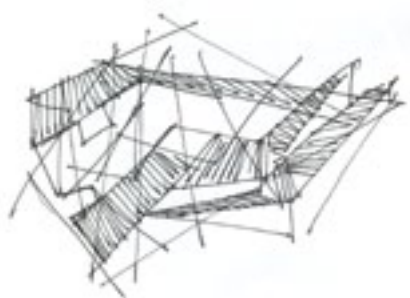

Slike 72–75: Oblikovanje volumna po principu perforacije.

Slike 76–81: Študija perforacije volumna v dveh modifikacijah.

© avtor (sl. 72–81)

IV.1.1.3 TRAKOVI

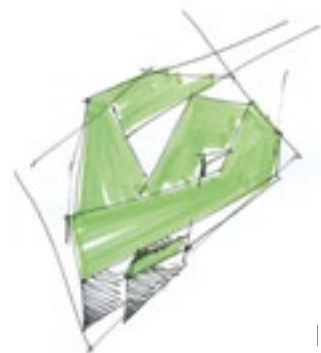
|82

|83

|84

|85

OBLIKOVNI PRINCIP

ŠTUDIJE VOLUMNA V-08

V-08

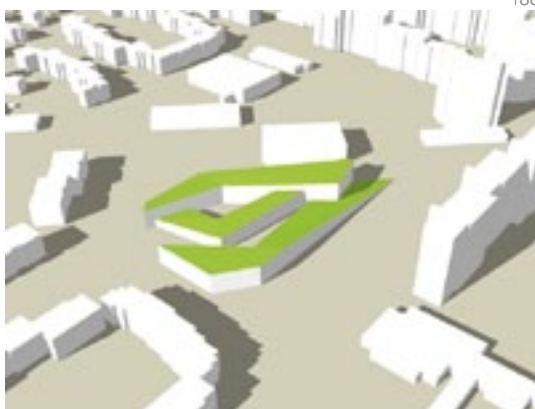
|86

|88

|87

|89

© avtor (sl. 82–89)

Slike 82–85: Stavbni volumen gradi kompozicija prostorskih trakov.

Slike 86–89: Študija kompozicije prostorskih trakov na lokaciji.

| 92

Slike 96–99: Muzej Liaunig, Neuhaus, Avstrija (arhitektura: Odile Decq, Benoit Cornette).

TOPOGRAFSKA ARHITEKTURA – REFERENČNI PRIMERI

Slike 92–95: Becton Dickinson Campus Center, Franklin Lakes, New Jersey, ZDA (arhitektura: Robert Matthew, Johnson Marshall).

| 96

Sliki 90 in 91: Los Angeles Museum of the Holocaust (LAMOTH), ZDA (arhitektura: Hagy Belzberg).

| 93

| 97

Vir: www.archdaily.com

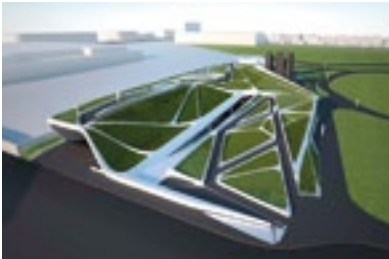
| 90

| 94

| 98

Vir: www.thephora.net

| 91

Vir: www.archdaily.com (sl. 92–95).

| 95

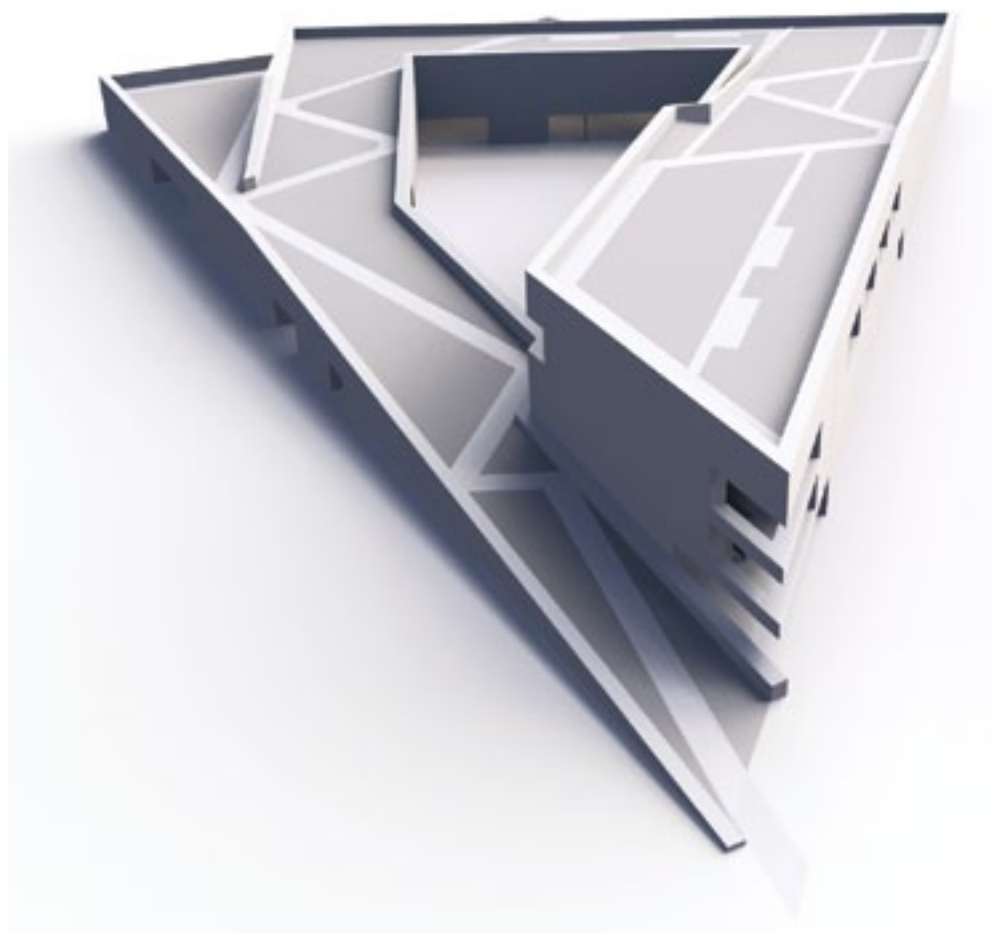

Vir: Steiner, 2004 (sl. 96–99)

| 99

IV.1.2 OBLIKOVANJE VOLUMNA IN UMEŠTITEV V SITUACIJO

IV.1.2.2 OBLIKOVANJE STAVBNEGA VOLUMNA

Slike 100–103: Oblikovanje stavbnega volumna.

| 100

| 101

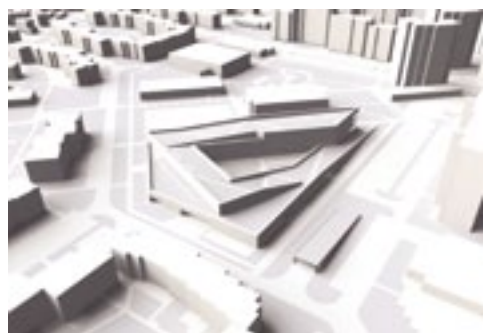
| 102

© avtor (sl. 100–103)

| 103

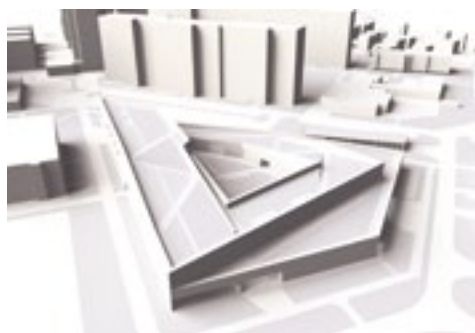
IV.1.2.3 UMEŠTITEV STAVBNEGA VOLUMNA V SITUACIJO

Slika 104: Pogled z juga.

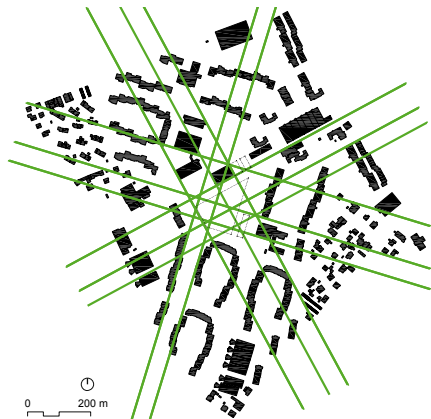
Slika 105: Pogled s severa.

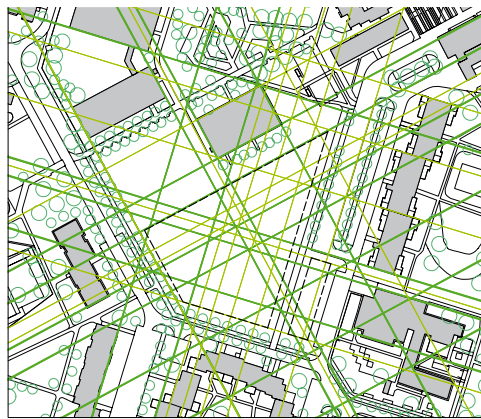
Slika 106: Pogled z zahoda.

© avtor (sl. 104–106)

IV.1.2.1 PROSTORSKA GEOMETRIJA IN OBMOČJE ZAZIDAVE

| 107

| 108

LEGENDA:

- primarna os
- sekundarna os
- - - meja območja zazidave

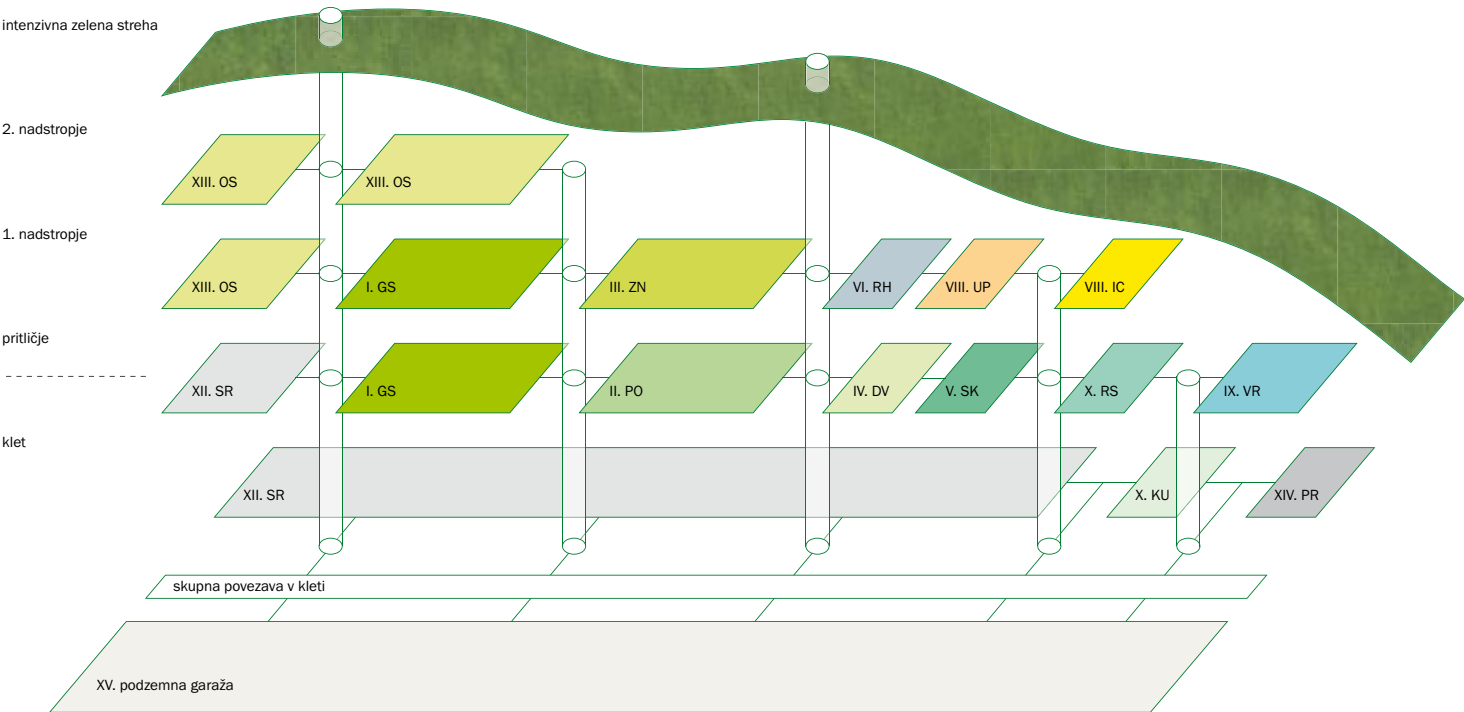
Sliki 107 in 108: Določitev meje zazidave na podlagi analiza prostorske geometrije.

IV.2 ZASNOVA FUNKCIONALNIH ENOT

IV.2.1 PROSTORSKA PROGRAMSKA SHEMA MEDGENERACIJSKEGA SREDIŠČA

LEGENDA

I. GS	gospodinjstva skupnost	IX. VR	vrtec
II. PN	paliativna nega	X. RS	restavracija
III. ZO	začasna oskrba	XI. KU	kuhinja
IV. DV	dnevno varstvo	XII. SR	servisni prostori
V. SK	skupni prostori	XIII. OS	oskrbovana stanovanja
VI. RH	rehabilitacijski center	XIV. PR	pralnica
VII. IC	izobraževalni center	XV. GA	podzemna garaža in servisni dovozi
VIII. UP	uprava		

Slika 109: Prostorska shema razporeditve funkcionalnih enot v medgeneracijskem središču v Zgornji Šiški.

IV.2.2 ŠTUDIJA POVRŠIN

Preglednice P1–P13: Študija površin na podlagi standardov, predpisov, priročnikov in druge strokovne literature ter analize referenčnih primerov.

I. GOSPODINJSKA SKUPNOST				
Prostori 1 GS za 12 oseb				
	površina [m ²]	št. prostorov	skupn. površina [m ²]	
1	1P soba	20,50	10	205,00
	soba	11,50		
	predsoba	3,00		
	skupaj soba + predsoba	16,50		
	TWC	4,00		
1a	2P sobe	28,00	1	28,00
	soba	18,50		
	predsoba	5,50		
	skupaj soba + predsoba	24,00		
	TWC	4,00		
3	dnevni prostor + kuhinja	74,00	1	74,00
	kuhinja	18,00		
	jedilnica	22,00		
	dnevna soba	24,00		
4	šhramba za šivilja	7,40	1	8,00
5	pisarna	8,00	1	8,00
6	sanitarje za goste in osebje	8,00	1	8,00
7	pralnica, trokadero	10,00	1	10,00
8	šhramba	12,00	1	12,00
9	vhod z garderobami	*	1	
10	šhramba za hišno tehniko	9,00	1	9,00
	soba za razgovore	16,00	1	16,00
	svetlobni zeleni atrij	25,00	1	25,00
	skupaj:		21	403,00
* ulaz v komunikacije				
Balconi, terase				
	balconi s sobah	5,00	11	55,00
	balcon/terasa v dnevnem prostoru	30,00	1	30,00
	skupaj:		64	85,00
Komunikacije znotraj 1 GS				
	hodniki	78,00	1	78,00
	poštarne stopnice	16,00	1	16,00
	skupaj:		2	94,00
Skupaj prostori za 1 GS				
				582,00
Prostori za 1 - 2 GS				
2	neg. kopalnica	18,00	1	18,00
12	izplakovalnica	3,00	1	3,00
	čistila, trokadero	4,00	1	4,00
	skupaj:		3	25,00
Komunikacije za 2 GS				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori			40,00
	skupaj:		2	61,60
Skupaj prostori za 2 GS				
				1.250,60
Servisni prostori za eno ali več GS v kleti				
14	prostor za smeti	4,00	1	4,00
15	šhramba za večšila, vrtno pohištvo	12,00	1	12,00
15	šhramba za stanovalce	24,00	1	24,00
	skupaj:		3	40,00
Komunikacije za več GS v kleti				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori		1	48,00
	skupaj:		3	69,60

II. GNEZONA SKUPNOST (PALIATIVNA NEGA)				
Prostori 1 GS za 12 oseb				
	površina [m ²]	št. prostorov	skupn. površina [m ²]	
1P soba	20,50	12	246,00	
soba	16,00			
predsoba	0,00			
skupaj soba + predsoba	16,00			
TWC	4,00			
dnevni prostor + kuhinja	92,00	1	92,00	
razdelilna kuhinja	12,00			
jedilnica	0,00			
dnevni prostor	80,00			
prostor za negovalno osebje	11,00	1	11,00	
sanitarje za goste in osebje	8,00	1	8,00	
čistila, trokadero	10,00	1	10,00	
šhramba 1	12,00	1	12,00	
vhod z garderobami	*	1		
šhramba 2	9,00	1	9,00	
soba za razgovore	12,00	1	12,00	
svetlobni zeleni atrij	8,00	1	8,00	
skupaj:		21	402,00	
* ulaz v komunikacije				
Komunikacije znotraj 1 GS				
	hodniki	90,00	1	90,00
	skupaj:		1	90,00
Prostori za 1 - 2 GS				
neg. kopalnica	18,00	1	18,00	
izplakovalnica	3,00	1	3,00	
čistila, trokadero	4,00	1	4,00	
skupaj:		3	25,00	
Skupaj prostori za 1 enoto				
				517,00
Komunikacije za 2 GS				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori			40,00
	skupaj:		2	61,60
Servisni prostori za eno ali več GS v kleti				
12 oseb				
prostor za smeti	4,00	1	4,00	
šhramba	12,00	1	12,00	
skupaj:		2	16,00	
Komunikacije za več GS v kleti				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori		1	48,00
	skupaj:		3	69,60

III. ZAČASNA OSKRBA				
Enota za 12 oseb				
	površina [m ²]	št. prostorov	skupn. površina [m ²]	
1P soba	20,50	10	205,00	
soba	11,50			
predsoba	3,00			
skupaj soba + predsoba	16,50			
TWC	4,00			
2P sobe	28,00	1	28,00	
soba	18,50			
predsoba	5,50			
skupaj soba + predsoba	24,00			
TWC	4,00			
dnevni prostor + kuhinja	60,00	1	60,00	
razdelilna kuhinja	12,00			
jedilnica	24,00			
dnevna soba	24,00			
sestrska soba	12,00	1	12,00	
sanitarje za goste in osebje	8,00	1	8,00	
čistila, trokadero	4,00	1	4,00	
šhramba	8,00	1	8,00	
vhod z garderobami	*	1		
šhramba za hišno tehniko	6,00	1	6,00	
skupaj:		10	331,00	
* ulaz v komunikacije				
Komunikacije znotraj 1 enote				
	hodniki	68,00	1	68,00
	skupaj:		1	68,00
Skupaj prostori za 1 enoto				
				399,00
Prostori za 1 - 2 enoti				
neg. kopalnica	18,00	1	18,00	
izplakovalnica	3,00	1	3,00	
čistila, trokadero	4,00	1	4,00	
skupaj:		3	25,00	
Komunikacije za 2 enoti				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori			40,00
	skupaj:		2	61,60
Servisni prostori za eno ali več enot v kleti				
12 oseb				
prostor za smeti	4,00	1	4,00	
šhramba	12,00	1	12,00	
skupaj:		2	16,00	
Komunikacije za več enot v kleti				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori		1	30,00
	skupaj:		3	51,60

- Odredba o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v izobraževanju odraslih. Uradni list RS, št. 82/1998.
- Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca. Uradni list RS, št. 100/05 in 25/08.
- Pravilnik o minimalnih standardih in minimalni opremljenosti fizioterapevtske ambulante. Društvo fizioterapevtov Slovenije.
- Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih, ki se nanašajo na poslovne prostore, opremo in naprave ter o pogojih glede minimalnih storitev v posameznih vrstah gostinskih obratov, pri sobodajalcih in na kmetijah. Uradni list RS, št. 23/1996.
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za graditev oskrbovanih stanovanj za starejše ter o načinu zagotavljanja pogojev za njihovo obratovanje. Uradni list RS, št. 110/2004.
- Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev. Uradni list RS, št. 67/2006.
- Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavb. Uradni list RS, št. 97/2003 in 77/2009.
- Vovk, Marija, 2000. *Načrtovanje in prilagajanje grajenega okolja v korist funkcionalno oviranim ljudem*. Ljubljana: Urbanistični inštitut RS.
- Winter, Hans-Peter, Gennrich, Rolf, Haß, Peter et al., 2000. *Hausgemeinschaften. Die vierte Generation des Altenpflegeheimbaus. BMG Modellprojekte. Band 8*. Köln: Kuratorium Deutsche Altershilfe.
- ...

VIII. UPRAVA IN DRUGI SOCIALNI PROGRAMI				
Uprava				
	površina [m ²]	št. prostorov	skupn. površina [m ²]	
pisarna direktorja	16,00	1	16,00	
pisarna za računovodstvo	18,00	1	18,00	
pisarna za administracijo	18,00	1	18,00	
pisarna za strokovnega delavca	12,00	1	12,00	
pisna soba	25,00	1	25,00	
arhiv	8,00	1	8,00	
zajna mla	6,00	1	6,00	
wc za invalide	4,00	1	4,00	
sanitarje za zaposlene	8,00	2	8,00	
čistila in tuš	4,00	1	4,00	
skupaj:		11	119,00	
Drugi socialni programi				
pisarna za pomoč na domu	12,00	1	12,00	
hospic - svetovalnica	12,00	1	12,00	
pravna pomoč za stare ljudi	12,00	2	24,00	
skupaj:		19	48,00	
Komunikacije znotraj uprave				
	hodniki	50,00	1	50,00
	skupaj:		1	50,00
* ulaz v predprostor s čistišnico				
Skupaj				
				217,00
Komunikacije - skupne z drugimi programi				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori*			40,00
	skupaj:		2	61,60

IX. VRTEC				
2 oddelka (44 otrok)				
	površina [m ²]	št. prostorov	skupn. površina [m ²]	
igralnica za otroke	42,00	2	84,00	
osrednji prostor in športna igralnica	36,00	1	36,00	
sanitarje za otroke	22,00	1	22,00	
garderobe za otroke	16,00	1	16,00	
prostor za individualno delo z otroki	0,00	1	0,00	
šhramba za revizije	8,00	1	8,00	
sanitarje za otroke na igrišču	2,00	1	2,00	
skupni prostor za strokovne delavce	25,00	1	25,00	
prostor za vodje enote	10,00	1	10,00	
prostor za svetovalnega delavca	12,00	1	12,00	
kuhinja za vsajeno enotino in prip.	9,00	1	9,00	
šhramba za vrtno igrala	5,00	1	5,00	
sanitarje	3,00	1	3,00	
čistila in tuš	4,00	1	4,00	
razdelilna kuhinja	12,00	1	12,00	
skupaj:		10	268,00	
Komunikacije znotraj vrtca				
	hodniki	50,00	1	50,00
	skupaj:		1	50,00
* ulaz v predprostor s čistilnico				
Skupaj				
				318,00
Komunikacije - skupne z drugimi programi				
	stopnice		1	11,00
	dvigalo		1	10,60
	hodniki, avle, predprostori*			40,00
	skupaj:		2	61,60
Servisni prostori v kleti				
14	prostor za smeti	6,00	1	6,00
13	šhramba	12,00	1	12,00
skupaj:		2	18,00	

IV. DNEVNO VARSTVO

Enota za 12 oseb

	površina [m ²]	št. prostorov	skupna površina [m ²]
prostor za počitek	60,00	1	60,00
dnevni prostor s kuhinjo	74,00	1	74,00
kuhinja s shrambo	18,00	1	18,00
jedilnica	32,00	1	32,00
dnevna soba	24,00	1	24,00
sanitarje za invalide	4,00	1	4,00
shramba čistega perila	6,00	1	6,00
sanitarje za osebe	4,00	1	4,00
čistila, trokadero, umazano perilo	4,00	1	4,00
shramba	9,00	1	9,00
garderobe	9,00	1	9,00
shramba za vozilke	8,00	1	8,00
shramba za hišno tehniko	6,00	1	6,00
Skupaj:		10	184,00

Komunikacije znotraj 1 enote

hodniki	29,44	1	29,44
Skupaj:		1	29,44

Prostori za 1 - 2 enoti

neg. kopalnica	18,00	1	18,00
izplakovalnica	3,00	1	3,00
čistila, trokadero	4,00	1	4,00
Skupaj:		3	25,00

Skupaj prostori za 1 enoto 238,44

Komunikacije za 2 enoti

stopnice		1	11,00
dvigalo		1	10,60
hodniki, avle, predprostori		1	40,00
Skupaj:		3	61,60

Servisni prostori za eno ali več enot v kleti

prostor za smeti	4,00	1	4,00
shramba	12,00	1	12,00
Skupaj:		2	16,00

Komunikacije za več enot v kleti

stopnice		1	11,00
dvigalo		1	10,60
hodniki, avle, predprostori		1	30,00
Skupaj:		3	51,60

X. RESTAVRACIJA IN KAVARNA

	površina na osebo [m ²]	št. oseb	skupna površina [m ²]
restavracija	1,90	48	91,20
kavarna	1,40	48	67,20
sanitarje			40,00
WC za invalide			4,00
čistila in talvi			4,00
prilagoditve za kavarne			8,00
Skupaj:			214,40

Komunikacije znotraj restavracije in kavarne

hodniki	50,00	1	20,00
Skupaj:		1	20,00

Skupaj 234,40

Komunikacije - skupne z drugimi programi

stopnice	11,00	1	11,00
dvigalo	10,60	1	10,60
hodniki, avle, predprostori*			40,00
Skupaj:		2	61,60

V. SKUPNI PROSTORI

	površina [m ²]	št. prostorov	skupna površina [m ²]
prostor za duhovno oskrbo	50,00	1	50,00
večnamenska dvorana	120,00	1	120,00
Skupaj:		2	170,00

hodniki	25,00	1	25,00
Skupaj:		1	25,00

Skupaj 195,00

XI. KUHINJA

	površina na pogrnjilo [m ²]	št. pogrnjila na dan	skupna površina [m ²]
shramba in hladilnice	0,08	420	33,60
prilagoditve hrane	0,07	420	29,40
kuhanje	0,07	420	29,40
izdaja in shranje	0,06	420	25,20
posušenje	0,04	420	16,80
osebje	0,07	420	29,40
družni in prenosni živil	0,05	420	21,00
drugi servisni prostori	0,03	420	12,60
kommunikacije	0,05	420	21,00
Skupaj:			163,80

Komunikacije znotraj kuhinje

hodniki	50,00	1	50,00
Skupaj:		1	50,00

Skupaj 213,80

Komunikacije - skupne z drugimi programi

stopnice	11,00	1	11,00
dvigalo	10,60	1	10,60
hodniki, avle, predprostori*			40,00
Skupaj:		2	61,60

VI. REHABILITACIJSKI CENTER

	površina [m ²]	št. prostorov	skupna površina [m ²]
fizioterapija	40,00	1	40,00
kabinet za fizioterapijo	8,00	1	8,00
delovna terapija	40,00	1	40,00
kabinet za delovno terapijo	8,00	1	8,00
semicelna	20,00	1	20,00
teštniška soba	18,00	1	18,00
soba za prevetovanje	18,00	1	18,00
predprostor s čakalnico	50,00	1	50,00
sanitarje za zaposlene	4,00	1	4,00
sanitarje za obiskovalce	4,00	2	8,00
Skupaj:		11	214,00

Komunikacije znotraj RC

hodniki	*	1	
Skupaj:		1	

* vstavi v predprostor s čakalnico

Skupaj 214,00

Komunikacije - skupne z drugimi programi

stopnice		1	11,00
dvigalo		1	10,60
hodniki, avle, predprostori*			40,00
Skupaj:		2	61,60

XII. GOSPODARSKO - SERVISNI PROSTORI

	površina [m ²]	št. prostorov	skupna površina [m ²]
pralnica (120 oseb + 44 otrok)	110,00	1	110,00
shrambe in skladišča	24,00	2	48,00
centralno skladišče čistil	24,00	1	24,00
napeljavne postaje	24,00	2	48,00
strojnica	24,00	2	48,00
elektro omara	24,00	2	48,00
higregat	24,00	1	24,00
prostor za vžigalnice	12,00	1	12,00
prostor za čistilke	20,00	1	20,00
kolesarnica	50,00	1	50,00
Skupaj:		11	322,00

Prostori za vzdrževanje in obdelovanje vrta na strehi

shramba za orodje	20,00	1	20,00
shramba za pridelke	20,00	1	20,00
garara za mehanizacijo	48,00	1	48,00
rezervoar za vodo	24,00	2	48,00
Skupaj:		4	136,00

Skupaj 438,00

Komunikacije v kleti

stopnice	11,00	1	11,00
dvigalo	10,60	1	10,60
hodniki, avle, predprostori*			120,00
Skupaj:		3	141,60

XIII. OSKRBOVANA STANOVANJA

Stanovanje za 1 osebo

	površina [m ²]	št. prostorov	skupna površina [m ²]
predprostor	4,00	1	4,00
kopalnica	4,20	1	4,20
dnevno bivalni del s kuhinjo	15,00	1	15,00
spalnica	12,00	1	12,00
Skupaj:		4	35,20

Balkon ali loža

balkon ali loža	10,00	1	10,00
-----------------	-------	---	-------

Stanovanje za 1 osebo skupaj z balkonom ali ložo

Skupaj:		5	45,20
---------	--	---	-------

Stanovanje za 2 osebi

predprostor	4,00	1	4,00
kopalnica	4,20	1	4,20
dnevno bivalni del s kuhinjo	40,00	1	40,00
spalnica	22,00	1	22,00
Skupaj:		4	66,20

Balkon ali loža

balkon ali loža	18,00	1	18,00
-----------------	-------	---	-------

Stanovanje za 2 osebi skupaj z balkonom ali ložo

Skupaj:		5	84,20
---------	--	---	-------

Skupni prostori

družinski prostor	30,00	1	30,00
čistila, trokadero	4,00	1	4,00
Skupaj:		2	4,00

Število stanovanj

	površina [m ²]	Stanovanj	št. skupna površina [m ²]
stanovanje za 1 osebo	43,20	6	247,20
stanovanje za 2 osebi	84,20	5	421,00
Skupaj:		11	668,20

Skupaj oskrbovana stanovanja 668,20

Komunikacije in servisni prostori

stopnice	11,00	1	11,00
dvigalo	5,30	2	10,60
hodniki, avle, predprostori	90,00	1	90,00
shrambe v kleti	6,00	11	66,00
hotelesarnica	40,00	1	40,00
Skupaj:		16	217,60

VII. IZOBRAŽEVALNI CENTER

	površina [m ²]	št. prostorov	skupna površina [m ²]
učilnica	64,00	1	64,00
računalniška učilnica	45,00	1	45,00
kabinet za pripravo učiteljev	8,00	1	8,00
pisarna za vodjo izobraževanja	8,00	1	8,00
shramba	8,00	1	8,00
WC za invalide	4,00	1	4,00
sanitarje za zaposlene	4,00	2	8,00
sanitarje za obiskovalce	4,00	1	4,00
čistila in talvi	4,00	1	4,00
Skupaj:		10	153,00

Komunikacije znotraj IC

hodniki	*	1	30,60
Skupaj:		1	30,60

* vstavi v predprostor s čakalnico

Skupaj 183,60

Komunikacije - skupne z drugimi programi

stopnice		1	11,00
dvigalo		1	10,60
hodniki, avle, predprostori*			40,00
Skupaj:		2	61,60

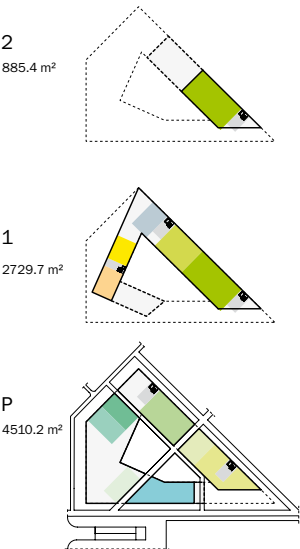
IV.2.3 DIAGRAM IZHODIŠČNIH TLOORISNIH POVRŠIN PO POSAMEZNIH FUNKCIONALNIH ENOTAH

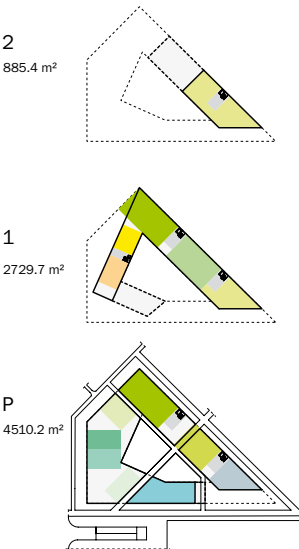
Slika 110: Diagram tlorisnih površin po posameznih programih.

IV.2.4 ŠTUDIJA RAZPOREDITVE FUNKCIONALNIH ENOT

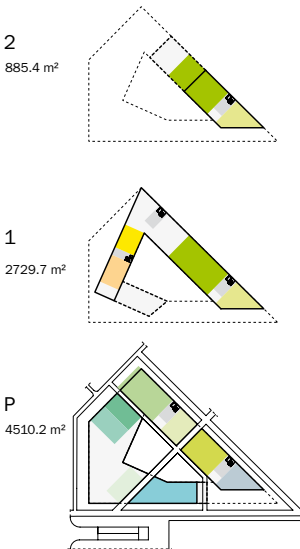
VARIANTA V11-01

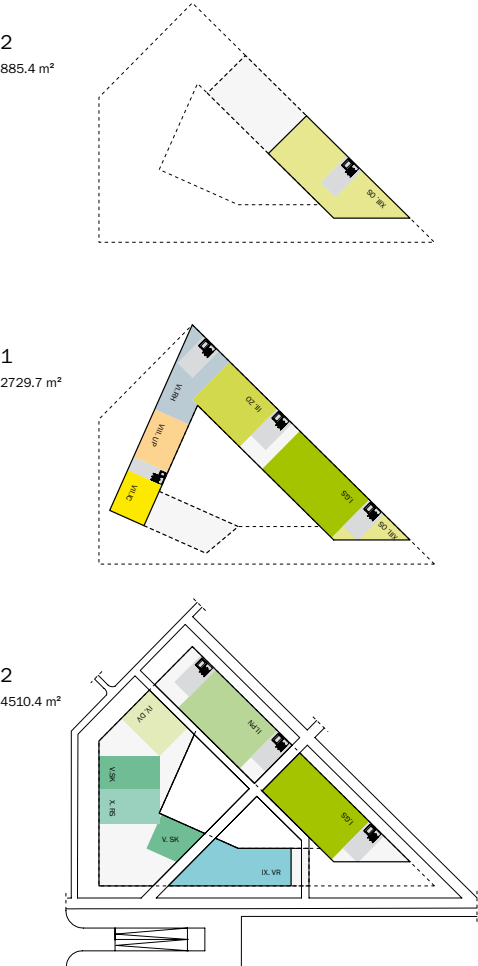
VARIANTA V11-02

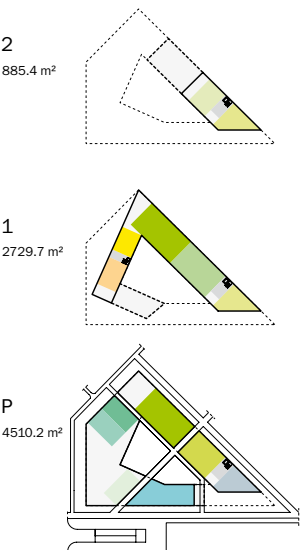
VARIANTA V11-03

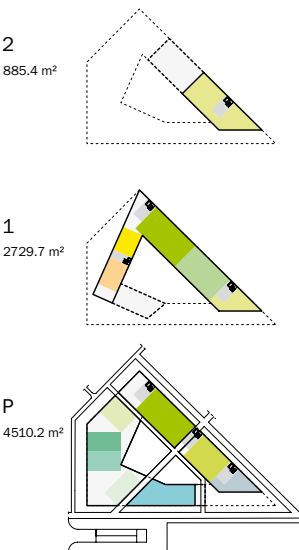
VARIANTA V11-07

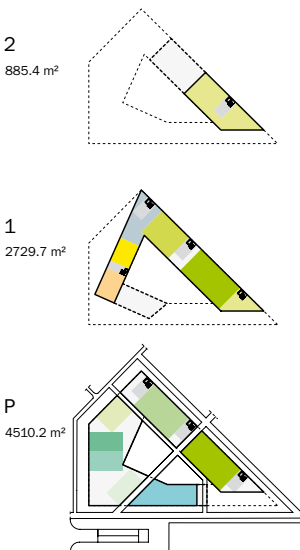
VARIANTA V11-04

VARIANTA V11-05

VARIANTA V11-06

LEGENDA

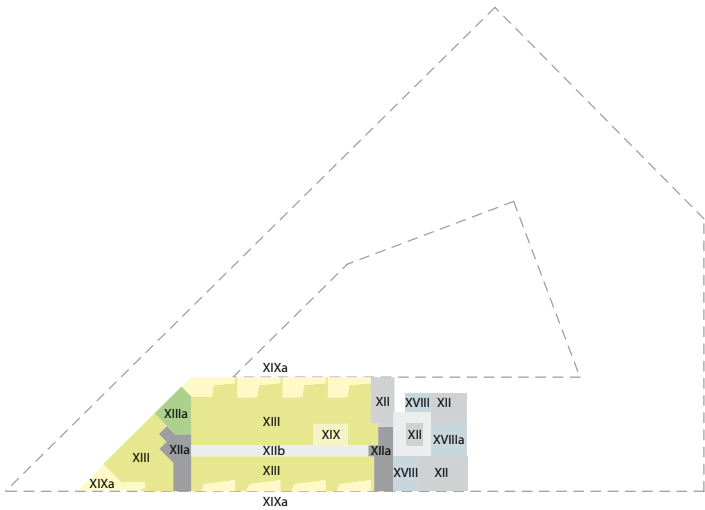
I. GS	gospodinjstva skupnost
II. PN	paliativna nega
III. ZO	začasna oskrba
IV. DV	dnevno varstvo
V. SK	skupni prostori
VI. RH	rehabilitacijski center
VII. IC	izobrazevalni center
VIII. UP	uprava
IX. VR	vrtec
X. RS	restavracija
XI. KU	kuhinja
XII. SR	servisni prostori in komunikacije
XIII. OS	oskrbovana stanovanja

Slika 111: Študija tlorisne razporeditve funkcionalnih enot V11-01/V11-06.

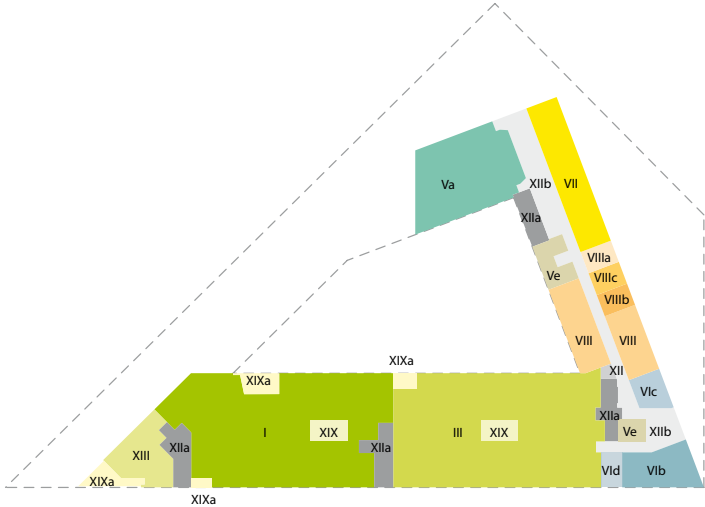
Slika 112: Študija tlorisne razporeditve funkcionalnih enot V11-07 kot izhodišče za projektiranje.

IV.2.5 POVRŠINE FUNKCIONALNIH ENOT

Slika 113: Tloris 2. nadstropja – delitev na funkcionalne enote.

Slika 114: Tloris 1. nadstropja – delitev na funkcionalne enote.

Slika 115: Tloris pritličja – delitev na funkcionalne enote.

Preglednica P14: Bruto površina celotnega objekta.

	etaža	površina [m²]
A	2. nadstropje	1.198,6
B	1. nadstropje	2.905,7
C	pritličje	4.228,0
D	1. klet	6.827,0
E	2. klet	6.827,0
F	3. klet	6.827,0
G	skupna površina celotnega objekta	28.813,3

Preglednica P15: Bruto površina 2. nadstropja.

	funkcionalna enota	površina [m²]
XIII	oskrbovana stanovanja	592,1
XIIIa	skupni družabni prostor	37,7
XVIIIa	prostori za osebje	44,3
XVIIIa	garderobe za osebje	39,9
XII	servisni in tehnični prostori	143,8
XIIa	kommunikacijsko jedro	85,7
XIIb	avle in hodniki	109,0
XIX	pokrit svetlobni atrij	*
XIXa	balkon/loža/terasa	146,1
A	skupaj 2. nadstropje	1.198,6

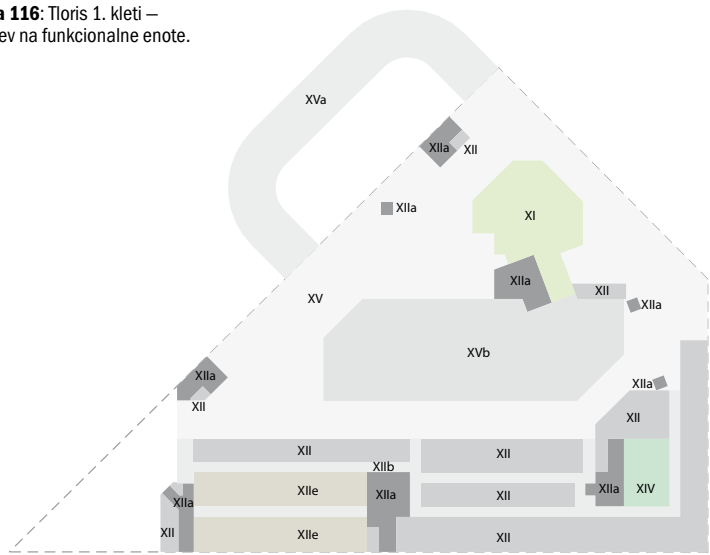
Preglednica P16: Bruto površina 1. nadstropja.

	funkcionalna enota	površina [m²]
I	gospodinjstva skupnost	705,1
III	začasna nega	753,5
XIII	oskrbovana stanovanje	104,8
Va	večnamenska dvorana	276,3
Vib	fizioterapija	96,0
Vic	garderobe za obiskovalce	38,9
Vid	garderobe za osebje	24,8
VIIIa	prostovoljstvo/oskrba na domu	24,5
VIII	uprava	172,1
VIIIb	hospic - svetovalnica	24,5
VIIIc	pravna pomoč za stare ljudi	25,2
VII	izobraževalni center	185,8
Ve	sanitarije	64,7
XII	servisni in tehnični prostori	6,0
XIIa	kommunikacijsko jedro	162,8
XIIb	avle in hodniki	168,2
XIX	pokrita svetlobna atrija	0,0
XIXa	balkon/loža/terasa	72,5
B	skupaj 1. nadstropje	2.905,7

Preglednica P17: Bruto površina pritličja.

	funkcionalna enota	površina [m²]
I	gospodinjstva skupnost	709,9
II	paliativna oskrba	675,2
IV	dnevno varstvo	374,3
Va	večnamenska dvorana	0,0
Vb	kapela	112,5
Xa	kavarna	144,6
X	restavracija	190,6
XVI	frizerski salon (manikura, pedikura)	83,0
XVII	prodajalna časopisov	18,0
Vc	garderoba	16,0
Vd	informativni pult	6,0
Ve	sanitarije	100,5
Vla	zdravniška ambulanta	87,7
Vld	garderobe za osebje	24,8
IX	otroški vrtec	533,0
XII	servisni in tehnični prostori	156,6
XIIa	kommunikacijsko jedro	240,2
XIIb	avle in hodniki	565,2
XIc	vetrolovi	91,5
XIId	kolesarnica	47,4
XIX	pokrita svetlobna atrija	51,0
C	skupaj pritličje	4.228,0

Slika 116: Tloris 1. kleti – delitev na funkcionalne enote.

Preglednica P18: Bruto površina 1. kleti.

	funkcionalna enota	površina [m ²]
	XV parkirišča in manipulacijska površina	1.790,3
	XVa dovozna/izvozna klančina	661,4
	XVb parkirišča za gibalno ovirane	955,0
	XII servisni in tehnični prostori	1.189,3
	XIIa komunikacijska jedra	339,6
	XIIb hodniki	410,0
	XIV pralnica	102,5
	XI centralna kuhinja	317,0
	XIIe shrambe	400,5
D	skupaj 1. klet	6.827,0

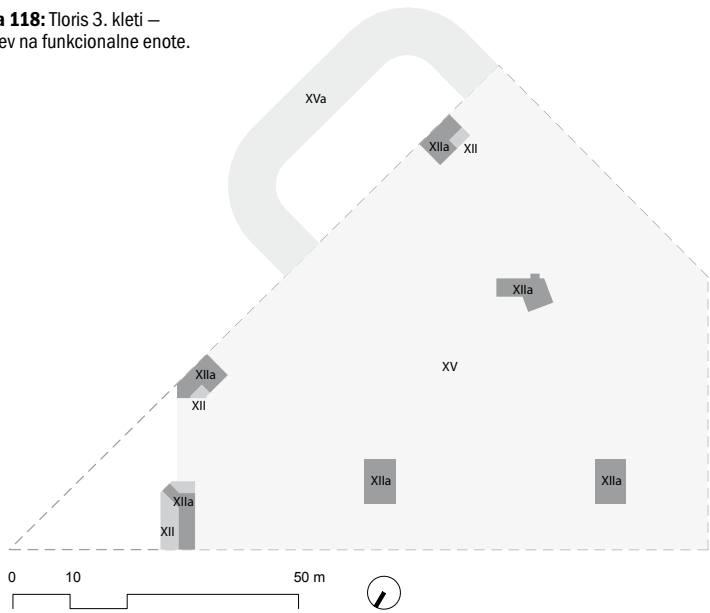
Slika 117: Tloris 2. kleti – delitev na funkcionalne enote.

Preglednica P19: Bruto površina 2. kleti.

	funkcionalna enota	površina [m ²]
	XV parkirišča in manipulacijska površina	5.187,2
	XVa dovozna/izvozna klančina	661,4
	XII servisni in tehnični prostori	70,2
	XIIa komunikacijska jedra	246,8
E	skupaj 2. klet	6.827,0

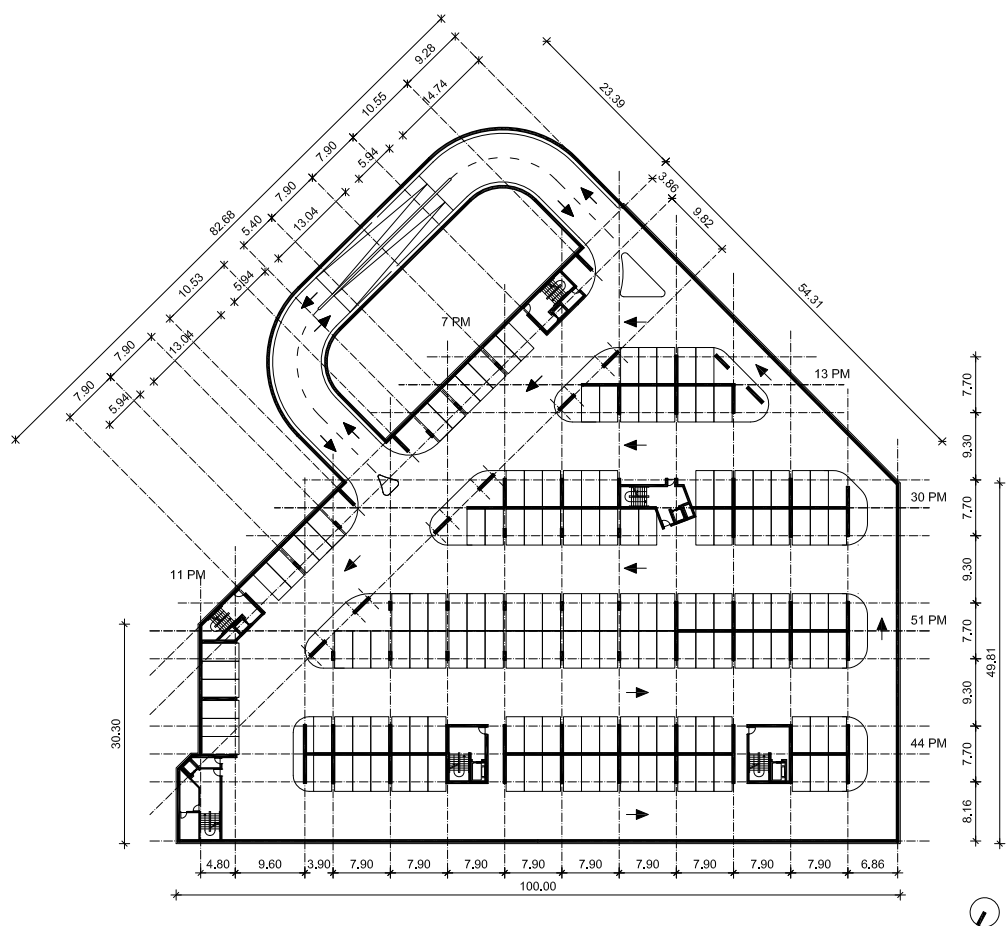
Slika 118: Tloris 3. kleti – delitev na funkcionalne enote.

Preglednica P20: Bruto površina 3. kleti.

	funkcionalna enota	površina [m ²]
	XV parkirišča in manipulacijska površina	5.206,6
	XVa dovozna/izvozna klančina	661,4
	XII servisni in tehnični prostori	50,8
	XIIa komunikacijsko jedro	246,8
F	skupaj 3. klet	6.827,0

IV.3 ZASNOVA KONSTRUKCIJE GARAŽE

Slika 119: Prikaz konstrukcijskega rastra v tlorisu tipične etaže.

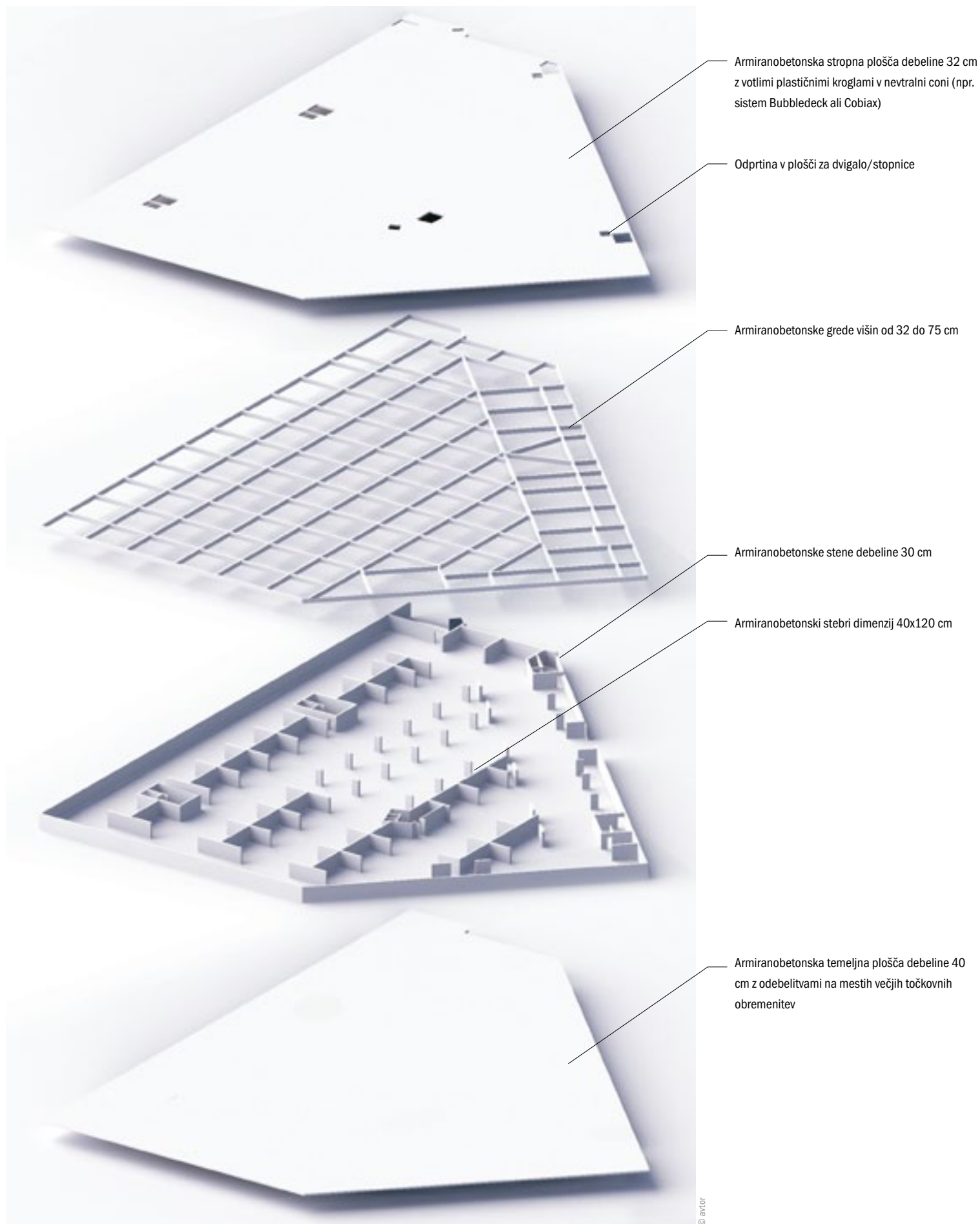

Sistemi armiranobetonskih plošč z votlimi plastičnimi krogli v nevtralni osi omogočajo večje razpone in obenem manjšo porabo materiala. Posledica so 35 % lažje stropne plošče.

Slika 120: Sistem Cobiax pred vlivanjem betona.

Preglednica P21: Karakteristike sistema Bubbledeck.

Version	Slab Thickness	Bubbles	Span (Multiple bays)	Cantilever Maximum Length	Span (Single bays)	Completed Slab Mass	Site Concrete Quantity
	mm	mm	metres	metres	metres	Kg/m ²	m ³ /m ²
BD230	230	Ø 180	5 – 8.1	≤ 2.2	5 – 6.3	370	0.11
BD280	280	Ø 225	7 – 10.1	≤ 2.7	6 – 7.8	460	0.14
BD340	340	Ø 270	9 – 12.5	≤ 3.3	7 – 9.6	550	0.18
BD390	390	Ø 315	10 – 14.4	≤ 3.8	9 – 11.1	640	0.21
BD450	450	Ø 360	11 – 16.7	≤ 4.5	10 – 12.5	730	0.25

Slika 121: Prikaz konstrukcijske zasnove.

IV.4 ENERGETSKA UČINKOVITOST IN STROJNE INŠTALACIJE

Pri zasnovi objekta so bila upoštevana načela trajnostne, ekološke in energetske učinkovite gradnje:

— Nizkoenergijska/pasivna stavba

- toplotnoizolacijski stavbni ovoj debeline 20 cm
- intenzivna zelena streha kot dodatna toplotna izolacija
- preprečitev toplotnih konstrukcijskih mostov (uporaba nosilnih toplotnoizolacijskih elementov za termično ločevanje konstrukcije npr. Schöck Isokorb)
- ustrezno tesnjenje stavbnega ovoja
- vgradnja stavbnega pohištva z ustreznimi toplotnoizolacijskimi in tesnilnimi karakteristikami
- vgradnja drsnih celostenskih senčil za preprečevanje pregrevanja notranjih prostorov
- mehansko prezračevanje z rekuperacijo

— Mehansko prezračevanje z rekuperacijo v kombinaciji z vzgonskim prezračevanjem

Vsaka funkcionalna enota ima svojo strojnico za mehansko prezračevanje. V stanovanjskem delu objekta (gospodinske skupine, paliativna oskrba, začasna nega ...) se sistem kombinira z naravnim vzgonskim prezračevanjem skozi pokrita notranja atrija. Ko senzorji zaznajo ustrezne zunanje pogoje (dovolj visoka temperatura), se mehansko prezračevanje samodejno izklopi in odprejo se prezračevalne reže v atrijih.

— Priklučitev na javno vročevodno omrežje

— Ogrevanje in hlajenje — en sistem za dva režima

Oba režima, ogrevanje in absorpcijsko hlajenje, funkcionirata preko istega sistema talne napeljave. Klimatskih naprav ni, kar pomeni znaten prihranek električne energije.

— Osvetlitev z naravno svetlobo preko svetlobnih cevi

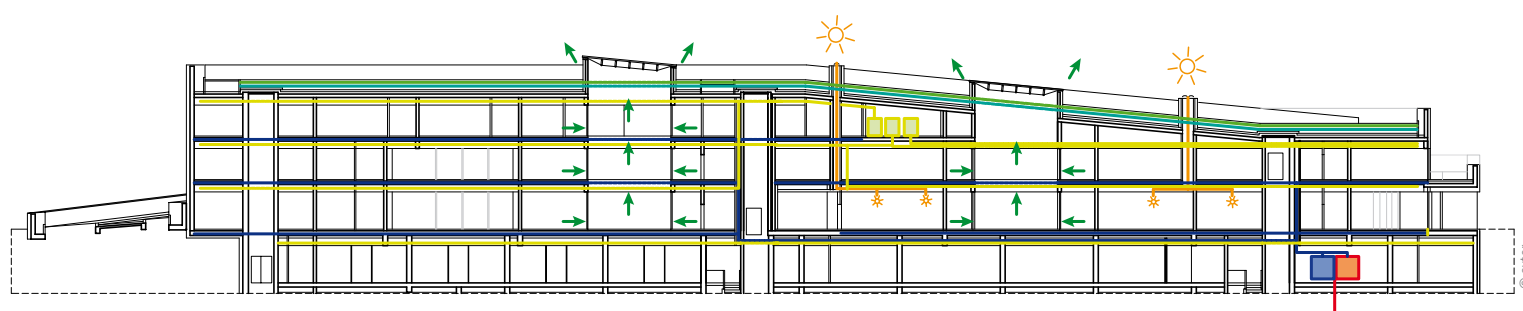
Prostori, kjer ni dovolj dnevne svetlobe (hodniki), so osvetljeni z naravno svetlobo preko svetlobnih cevi (npr. Solatube), ki s posebnimi vmesniki omogočajo zavoje cevi pod pravim kotom.

— Intenzivna zelena streha (strešni vrt)

S stališča trajnostne gradnje so prednosti intenzivne zelene strehe (višina zemlje na objektu MGS je od 30 do 80 cm) naslednje:

- uravnavanje mikroklima (nižja temperatura in višja vlažnost zraka),
- absorpcija prahu,
- zadrževanje vode ob večjih nalivih (razbremenitev kanalizacijskega sistema),
- učinek dodatne toplotne izolacije.

— Zbiranje meteorne vode in njena uporaba v namakalnem sistemu

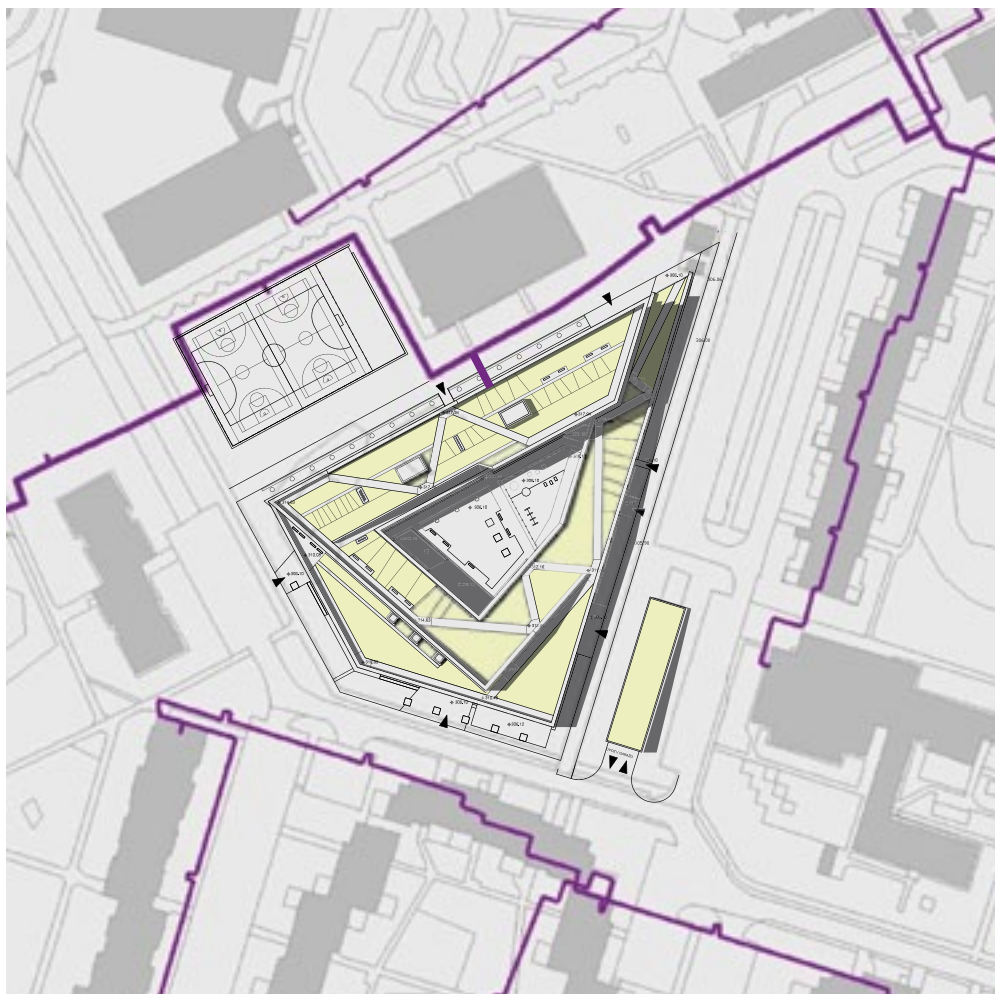

Slika 122: Shema strojnih inštalacij — prerez A-A.

Vir: solatube.com.cn

| 123

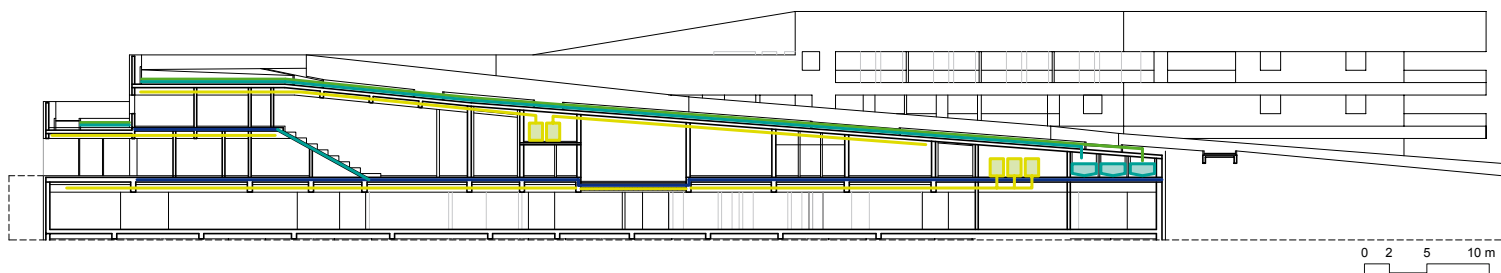

© avtor, vir poglaja: urbanizem.ljubljana.si

| 124

Slika 123: Sistem svetlobnih cevi.

Slika 124: Priklučitev medgeneracijskega središča na javno vročevodno omrežje.

© avtor

Slika 125: Shema strojnih inštalacij – prerez C-C.

IV.5.2 ZASNOVA NEOVIRANE DOSTOPNOSTI

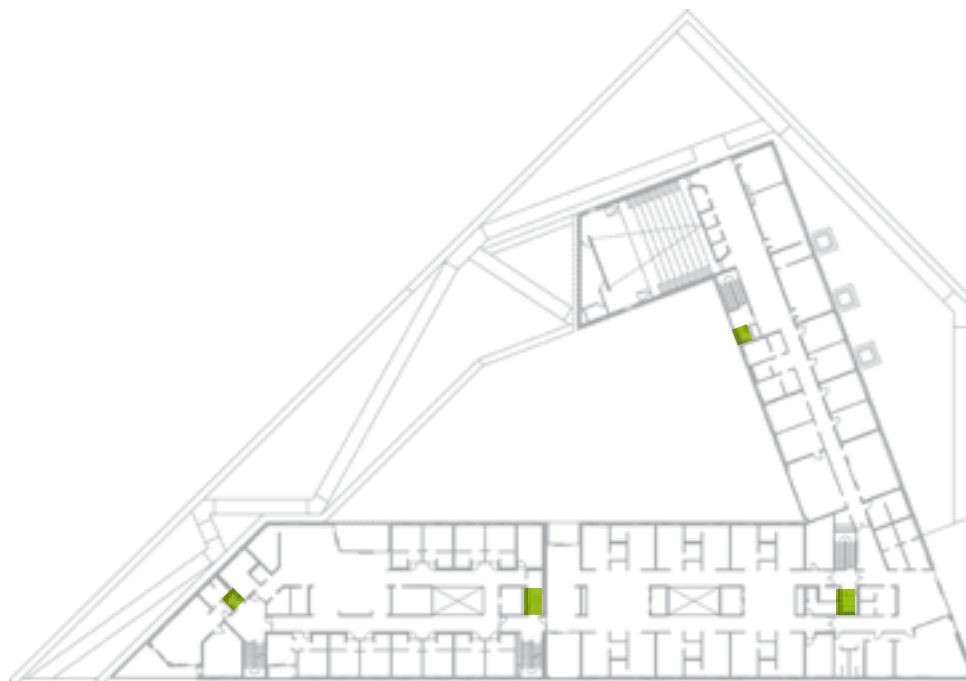
Tloris 1. nadstropja

merilo 1:1000

LEGENDA

 dvigalo

Slika 128: Shema dvigal.

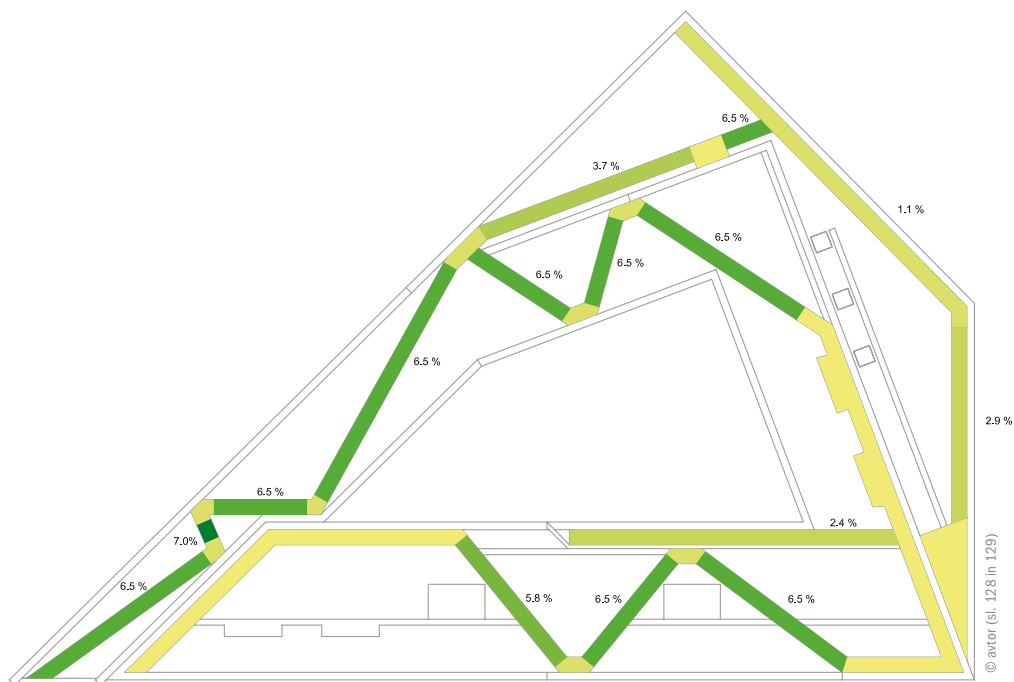
Tloris strehe

merilo 1:1000

LEGENDA

 0,0–0,9 %
 1,0–1,9 %
 2,0–2,9 %
 3,0–3,9 %
 4,0–4,9 %
 5,0–5,9 %
 6,0–6,9 %
 7,0–7,0 %

Slika 129: Shema naklonov klančin na zeleni strehi.

IV.6 PRIMERJAVA NOVE UREDITVE Z OBSTOJEČIM STANJEM IN PROSTORSKIMI PREDPISI

IV.6.1 PRIMERJAVA DELITVE POVRŠIN NA OBMOČJU OBDELAVE

OBSTOJEČE STANJE

Slika 130: Delitev površin na območju obdelave – obstoječe stanje.

IZVEDBENI PROSTORSKI NAČRT MOL
osnutek IPN, julij 2010

Slika 131: Delitev površin na območju obdelave, kot jih predvideva osnutek IPN (julij 2010).

NOVA UREDITEV

Slika 132: Delitev površin po predlogu nove ureditve.

1. POVRŠINA OBMOČJA		1. Skupna površina območja (1.1 + 1.2)	17.094 m²
1.1 ODPRTE POVRŠINE		1.1.1 Raščene zelene površine	14.330 m²
		1.1.2 Pohodne zelene strehe dostopne javnosti	285 m²
		1.1.3 Športna igrišča	0 m²
		1.1.4 Ostale odprte površine	1.311 m²
		1.1 Skupaj odprte površine	15.926 m²
1.2 ZAZIDANA POVRŠINA		1.2.1 Obstoječi objekti	1.168 m²
		1.2 Skupaj zazidana površina	1.168 m²
2. BRUTO TLORISNA POVRŠINA		2. Skupna bruto tlorisna površina (2.1 + 2.2)	1.640 m²
2.1 POVRŠINE NAD TERENOM		2.2.1 Obstoječi objekti nad terenom	1.168 m²
		2.1 Skupaj bruto tlorisne površine nad terenom	1.168 m²
2.2 POVRŠINE POD TERENOM		2.2.1 Obstoječi objekti pod terenom	472 m²
		2.2 Skupaj bruto tlorisne površine pod terenom	472 m²
3. ZELENE POVRŠINE		3. Skupaj zelene površine (1.1.1+1.1.2)	14.615 m²

Preglednica P22: Površine na območju obdelave – obstoječe stanje.

1. POVRŠINA OBMOČJA		1. Skupna površina območja (1.1 + 1.2)	17.094 m²
1.1 ODPRTE POVRŠINE		1.1.1 Raščene zelene površine	2.695 m²
		1.1.2 Pohodne zelene strehe dostopne javnosti	2.257 m²
		1.1.3 Športna igrišča	1.472 m²
		1.1.4 Ostale odprte površine	6.947 m²
		1.1 Skupaj odprte površine	13.371 m²
1.2 ZAZIDANA POVRŠINA		1.2.1 Obstoječi objekti	1.168 m²
		1.2.2 Novi objekti	2.555 m²
		1.2 Skupaj zazidana površina	3.723 m²
2. BRUTO TLORISNA POVRŠINA		2. Skupna bruto tlorisna površina (2.1 + 2.2)	13.215 m²
2.1 POVRŠINE NAD TERENOM		2.2.1 Obstoječi objekti nad terenom	1.168 m²
		2.1.2 Novi objekti nad terenom	7.061 m²
		2.1 Skupaj bruto tlorisne površine nad terenom	8.229 m²
2.2 POVRŠINE POD TERENOM		2.2.1 Obstoječi objekti pod terenom	472 m²
		2.2.2 Novi objekti pod terenom	4.514 m²
		2.2 Skupaj bruto tlorisne površine pod terenom	4.986 m²
3. ZELENE POVRŠINE		3. Skupaj zelene površine (1.1.1+1.1.2)	4.952 m²

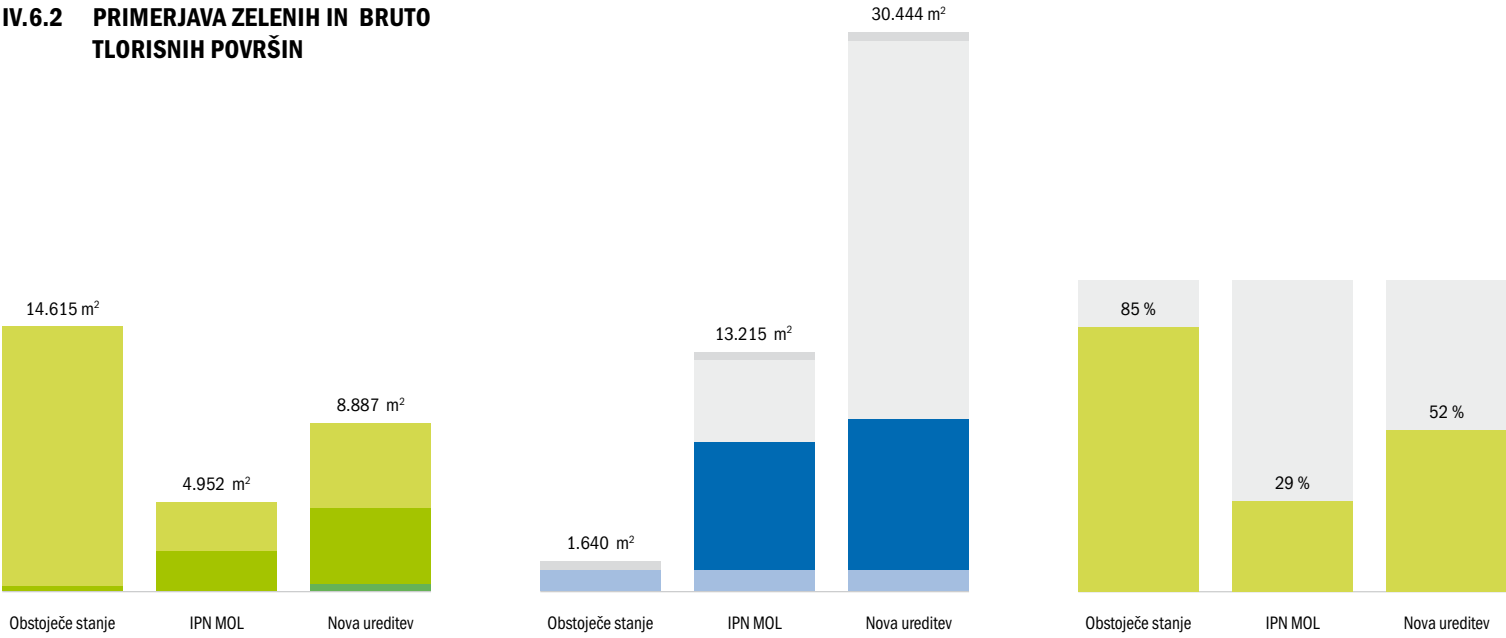
Preglednica P23: Površine na območju obdelave, kot jih predvideva osnutek IPN (julij 2010).

1. POVRŠINA OBMOČJA		1. Skupna površina območja (1.1 + 1.2)	17.094 m²
1.1 ODPRTE POVRŠINE		1.1.1 Raščene zelene površine	4.684 m²
		1.1.2 Pohodne zelene strehe dostopne javnosti	4.203 m²
		1.1.3 Športna igrišča	1.632 m²
		1.1.4 Ostale odprte površine	4.310 m²
		1.1 Skupaj odprte površine	14.694 m²
1.2 ZAZIDANA POVRŠINA*		1.2.1 Obstoječi objekti	1.168 m²
		1.2.2 Novi objekti	1.232 m²
		1.2 Skupaj zazidana površina	2.400 m²
2. BRUTO TLORISNA POVRŠINA		2. Skupna bruto tlorisna površina (2.1 + 2.2)	30.444 m²
2.1 POVRŠINE NAD TERENOM		2.2.1 Obstoječi objekti nad terenom	1.168 m²
		2.1.2 Novi objekti nad terenom	8.323 m²
		2.1.3 Novi objekti nad terenom z nepohodno zeleno streho	396 m²
		2.1 Skupaj bruto tlorisne površine nad terenom	9.491 m²
2.2 POVRŠINE POD TERENOM		2.2.1 Obstoječi objekti pod terenom	472 m²
		2.2.2 Novi objekti pod terenom	20.481 m²
		2.2 Skupaj bruto tlorisne površine pod terenom	20.953 m²
3. ZELENE POVRŠINE		3. Skupaj zelene površine (1.1.1+1.1.2+2.1.3)	8.887 m²

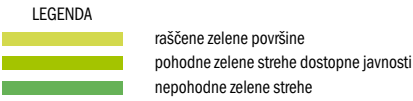
*V zazidano površino niso vštete površine pohodnih zelenih streh, poti ter tlakovane površine na teh strehah.

Preglednica P24: Površine na območju obdelave – predlog nove ureditve.

IV.6.2 PRIMERJAVA ZELENIH IN BRUTO
TLORISNIH POVRŠIN

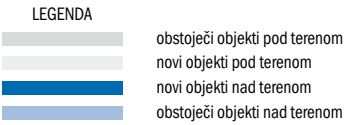

IV.7.2.1 KVADRATURA ZELENIH POVRŠIN

Slika 133: Kvadratura zelenih površin.

IV.7.2.2 BRUTO TLORISNA POVRŠINA

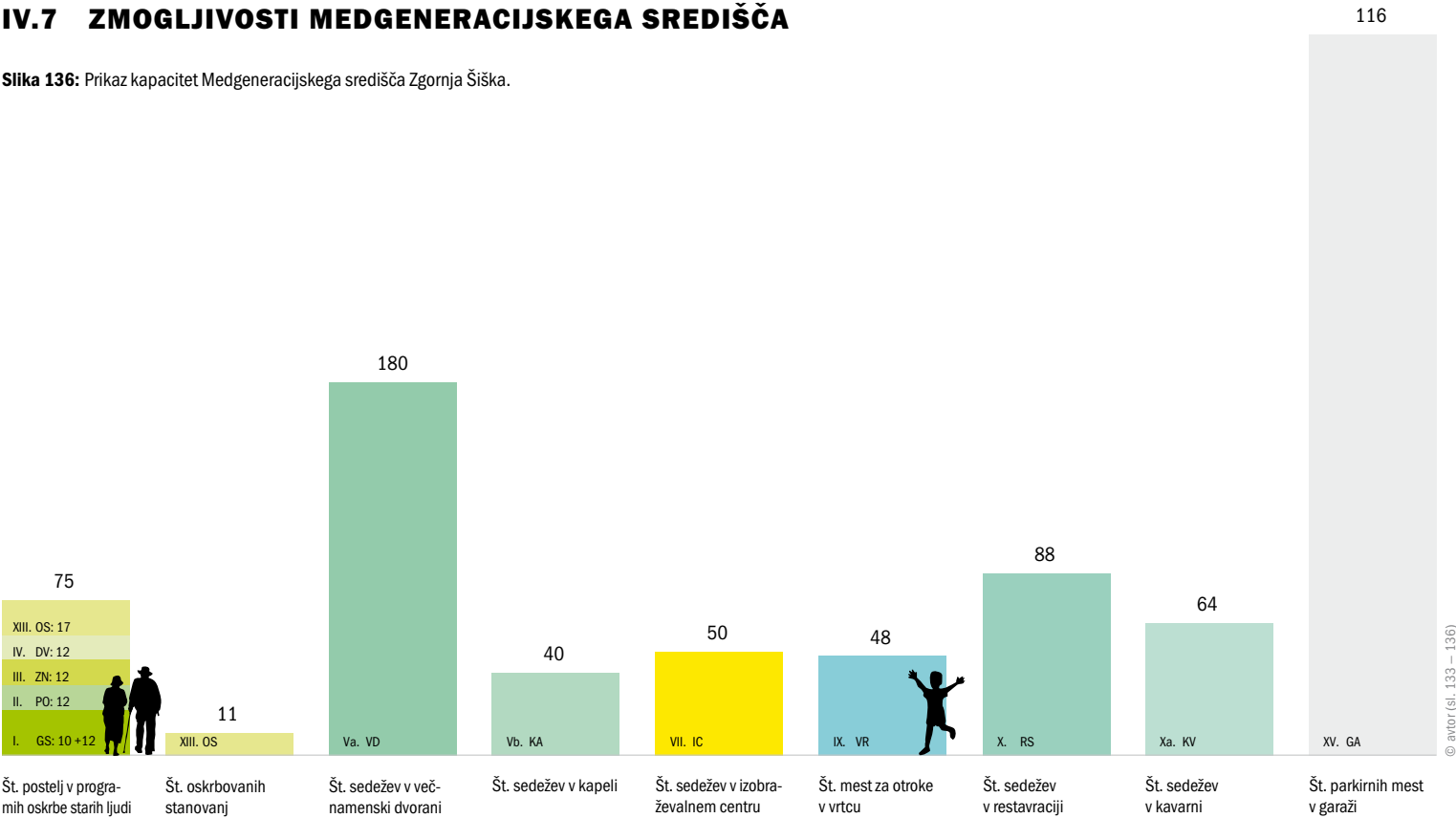
Slika 134: Bruto tlorisna površina.

IV.7.2.3 DELEŽ ZELENIH POVRŠIN

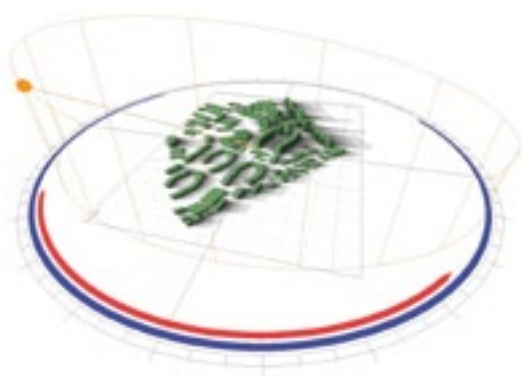
Slika 135: Delež zelenih površin.

IV.7 ZMOGLJIVOSTI MEDGENERACIJSKEGA SREDIŠČA

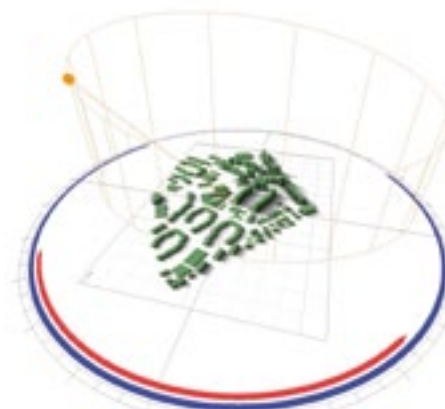
Slika 136: Prikaz kapacitet Medgeneracijskega središča Zgornja Šiška.

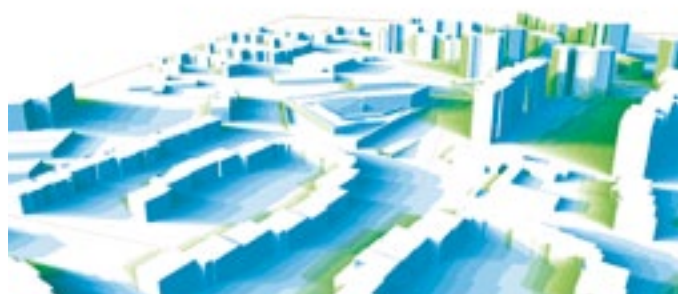
IV.8 ŠTUDIJA OSONČENJA

|137

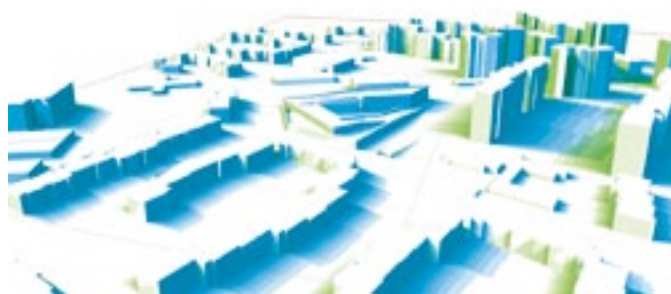

|139

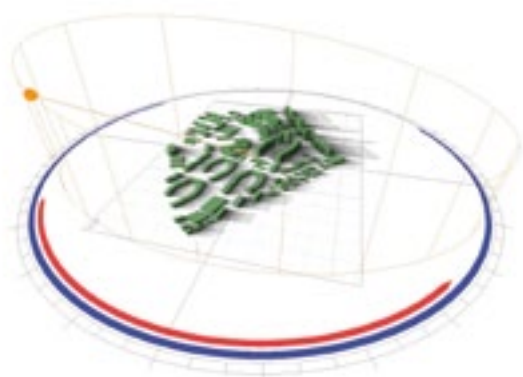
|138

Sliki 137 in 138: Osončenje na dan 21. 3.

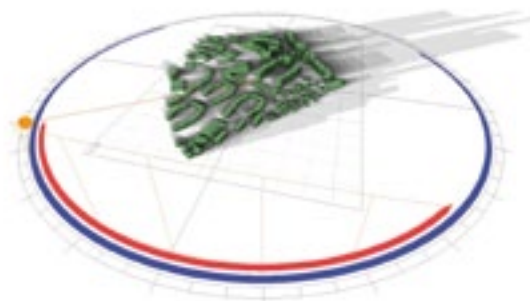

|140

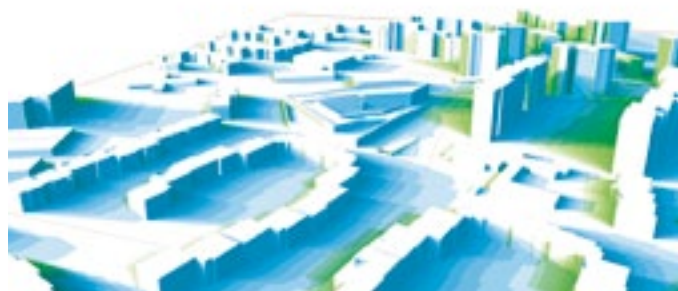
Sliki 139 in 140: Osončenje na dan 21. 6.

|141

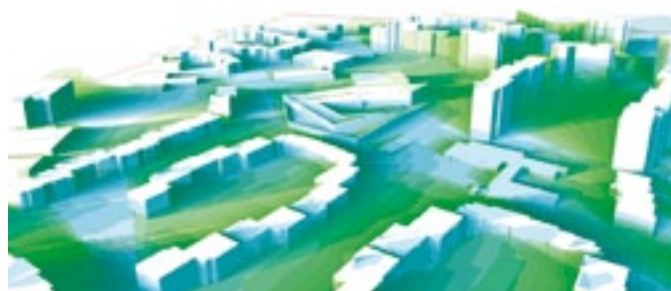

|143

|142

Sliki 141 in 142: Osončenje na dan 21. 9.

|144

Sliki 143 in 144: Osončenje na dan 21. 9.

© avtor (sl. 138–144)

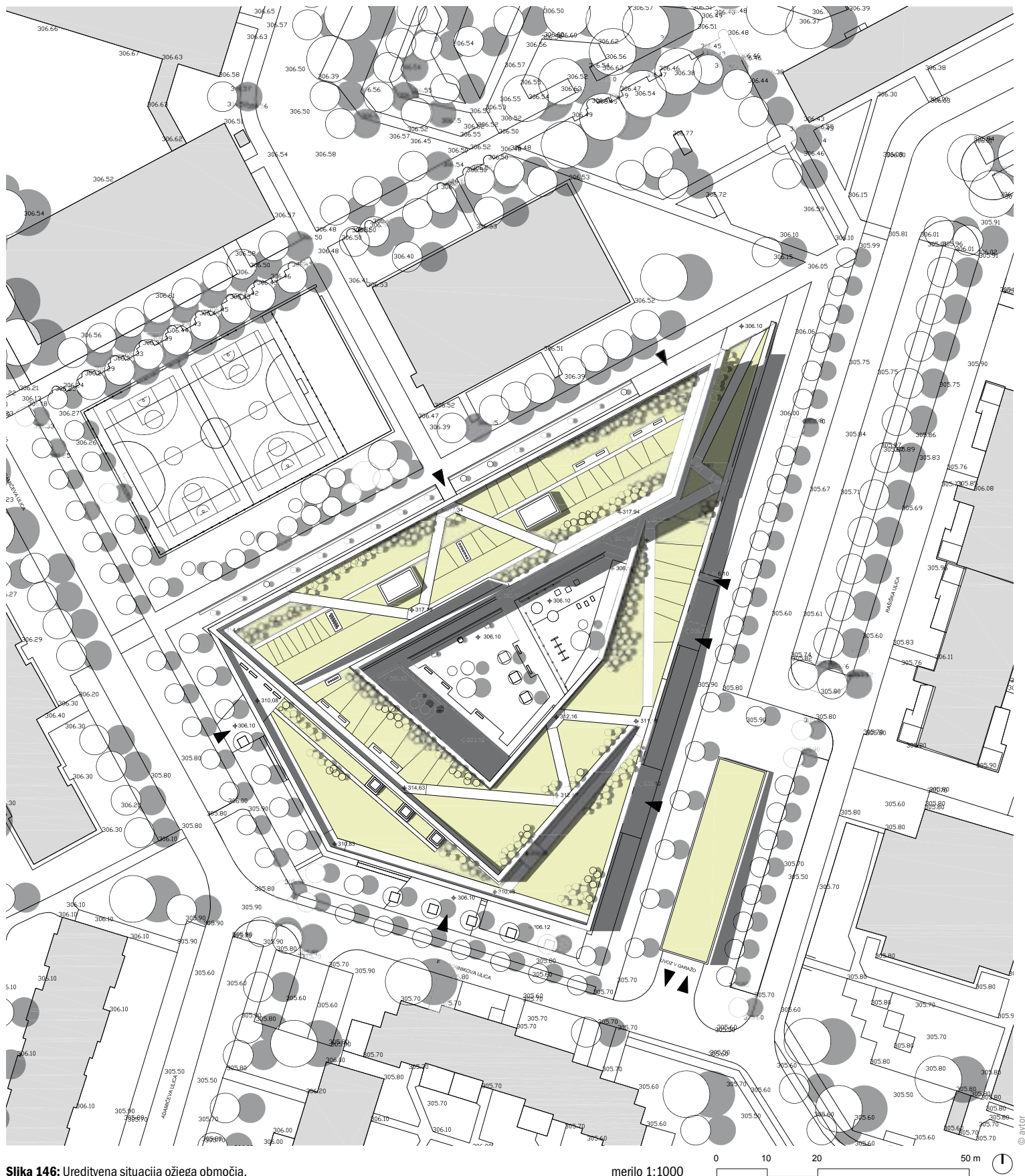
V. ■ URBANISTIČNA ZASNOVA IN IDEJNI NAČRT

V.1 SITUACIJA CELOTNE STANOVANJSKE SOSESKE

Slika 145: Situacija celotne soseske na digitalnem ortofoto posnetku.

V.2 UREDITVENA SITUACIJA OŽJEGA OBMOČJA

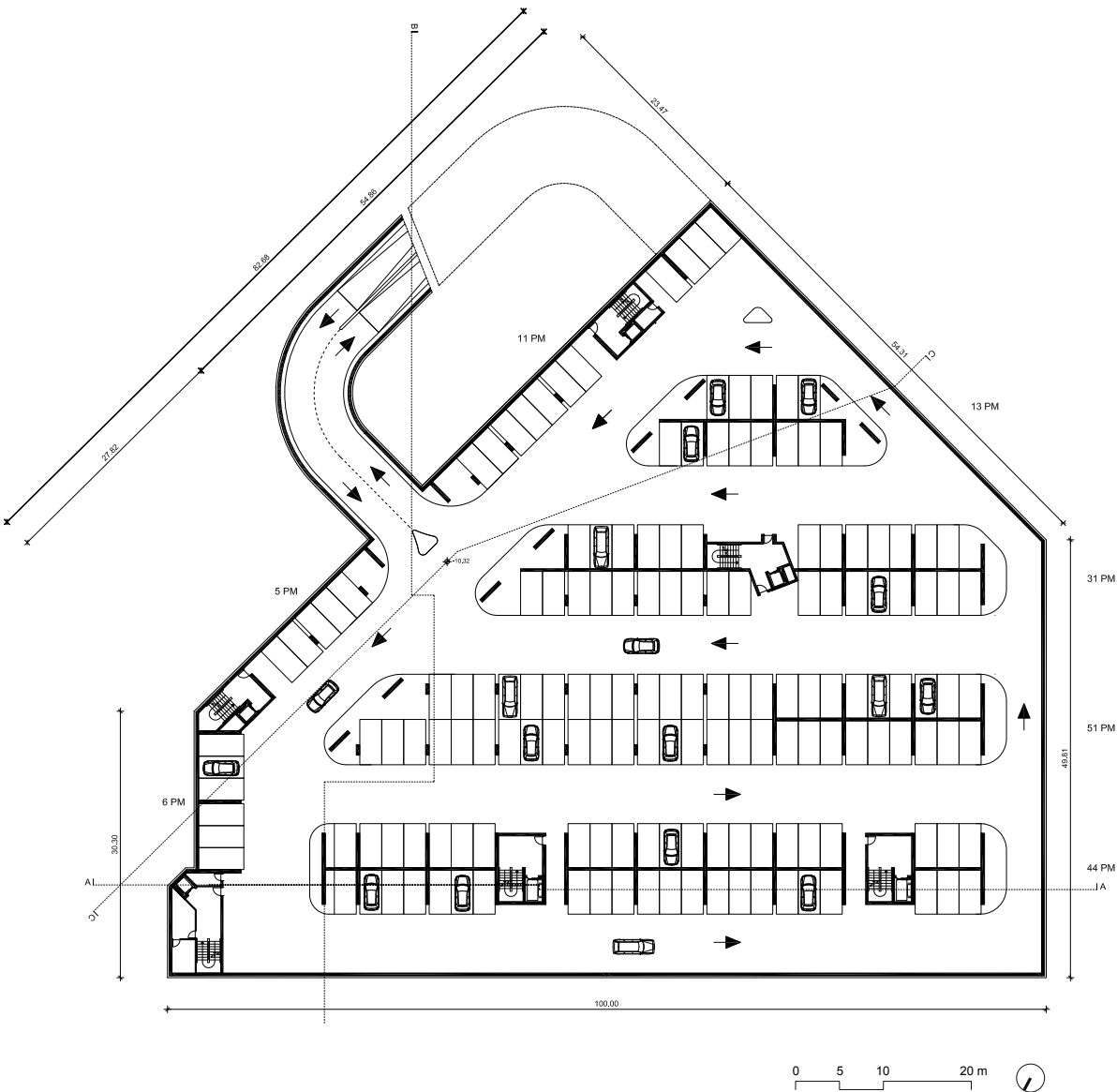

Slika 146: Ureditvena situacija ožjega območja.

merilo 1:1000

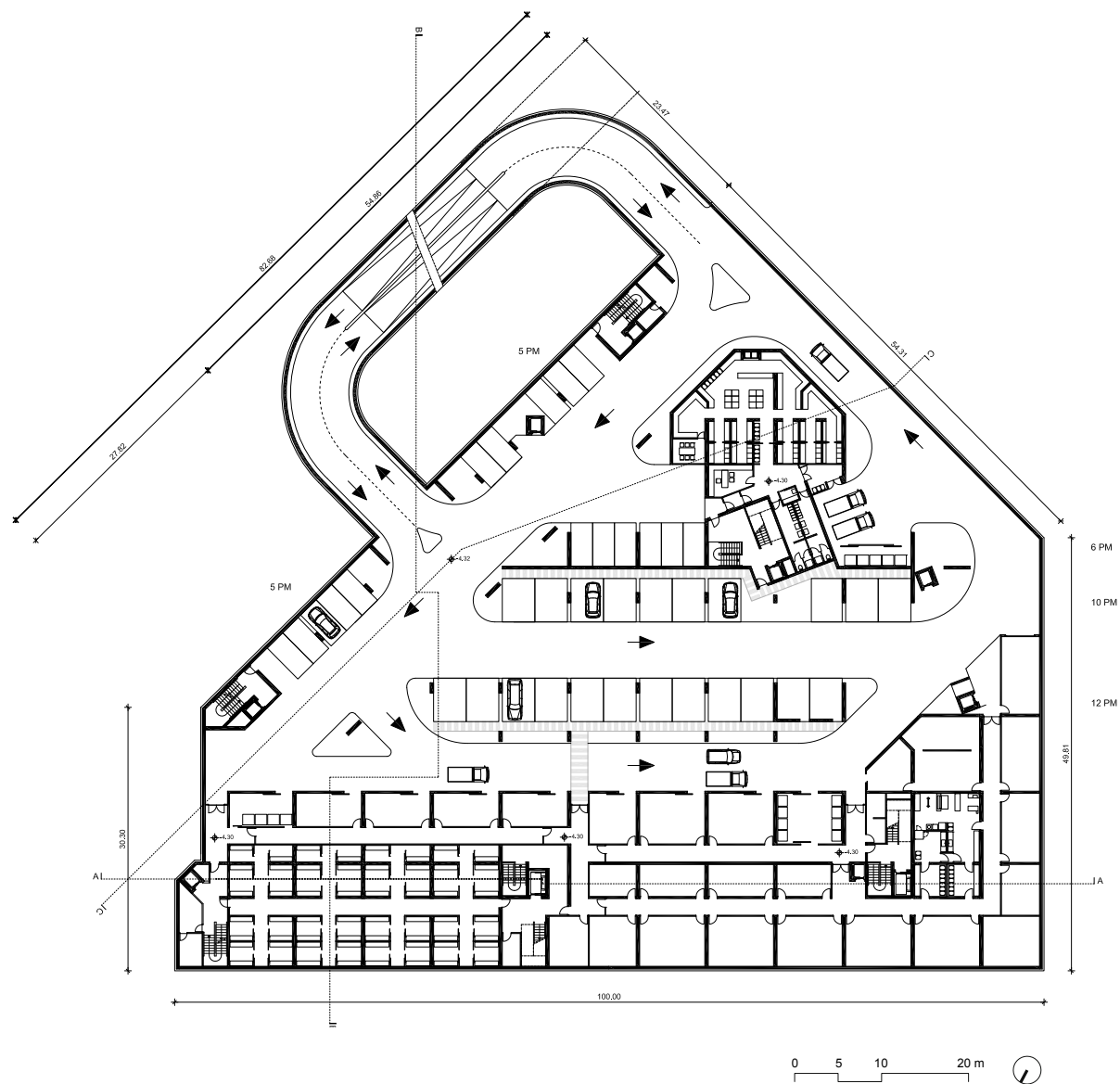
V.3 TLORISI

V.3.1 TLORIS PODZEMNE ETAŽE -3: GARAŽA

Slika 147: Tloris podzemne etaže -3: garaža.

V.3.2 TLORIS PODZEMNE ETAŽE -1: GARAŽA IN SERVISNI PROSTORI

Slika 148: Tloris podzemne etaže -1: garaža in servisni prostori.

© avtor

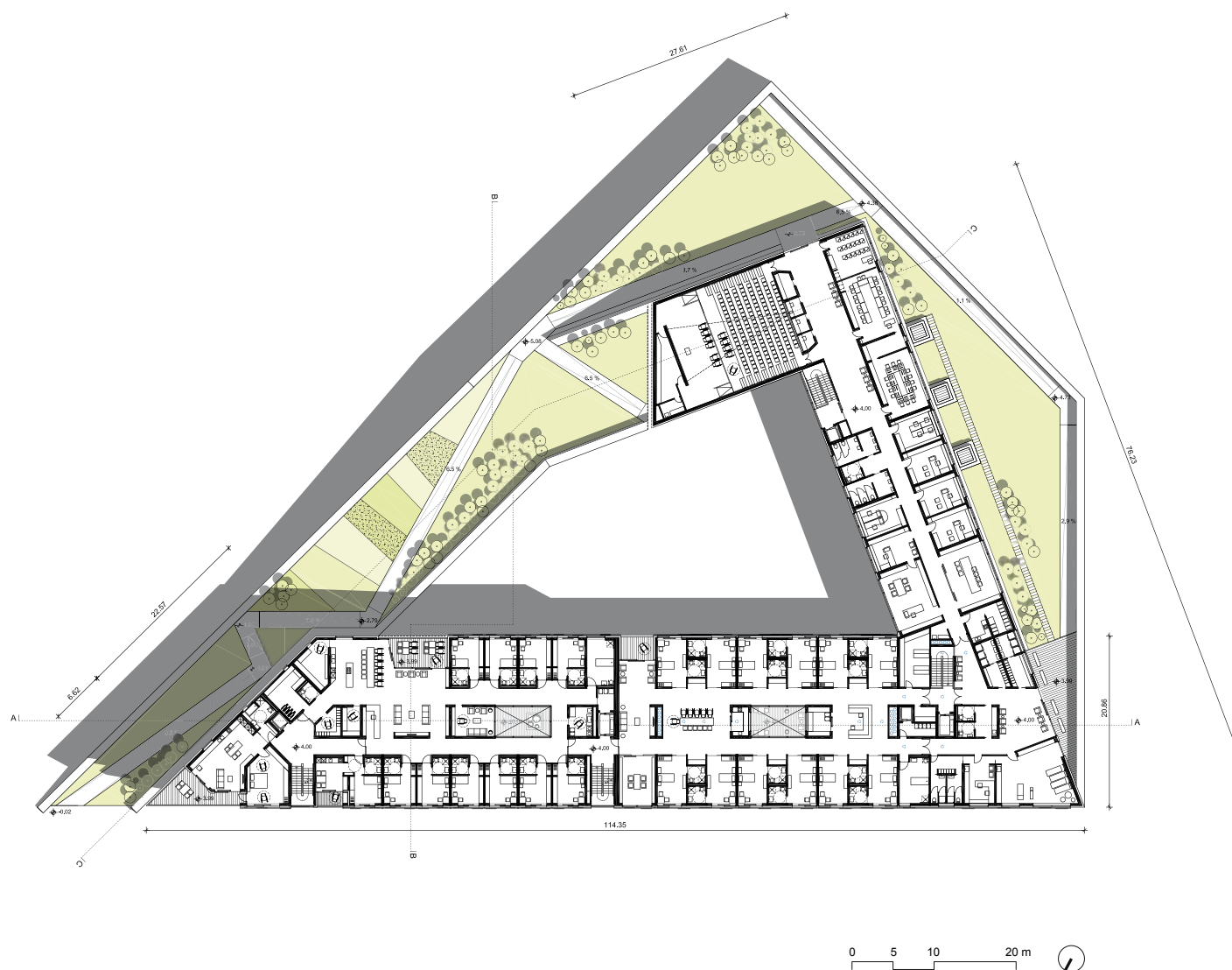
V.3.3 Tloris PRITLIČJA IN ZUNANJE UREDITVE

Slika 149: Tloris pritličja in zunanje ureditve.

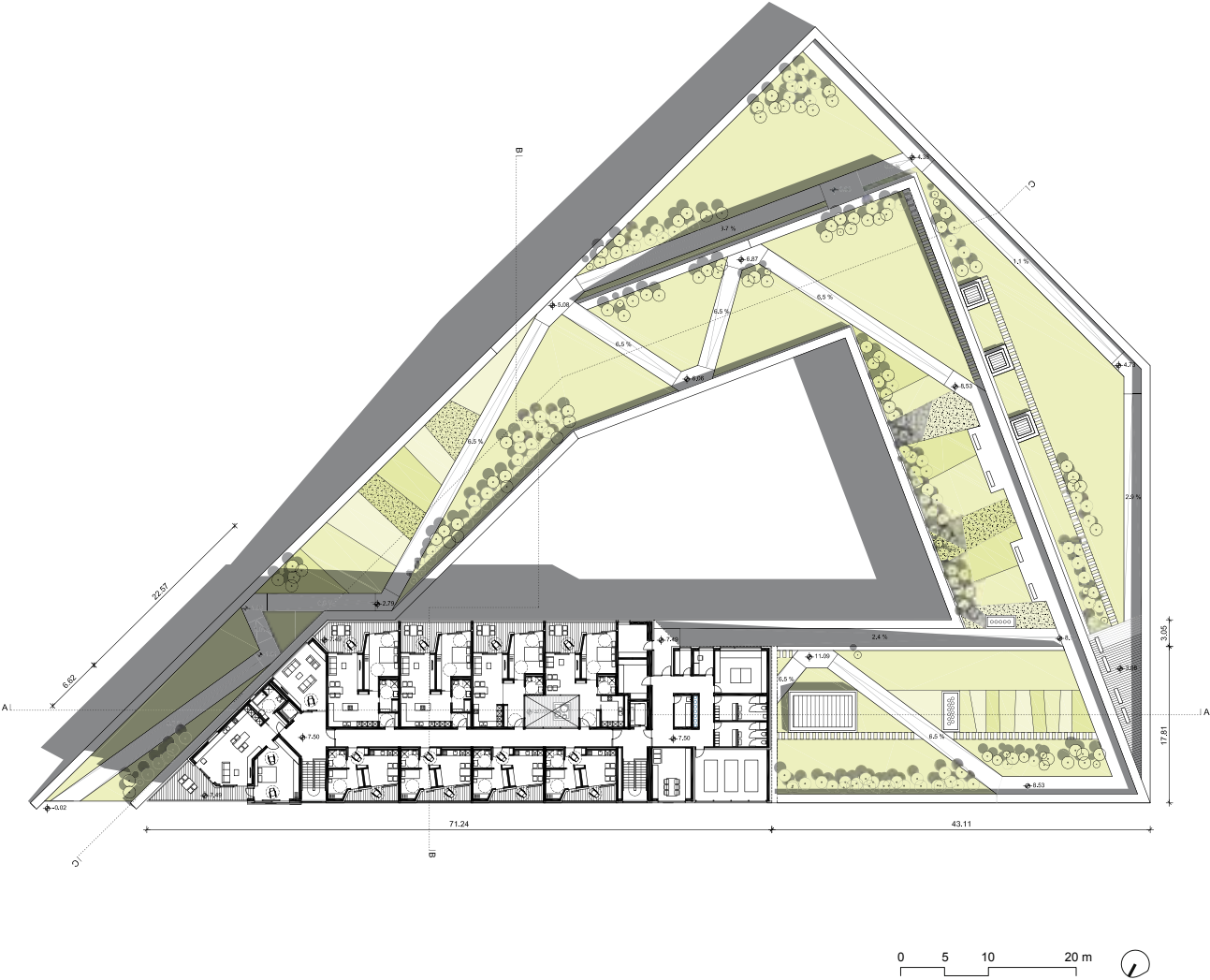
© avtor

V.3.4 TLORIS 1. NADSTROPJA

Slika 150: Tloris 1. nadstropja.

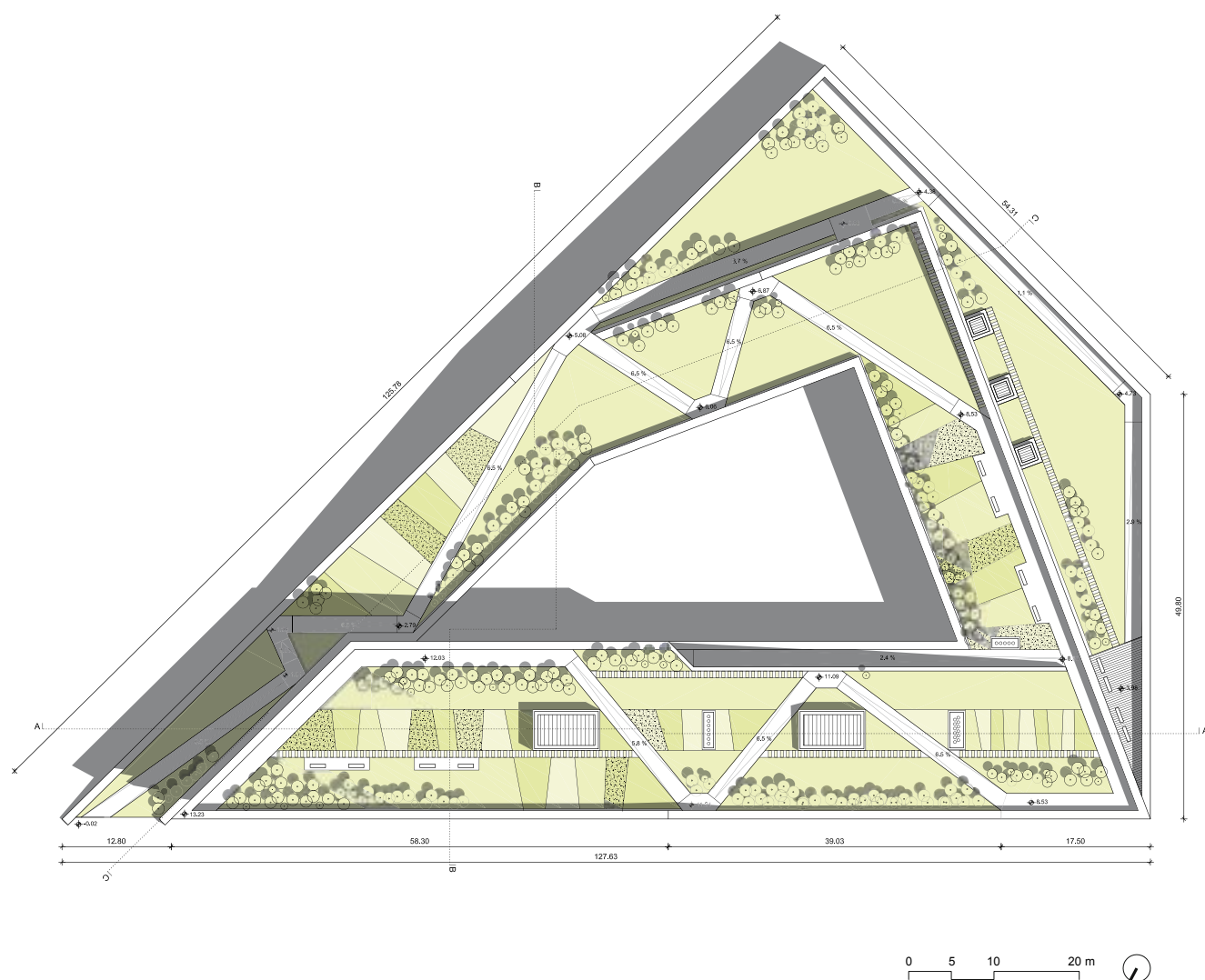
V.3.5 TLORIS 2. NADSTROPJA

Slika 151: Tloris 2. nadstropja.

© avtor

V.3.6 TLORIS ZELENE STREHE

Slika 152: Tloris zelene strehe.

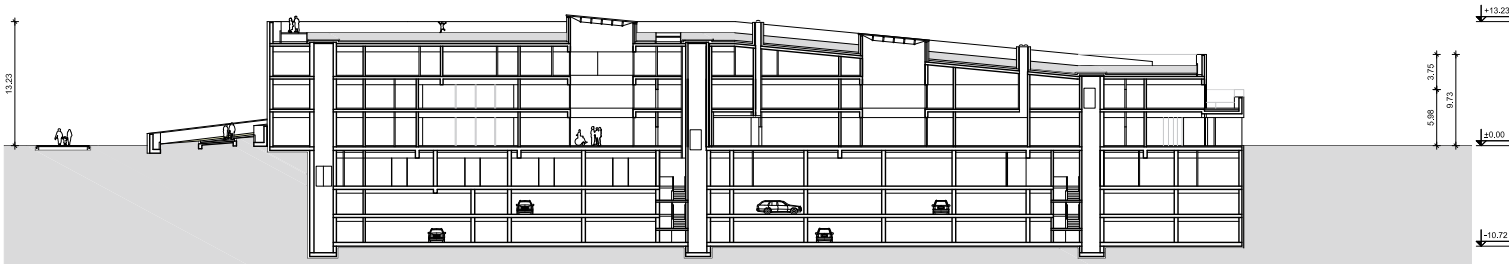
V.4 FASADE IN PREREZI

V.4.1 SEVEROZAHODNA FASADA

Slika 153: Severozahodna fasada.

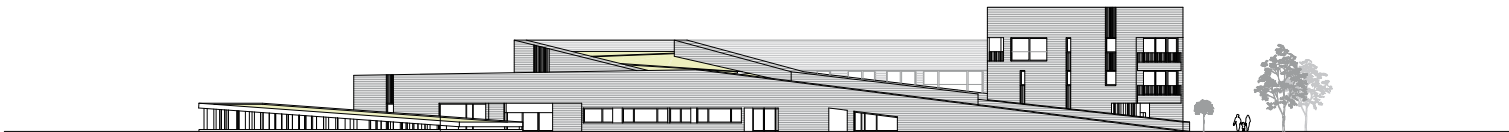
V.4.2 PREREZ A-A

Slika 154: Prerez A-A.

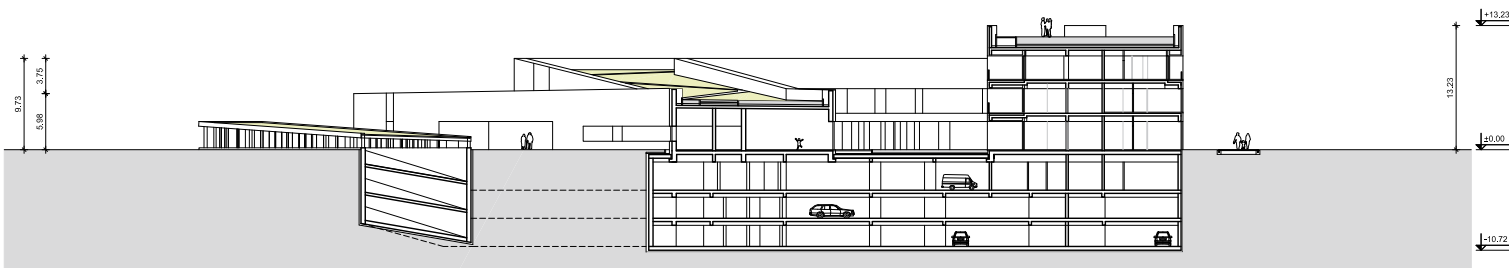
© avtor (sl. 153 – 156)

V.4.3 SEVEROVZHODNA FASADA

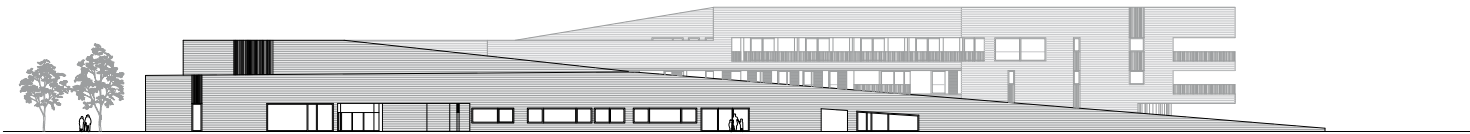
Slika 155: Severovzhodna fasada.

V.4.4 PREREZ B-B

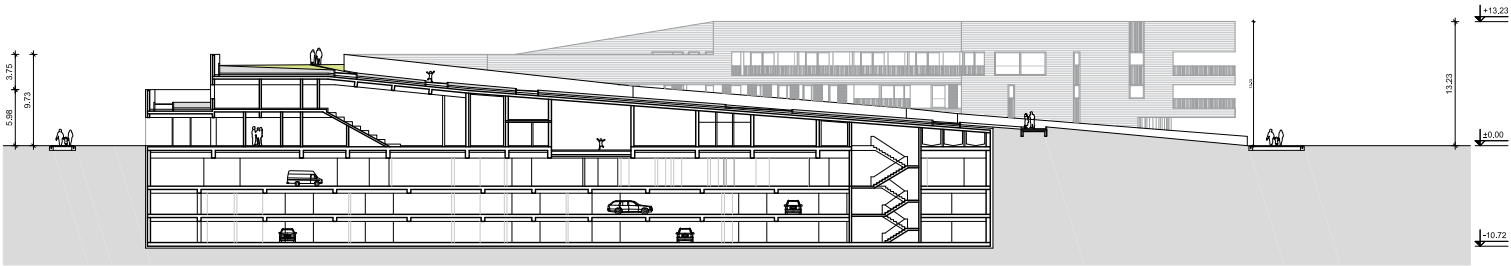
Slika 156: Prerez B-B.

IV.4.5 JUGOVZHODNA FASADA

Slika 157: Jugovzhodna fasada.

IV.4.6 PREREZ C-C

Slika 158: Prerez C-C.

..... © avtor (sl. 157 – 159)

IV.4.7 JUGOZHODNA FASADA

Slika 159: Jugozahodna fasada.

0 5 10 20 m

V.5 DETAJL

V.5.1 DETAJL FASADNEGA PASU IN ZELENE STREHE

Z3

VENČNI ZID

obloga iz kortsenske pločevine	1-4 cm
kovinski omega profil	28x110 mm
lesena podkonstrukcija	20 cm
AB zid	24 cm
toplotna izolacija - XPS	5 cm
prostor za prezračevalne cevi	40 cm
kovinski kvadratni profil	3x3 cm
prezračevalne rešetke	3 cm

Z2

ZUNANJI ZID

obloga iz kortsenske pločevine	1-4 cm
kovinski omega profil	28x110 mm
toplotna izolacija iz steklene volne s steklenim voalom	20 cm
AB zid	24 cm

- 01- koreninska košara
- 02- jeklena vez za sidranje koreninske košare
- 03- betonska utež
- 04 - odkapna pločevina - korten
- 05 - bitumenska lepenka
- 06 - OSB plošča
- 07 - votla krogla iz reciklirane plastike, $\phi=225$ mm
- 08 - žlota za odvodnjavanje balkona
- 09 - sidranje betonske ograje v AB zid
- 10 - ploščato železo 195x140 mm, deb. 10 mm
- 11 - jeklen pravokotni profil 40x20 mm
- 12 - odkapna pločevina - korten
- 13 - drsna polkna, macesnov les

Z1

ZUNANJI ZID PROTI TERENU

geotekstil	1 cm
drenažno nasutje	20 cm
gumbasta folija	1 mm
toplotna izolacija - XPS	5 cm
hidrolizolacija	1 mm
AB zid	30 cm

INTENZIVNA ZELENA STREHA

ozelenitev (trava, grmovnice, manjša drevesa)	35-80 cm
substrat za intenzivno ozelenitev	15 cm
vodo zadrževalni in drenažni sloj	15 cm
geotekstil	20 cm
toplotna izolacija - XPS	20 cm
hidroizolacija s protikoreninsko zaščito	1,5 cm
AB plošča z votlimi polnili, v naklonu	28 cm
spuščen strop	60 cm

S1

S2

TERASA NAD OGREVANIM PROSTOROM

lesene podnice (likovna)	2 cm
lesena podkonstrukcija	2 cm
podstavek za nivoiranje	2 cm
geotekstil	
topl. izolacija XPS	20 cm
hidroizolacija	1 cm
lahak naklonski izolacijski beton	4-7 cm
AB plošča z votlimi polnili	28 cm
spuščen strop	38 cm

TLA MED OGREVANIMA ETAŽAMA

Indust. parket	3 cm
lepilo	
cementni estrih	5 cm
ločilni sloj	
topl. izolacija iz steklene volne	5 cm
AB plošča z votlimi polnili	28 cm
spuščen strop	60 cm

T2

TLA NAD NOGREVANO KLETJO

Indust. parket	3 cm
lepilo	
cementni estrih	5 cm
ločilni sloj	
topl. izolacija iz steklene volne	5 cm
AB plošča z votlimi polnili	39 cm
parna zapora	
topl. izolacija iz steklene volne	15 cm
cementna plošča na podkonstr.	2 cm

T1

Slika 160: Detajl fasadnega pasu in zelene strehe.

VI. PROSTORSKA PREDSTAVITEV

Slika 161: Pogled na stanovanjski del medgeneracijskega središča z Rašiške ulice s severovzhodne strani.

Slika 162: Pogled iz notranjega atrija proti severovzhodu na bloke na Rašiški ulici.

Slika 163: Pogled na notranji atrij iz vrta kavarne proti vrtcu in gospodinjskim skupinam.

Slika 164: Pogled z balkona stanovanjske stolpnice na Trgu Komandanta Staneta.

© avtor (sl. 161–165)

Slika 165: Pogled iz zraka na južni del objekta in uvoz v garažo.

Slika 166: Pogled z Adamičeve ulice na severozahodni vogal medgeneracijskega središča.

Slika 167: Zelena streha nad stanovanjsko enoto za začasno nego.

Slika 168: Zelena streha nad vrtcem.

© avtor (sl. 166–170)

Slika 169: Vrt na strehi nad izobraževalnim centrom, pogled proti severozahodu.

Slika 170: Vrt na strehi nad izobraževalnim centrom, pogled proti jugovzhodu.

VII. VIRI IN LITERATURA

VII.1.1 MONOGRAFIJE IN ZBORNIKI

Bergeijk, Herman van in Hertzberger, Herman, 1997. *Herman Hertzberger*. Basel: Birkhäuser.

Busa, Alessandro et al., 2006. *Bauen für Kinder*. Ludwigsburg: Wüstenrot Stiftung, Karl Krämer Verlag Stuttgart + Zürich.

Dokl, Kristina, ur., 2007. *Dom : 80 let delovanja Doma upokoјencev Ptuj*. Ptuj: Dom upokoјencev.

Dudek, Mark, 2008. *Schools and Kindergartens - A Design Manual*. Basel: Birkhäuser.

Erič, Ljubomir, 2009. *Strah pred smrtjo*. Ljubljana: Hermes IPAL.

Freedman, Marc, 1999. *Prime Time: How Baby Boomers Will Revolutionize Retirement and Transform America*. New York: PublicAffairs.

Grdiša, Rok, 2010. *Priročnik za načrtovanje sodobnih oblik bivanja starih ljudi*. Univerza v Ljubljani, Fakulteta za arhitekturo.

Guallart, Vicente, 2008. *GeoLogics*. New York: ACTAR.

Košir, Fedja, 2000. *Izbrani članki 1970/1985*. Ljubljana: Fakulteta za arhitekturo Univerze v Ljubljani.

Mercina, Andrej, 2006. *Arhitekt Ilija Arnautović : socializem v slovenski arhitekturi*. Ljubljana: Viharnik.

Ramovš, Jože, 2003. *Kakovostna starost: socialna gerontologija in gerontogogika*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka in SAZU.

Roberts, Simon in Guariento, Nicolo, 2009. *Building Integrated Photovoltaics: A Handbook*. Basel: Birkhäuser.

Thurow, Lester C., 1997. *The Future of Capitalism: How Today's Economic Forces Shape Tomorrow's World*. New York: Penguin Books.

Vertot, Nelka, 2010. *Starejše prebivalstvo v Sloveniji*. Ljubljana: Statistični urad Republike Slovenije.

Voljč, Božidar in Ramovš, Jože, 2009. *Starosti prijazno mesto*. Ljubljana: Inštitut Antona Trstenjaka.

Vovk, Marija, 2000. *Načrtovanje in prilagajanje grajenega okolja v korist funkcionalno oviranim ljudem*. Ljubljana: Urbanistični inštitut RS.

Weiler, Susan K. in Scholz-Barth, Katrin, 2009. *Green Roof Systems*. New Jersey: John Wiley & Sons Inc.

Winter, Hans-Peter, Gennrich, Rolf, Haß, Peter et al., 2000. *Hausgemeinschaften. Die vierte Generation des Altenpflegeheimbaus. BMG Modellprojekte*. Band 8. Köln: Kuratorium Deutsche Altershilfe.

Winter, Hans Peter et al., 2002. *Farbe ins Heim: Farbvorschläge des Kuratoriums Deutsche Altershilfe*. 2. izd. Köln: KDA.

VII.1.2 ZNANSTVENI, STROKOVNI IN DRUGI ČLANKI

Butts, Donna M. in Chana, Kirnjeev, 2007. Intergenerational programs promote active aging. *The Journal on Active Aging*. **6** (1) str. 34–39.

Glažar, Tadej, 2007. Vrtec - prvinski prostor. *Oris*, **9** (47), str. 154–163.

Imperl, Franc, 2011. Sodobne oblike bivanja starejših oseb - evropska izkušnja. V *2010 : Kje smo? : 2020 : Kaj želimo? : Kako zagotoviti neodvisnost v starosti? : Zbornik prispevkov posveta*. Kapitalska družba, SZZ in ZDUS [elek. izd.], str. 16–25. Dostopno na: http://www.kapitalska-druzba.info/_files/2054/Zbornik_prispevkov_posveta-Kako_zagotoviti_neodvisnost_v_starosti.pdf [7. 6. 2011].

Imperl, Franc in Ramovš, Jože, 2010. Dolgotrajna oskrba z očmi poznavalca slovenske in evropske sociale. *Kakovostna starost* **13** (2), str. 102–125.

Mlinar, Anton, 2009. Medgeneracijski dialog, trajnostni družbeni razvoj in primeri dobrih praks. *Kakovostna starost*, **12** (2), str. 9–22.

Nežmah, Bernard, 2009. Umberto Galimberti, filozof in filozofski svetovalec [intervju]. *Mladina*. (št. 42), 23. okt. Dostopno na: http://www.mladina.si/tehdnik/200942/umberto_galimberti__filozof_in_filozofski_svetovalec [24. 9. 2010].

N.N., 2007. Najprej preselitev gimnazije. *Mariborčan* [elek. izd.]. Št. 137, marec 2007. Dostopno na: <http://www.revijakapital.com/mariborcan/clanki.php?idclanka=20> [23. 6. 2009].

Porenta, Ana, 2010. Združili bodo starejše in vrtec. *Žurnal24.si* [elek. izd.]. 7. maj. Dostopno na: <http://www.zurnal24.si/osrednja-slovenija/zdruzili-bodo-starejse-in-vrtec-169695/clanek> [2. 11. 2010].

Ramovš, Jože, 2002. Krajevni medgeneracijski centri - srce sodobnih programov za kakovostno staranje in povezovanje generacij. *Kakovostna starost*, **5** (4), str. 17–33.

Ramovš, Jože, 2008. Krajevno medgeneracijsko središče. *Kakovostna starost*, **11** (1), str. 26–45.

Rosenberg, Andrew, 2010. Churchill Intergenerational Hub / Suters Architects. *Archdaily* [elek. izd.]. 28. oktober. Dostopno na: <http://www.archdaily.com/85336/churchill-intergenerational-hub-suters-architects/> [27.10.2010].

Steiner, Dietmar, 2004. Arhitekturni natečaj za muzej Neuhaus. *Oris*. **6** (26), str. 56–60.

Winter, Hans Peter in Imperl, Franc, 2010. Oskrba starejših - mora ali izziv jutrišnjega dne. *Kakovostna starost*, **13** (1), str. 90–102.

VII.1.3 DOKUMENTI IN PREDPISI

ISA, 2010. *The Bielefeld Model (D): Housing With Guaranteed Care*. [pdf dokument]. Dostopno na: http://www.isa-platform.eu/fileadmin/user_upload/PDF/examples_e/Bielfeld.pdf [30. 5. 2011].

KOM, 2005. Sporočilo komisije. *Zelena knjiga: "Odziv na demografske spremembe: nova solidarnost med generacijami"*. Bruselj: Komisija Evropskih skupnosti.

OZN, 1987. *Our Common Future: Report of the World Commission on Environment and Development*. Ženeva. Dostopno na: <http://www.un-documents.net/ocf-ov.htm> [8. 9. 2010].

Odredba o strokovni izobrazbi strokovnih delavcev in o minimalnih standardih prostorov in opreme v izobraževanju odraslih. Uradni list RS, št. 82/1998.

Pravilnik o normativih in minimalnih tehničnih pogojih za prostor in opremo vrtca. Uradni list RS, št. 100/05 in 25/08.

Pravilnik o minimalnih standardih in minimalni opremljenosti fizioterapevtske ambulante. Društvo fizioterapevtov Slovenije.

Pravilnik o minimalnih tehničnih pogojih, ki se nanašajo na poslovne prostore, opremo in naprave ter o pogojih glede minimalnih storitev v posameznih vrstah gostinskih obratov, pri sobodajalcih in na kmetijah. Uradni list RS, št. 23/1996.

Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za graditev oskrbovanih stanovanj za starejše ter o načinu zagotavljanja pogojev za njihovo obratovanje. Uradni list RS, št. 110/2004.

Pravilnik o minimalnih tehničnih zahtevah za izvajalce socialnovarstvenih storitev. Uradni list RS, št. 67/2006.

Pravilnik o zahtevah za zagotavljanje neoviranega dostopa, vstopa in uporabe objektov v javni rabi ter večstanovanjskih stavb. Uradni list RS, št. 97/2003 in 77/2009.

Resolucija 2006. Resolucija o nacionalnem programu socialnega varstva za obdobje 2006-2010. Uradni list RS, 39/2006.

Strategija 2006. Strategija varstva starejših do leta 2010 - Solidarnost, sožitje in kakovostno staranje prebivalstva. Vlada RS, 21. 9. 2006. Dostopno na: http://www.mddsz.gov.si/fileadmin/mddsz.gov.si/pageuploads/dokumenti___pdf/strategija-SI-starejsi.pdf [28. 9. 2010].

Urad vlade RS za komuniciranje, 2010. *Varna starost za vse generacije: O pokojninskem sistemu po novem*. Ljubljana.

VII.1.4 OSTALI MEDMREŽNI VIRI

<http://www.gu.org/> [25. 9. 2010].

<http://www.slomskov-zavod.si/> [8. 10. 2009].

<http://www.zmsk.si> [7. 10. 2010].

VIII. SEZNAM SLIK

Slika 1: Medgeneracijsko sodelovanja je pogoj za kakovostno starost.	12
Slika 2: Delež starejših nad 60 let v svetu.	15
Slika 3: Prebivalci Slovenije po starostnih skupinah.	15
Slika 4: Razmerje med številom upokojencev in številom zaposlenih se slabša.	15
Slika 5: Medgeneracijsko sodelovanje je pogoj za kakovostno starost.	16
Slika 6: Posledice demografskih in družbenih sprememb ter poti do rešitve.	17
Slika 7: Iniciativa Seniors4kids (Stari za otroke).	18
Slika 8: Medgeneracijski programi in njihovi cilji.	19
Slika 9: Model krajevnega medgeneracijskega središča po Ramovšu.	21
Slika 10: Celostna antropologija — osnova modela krajevnega medgeneracijskega središča.	23
Slika 11: Tradicionalna družinska skupnost v mezolitiku.	24
Slika 12: Samostan dominikank v Radljah, v katerem je bila v 18. stol. Hiralnica.	24
Slika 13: Računalniška vizualizacija MGS Komenda.	25
Slika 14: Računalniška vizualizacija MGS Komenda.	25
Slika 15: Funkcionalna analiza posameznih etaž MGS Komenda.	25
Slika 16: Tloris pritličja.	26
Slika 17: Situacija.	26
Slika 18: Vhodna ploščad ZAMS. Na levi športna dvorana, desno gimnazija.	26
Slika 19: Funkcionalna analiza posameznih etaž ZAMS.	27
Slika 20: Vhodna fasada.	28
Slika 21: Pogled na vhodni del.	28
Slika 22: Otroški vrtec.	28
Slika 23: Knjižnica.	28
Slika 24: Tloris pritličja.	29
Slika 25: Delo na vrtu je priložnost za medgeneracijsko srečevanje in sodelovanje.	32
Slika 26: Povezovanje različnih socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov v sodoben koncept medgeneracijskega središča.	32
Slika 27 (desno): Funkcionalno zaključene prostorske enote medgeneracijskega središča, ki lahko delujejo povsem samostojno ali se s svojimi dejavnostmi dopolnjujejo in povezujejo.	33
Slika 28: Obnovljena stanovanjska soseska Sennestadt v Bielefeldu.	34
Slika 29: Funkcionalna shema dveh gospodinjstev po nemškem modelu.	35
Slika 30: Število razpoložljivih mest v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 10. maj 2009.	36
Slika 31: Število čakajočih na razpoložljivo mesto v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.	36
Slika 32: Število potreb po razpoložljivih mestih v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009	36
Slika 33a: Primerjava števila čakajočih s številom razpoložljivih mest v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.	37
Slika 33b: Delež čakajočih na razpoložljivo mesto v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.	37
Slika 34: Delež pokritosti potreb po mestih v domovih za stare ljudi in posebnih socialnovarstvenih zavodih po krajih v Sloveniji na dan 15. junij 2009.	37
Slika 35: Obstoječe in predvidene lokacije domov za stare ljudi in oskrbovanih stanovanj z označenim izbranim območjem v Zgornji Šiški. Podlaga: Izvedbeni prostorski načrt Mestne občine Ljubljana, dopolnjeni osnutek, Ljubljana 2009.	38
Slika 36: Topografska karta Ljubljane z označenim območjem obdelave.	40
Slika 37: Ortofoto posnetek Zgornje Šiške z označeno lokacijo za medgeneracijsko središče.	41
Slika 38: Šola v središču naselja.	40
Slika 39: "Idealna soseska" (E. Ravnikar, 1958).	40
Slika 40: SŠ-6 — situacija.	41
Slika 41: SŠ-6 — maketa.	41
Slika 42: Karta žarišč pogledov.	42
Slike 43–54: Žarišča pogledov.	43

Slika 55: Digitalni katastrski načrt z označenimi parcelami, ki so predmet obdelave.	44
Slika 56: Digitalna topografska karta območja z označeno lokacijo medgeneracijskega središča.	44
Slika 57: Prikaz reliefa.	45
Slika 58: Prikaz zelenih površin.	45
Slika 59: Obremenjenost s hrupom.	46
Slika 60: Prikaz stavbne tipologije.	46
Slika 61: Prikaz stavbnih višin.	47
Slika 62: Tridimenzionalni računalniški model višin obstoječih stavb z označenim območjem obdelave, pogled z juga.	47
Slika 63: Tridimenzionalni računalniški model višin obstoječih stavb z označenim območjem obdelave, pogled s severozahoda.	47
Slika 64: Prikaz prometnega omrežja.	48
Slika 65: Prikaz cestnega omrežja.	48
Slika 66: Prikaz mirujočega prometa.	49
Slika 67: Prikaz kolesarskih in peš poti.	49
Slika 68: Prikaz omrežja dejavnosti.	50
Sliki 69 in 70: Stavbni kare kot oblikovni princip.	52
Slika 71: Študije volumna V-01/V-05.	52
Slike 72–75: Oblikovanje volumna po principu perforacije.	53
Slike 76–81: Študija perforacije volumna v dveh modifikacijah.	53
Slike 82–85: Stavbni volumen gradi kompozicija prostorskih trakov.	54
Slike 86–89: Študija kompozicije prostorskih trakov na lokaciji.	54
Sliki 90 in 91: Los Angeles Museum of the Holocaust (LAMOTH), ZDA (arhitektura: Hagy Belzberg).	55
Slike 92–95: Becton Dickinson Campus Center, Franklin Lakes, New Jersey, ZDA (arhitektura: Robert Matthew, Johnson Marshall).	5
Slike 96–99: Muzej Liaunig, Neuhaus, Avstrija (arhitektura: Odile Decq, Benoit Cornette).	55
Slike 100–103: Oblikovanje stavbnega volumna.	56
Slika 104: Pogled z juga.	56
Slika 105: Pogled s severa.	56
Slika 106: Pogled z zahoda.	56
Sliki 107 in 108: Določitev meje zazidave na podlagi analiza prostorske geometrije.	57
Slika 109: Prostorska shema razporeditve funkcionalnih enot v medgeneracijskem središču v Zgornji Šiški.	57
Slika 110: Diagram tlorisnih površin po posameznih programih.	60
Slika 111: Študija tlorisne razporeditve funkcionalnih enot V11-01/V11-06.	61
Slika 112: Študija tlorisne razporeditve funkcionalnih enot V11-07 kot izhodišče za projektiranje.	61
Slika 113: Tloris 2. nadstropja — delitev na funkcionalne enote.	62
Slika 114: Tloris 1. nadstropja — delitev na funkcionalne enote.	62
Slika 115: Tloris pritličja — delitev na funkcionalne enote.	62
Slika 116: Tloris 1. kleti — delitev na funkcionalne enote.	63
Slika 117: Tloris 2. kleti — delitev na funkcionalne enote.	63
Slika 118: Tloris 3. kleti — delitev na funkcionalne enote.	63
Slika 119: Prikaz konstrukcijskega rastra v tlorisu tipične etaže.	64
Slika 120: Sistem Cobiax pred vlivanjem betona.	64
Slika 121: Prikaz konstrukcijske zasnove.	65
Slika 122: Shema strojnih inštalacij — prerez A-A.	66
Slika 123: Sistem svetlobnih cevi.	67
Slika 124: Priključitev medgeneracijskega središča na javno vročevodno omrežje.	67
Slika 125: Shema strojnih inštalacij — prerez C-C.	67
Slika 126: Zasnova požarne varnosti v prvem nadstropju.	68
Slika 127: Zasnova požarne varnosti v garaži.	68
Slika 128: Shema dvigal.	69
Slika 129: Shema naklonov klančin na zeleni strehi.	69
Slika 130: Delitev površin na območju obdelave — obstoječe stanje.	70

Slika 131: Delitev površin na območju obdelave, kot jih predvideva osnutek IPN (julij 2010).	70
Slika 132: Delitev površin po predlogu nove ureditve.	70
Slika 133: Kvadratura zelenih površin.	71
Slika 134: Bruto tlorisna površina.	71
Slika 135: Delež zelenih površin.	71
Slika 136: Prikaz kapacitet Medgeneracijskega središča Zgornja Šiška.	71
Sliki 137 in 138: Osončenje na dan 21. 3.	72
Sliki 139 in 140: Osončenje na dan 21. 6.	72
Sliki 141 in 142: Osončenje na dan 21. 9.	72
Sliki 143 in 144: Osončenje na dan 21. 9.	72
Slika 145: Situacija celotne soseske na digitalnem ortofoto posnetku.	74
Slika 146: Ureditvena situacija ožjega območja.	75
Slika 147: Tloris podzemne etaže -3: garaža.	76
Slika 148: Tloris podzemne etaže -1: garaža in servisni prostori.	77
Slika 149: Tloris pritličja in zunanje ureditve.	78
Slika 150: Tloris 1. nadstropja.	79
Slika 151: Tloris 2. nadstropja.	80
Slika 152: Tloris zelene strehe.	81
Slika 153: Severozahodna fasada.	82
Slika 154: Prerez A-A.	82
Slika 155: Severovzhodna fasada.	82
Slika 156: Prerez B-B.	82
Slika 157: Jugovzhodna fasada.	83
Slika 158: Prerez C-C.	83
Slika 159: Jugozahodna fasada.	83
Slika 160: Detajl fasadnega pasu in zelene strehe.	84
Slika 161: Pogled na stanovanjski del medgeneracijskega središča z Rašiške ulice s severovzhodne strani.	86
Slika 162: Pogled z notranjega atrija proti severovzhodu na bloke na Rašiški ulici.	86
Slika 163: Pogled na notranji atrij z vrta kavarne proti vrtcu in gospodinjnim skupinam.	86
Slika 164: Pogled z balkona stanovanjske stolpnice na Trgu Komandanta Staneta.	87
Slika 165: Pogled iz zraka na južni del objekta in uvoz v garažo.	87
Slika 166: Pogled z Adamičeve ulice na severozahodni vogal medgeneracijskega središča.	88
Slika 167: Zelena streha nad stanovanjsko enoto za začasno nego.	88
Slika 168: Zelena streha nad vrtcem.	89
Slika 169: Vrt na strehi nad izobraževalnim centrom, pogled proti severozahodu.	89
Slika 170: Vrt na strehi nad izobraževalnim centrom, pogled proti jugovzhodu.	89

IX. SEZNAM PREGLEDNIC

Preglednice P1–P13: Študija površin na podlagi standardov, predpisov, priročnikov in druge strokovne literature ter analize referenčnih primerov.	58
Preglednica P14: Bruto površina celotnega objekta.	62
Preglednica P15: Bruto površina 2. nadstropja.	62
Preglednica P16: Bruto površina 1. nadstropja.	62
Preglednica P17: Bruto površina pritličja.	62
Preglednica P18: Bruto površina 1. kleti.	63
Preglednica P19: Bruto površina 2. kleti.	63
Preglednica P20: Bruto površina 3. kleti.	63
Preglednica P21: Karakteristike sistema Bubbledeck.	64
Preglednica P22: Površine na območju obdelave – obstoječe stanje.	70
Preglednica P23: Površine na območju obdelave, kot jih predvideva osnutek IPN (julij 2010).	70
Preglednica P24: Površine na območju obdelave – predlog nove ureditve.	70

X. STVARNO KAZALO

A

absorpcija prahu 66
absorpcijski hladilni agregat 66
aktivno prebivalstvo 14
analiza potreb po domovih za stare ljudi v Sloveniji 37
analiza — prostorska (*glej*: prostorski podatki in analize)
antropologija 12, 20, 21, 22, 23
arhitektura 18, 20, 21, 24, 55
arhitekturno oblikovanje 12
arhitekturna rešitev 16
arhitekturna zasnova 24
armiranobetonska plošča 64
 sistem Bubbledeck 64
 sistem Cobiax 64

B

Bielefeldski model 32, 34
bivalno okolje 12, 32
bivanje 12, 20, 24
bolnica — hotel 34
bruto tlorisna površina (*glej*: površina)

C

celostna antropologija (*glej*: antropologija)
civilizacija 14

Č

človekove (človeške) razsežnosti 22, 23, 34
človekove potrebe 34

D

delež starega prebivalstva (delež starejših) 14, 15
delež zelenih površin 71
demografske spremembe 12, 14
detajl 84
dislocirane stanovanjske enote 34
dnevni prostor 34
dnevno varstvo 19, 21, 33, 57, 61, 63
dom za stare ljudi (dom starejših) 14, 21, 26, 32, 33, 36, 37, 38
 četrt generacija domov za stare ljudi 33, 34
 zgodovinski pregled (razvoj doma za stare ljudi) 33
drenaža zelene strehe (*glej*: zelena streha)
družba 12, 14, 22, 23, 24, 34
 individualizirana družba 22
družbene spremembe 12, 14, 17, 22, 38
družbeno sožitje 14
družina 34
družinska skupnost 24
družinsko okolje (*glej*: okolje)

E

ekološka gradnja: 66
energetsko učinkovita gradnja: 66

F

fasada 28, 82, 83
fasadni pas 84
fizioterapija 19, 32, 33, 63
fotodokumentacija 42
frizerski salon 32, 33, 63
funkcionalna enota (prostorska funkcionalna enota) 12, 32, 57, 60, 61, 62

G

garaža (podzemna garaža) 32, 33, 57
generacija 12, 14, 16, 17, 18, 20, 22, 24, 33, 34
 mlajša generacija (mladi) 14, 16, 17, 20
 srednja generacija 14, 16, 17
 stara generacija 14, 16, 17
gerontologija 12, 20, 21, 22, 24
gospodinjska skupina (skupnost) 12, 19, 32, 33, 34, 35, 57, 61

H

hiralnica 33
hišna gospodinja 34
hospic svetovalnica 33
hrup 46

I

Idealna soseska (E. Ravnikar) 40
idejni načrt 73
individualizirana družba (*glej*: družba)
intenzivna zelena streha (*glej*: zelena streha)
interdisciplinarno sodelovanje 20, 21
intima 32, 34
izobraževalni center 9, 12, 33, 57, 61, 63
izvedbeni prostorski načrt MOL (*glej*: prostorski predpisi)

J

javni program (*glej*: program)
jedilnica (jedilni del) 34, 35

K

kakovostna starost (staranje) 12, 16, 18, 19, 20, 21, 22
kapacitete Medgeneracijskega središča Zgornja Šiška 71
kapela 33, 63
kavarna 32, 33, 34, 63
konstrukcije garaže 64
 greda 65
 plošča 65
 steber 65
 stena 65
 temeljna plošča 65
križni hodnik 34
kuhinja 29, 32, 33, 34, 35, 57, 61, 62
kult mladosti 14

L

Ljubljana 12, 33, 37, 38
lokacija 12, 32, 37, 38, 40, 41, 44
 lokacija Zgornja Šiška 38
 makro lokacija 32, 37
 mikro lokacija 32, 38
lokalna skupnost 12, 28

M

makro lokacija (*glej*: lokacija)
medgeneracijsko središče 12, 20, 21, 22, 23, 24, 32, 38, 67, 86, 88
medgeneracijska povezanost 14, 17
medgeneracijska napetost 14
medgeneracijski programi (*glej*: program)
medgeneracijski odnosi 12
 komplementarna povezanost vseh generacij 23
 medgeneracijska povezanost (povezovanje) 12, 22
 medgeneracijska solidarnost 12, 14, 16, 22
 medgeneracijsko sodelovanje 12, 18, 32
 medgeneracijske sožitje (sožitje med generacijami) 12, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22
 povezovanje generacij 16
 zlato pravilo za kakovosten osebnostni razvoj in medčloveško sožitje 22
medgeneracijsko središče 12, 17, 18, 19, 20, 21, 24, 25, 26, 28, 32, 38, 41
 Medgeneracijsko središče Churchill 28
 Medgeneracijsko središče Komenda 25
 Zavod Antona Martina Slomška 26
 zgodovinske osnove medgeneracijskega središča 24
medicina 20, 21
meteorna voda 66
mikro lokacija (*glej*: lokacija) 32, 38
mirujoči promet 12, 49
mladi (*glej*: generacija – mlajša generacija)
možnost ločenega sodelovanja 12, 20, 21

N

namakalni sistem 66
naravni prirastek
 upad naravnega prirastka 14
nega 9, 12, 19, 21, 33, 57, 61, 63, 66
nega starih ljudi 12
negovalna kopalnica 35
neovirana dostopnost 69
neskončni hodnik 34
nizkoenergijska stavba 66
notranji atrij 34, 66, 86

O

oblikovanje stavbnega volumna (*glej*: stavbni volumen)
območje zazidave 57
obstoječe stanje 70
okolica 12, 32

okolje 16, 22, 33
 družinsko okolje 34
 socialno okolje 34
 urbano okolje 18
omrežje dejavnosti 50
omrežje peš poti 38
Organizacija združenih narodov (OZN) 14, 22
oskrba na domu 21, 32, 33, 63
oskrba starih ljudi 25, 32, 34
oskrbovana stanovanja 19, 32, 33, 38, 57, 58, 61, 63
osončenje 72
osvetlitev 66
otroški vrtec 12, 25, 26, 28, 32, 33, 46, 57, 61, 63

P

paliativna oskrba 12, 32, 33, 63, 66
 skupina za paliativno oskrbo 34
parcelne meje 44
park na strehi (*glej*: zelena streha)
pasivna stavba 66
perforacija volumna 53
pokojninski sistem 14, 17
 razpad pokojninskega sistema 14
politika 12, 14, 21
 politična moč tretje generacije 14
porabniška miselnost 17, 22
povezovanje generacij (*glej*: medgeneracijski odnosi)
površina 58, 60, 71
 bruto tlorisna površina 70, 71
 površine funkcionalnih enot 62
požarna varnost 68
pravna pomoč in zagovorništvo starih ljudi 33
prebivalstvo 14, 16, 17, 19, 20, 22
 prebivalci Slovenije po starostnih skupinah 15
 staranje prebivalstva 14, 17
prerez 66, 67
prezračevanje 66
 prezračevalne reže 66
 vzgonsko prezračevanje 66
program 12, 16, 20, 21, 22, 24, 29
 javni program 14
 medgeneracijski programi 16, 17, 18, 19
 socialni programi 22, 24, 32
programska shema (*glej*: prostorska programska shema)
projekt 12
projektiranje 31
projektna naloga 32
promet 12, 49
prometna problematika 12
prometno omrežje 48
prostorska geometrija 57
prostorska predstavitev 85
prostorska programska shema 57
prostorski predpisi 70
 izvedbeni prostorski načrt MOL 70

prostorski podatki in analize 44
prostorska zasnova 32
prostovoljno delo 16
prostovoljska organizacija 33
prostovoljsko delo 16, 18, 21, 34
prostovoljstvo 12, 18
psihologija 12, 21
psihosocialni koncept 34

R

razpad medgeneracijske povezanosti
(glej: medgeneracijski odnosi – medgeneracijska povezanost)
rekuperacija 66
relief 45
restavracija 32, 33, 57, 61, 63
rodnost 14

S

sanatorij 34
senčila 66
servisne storitve 32
situacija 74, 75
socialna inovacija 34
socialna mreža 16, 18, 20, 21, 24, 34
socialni konflikt 14
socialno omrežje 12
socialna oskrba 32
socialni programi (glej: programi)
socialna interakcija 32
socialno okolje (glej: okolje)
sodelovanje med generacijami (glej: medgeneracijski odnosi – medgeneracijsko sodelovanje)
solidarno sožitje 18, 20, 22
soseska 12, 24, 32, 34, 40
sožitje med generacijami (glej: medgeneracijski odnosi – medgeneracijsko sožitje)
srednja generacija (glej: generacija)
stanovanje 34, 63
stanovanjska kavarna 34
stanovanjsko naselje ŠS-6 v Zgornji Šiški 40
stanovanjska soseska (glej: soseska)
staranje prebivalstva (glej: prebivalstvo)
star, starejši 14
starost 12, 14, 16, 17, 19, 20
 kakovostna starost (staranje) 12, 16, 18, 19, 20, 21, 22
 marginalizacija starih ljudi 14
 negativno doživljanje starosti 14
 tabuizacija starosti 14
stavbna tipologija 46
stavbni kompleks 12
stavbni volumen 52
 oblikovanje stavbnega volumna 56
 perforacija volumna 53
 stavbni kare 52
 študija volumna 52, 53, 54

topografska arhitektura 55
umestitev stavbnega volumna v situacijo 56
zasnova stavbenga volumna 52
stavbni kare (glej: stavbni volumen)
stavbni ovoj 66
 tesnjenje stavbnega ovoja 66
stičišče 20, 24
Strategija varstva starejših 22
strešni vrt (glej: zelena streha)
strojne inštalacije 66
strojnica za prezračevanje 66
strokovne službe
 zunanje strokovne službe 34
svetlobna cev 66

Š

špital 33

T

talno gretje 66
temeljna plošča 65
teoretične osnove 20, 38
teoretsko izhodišče 12
termično ločevanje konstrukcije 66
tesnjenje stavbnega ovoja (glej: stavbi ovoj)
tipologija: (glej: stavbna tipologija)
tloris 25, 26, 27, 29, 68, 69, 76, 77, 78, 79, 80, 81
tlorisna zasnova 34
toplotna postaja 66
toplotni most 66
toplotna izolacija 66
topografska arhitektura (glej: stavbni volumen)
topografski načrt 44
trajnostna gradnja 66
trajnostni razvoj 14, 22

U

ubožnica 33
upokojenci 14, 15, 21
uprava 21, 32, 33, 57, 61, 63
urbano okolje (glej: okolje)
urbanistična mreža 20, 21
urbanistična zasnova 40, 73
urbanizem 18, 21, 40, 46, 67
urejanje prostora 12

V

večnamenska dvorana 33, 63
virtualni dom 34
višine stavb 47
vojna generacij 14, 17
vozliščna točka 32
vročevodno omrežje 66, 67
vrtec (glej: otroški vrtec)
vzgonsko prezračevanje (glej: prezračevanje)

Z

začasna nega 33, 63, 66
zdravniška ambulanta 32, 33, 63
zdravstvene storitve 32
zdravstveno rehabilitacijski center 33
zelene površine 12, 32, 38, 45, 70, 71
 primerjava zelenih in bruto tlorisnih površin 71
zelena streha 66, 70, 81, 84
 drenaža zelene strehe 66
 intenzivna zelena streha 66
 park na strehi 32
 sestava intenzivne zelene strehe 84
 strešni vrt 12, 32, 66
zgodovinske osnove medgeneracijskega središča
 (*glej*: medgeneracijsko središče)
zgodovinski pregled (razvoj doma za stare ljudi)
 (*glej*: dom za stare ljudi)
Zgornja Šiška 38, 40, 57
zunanje strokovne službe (*glej*: strokovne službe) 34
zunanja ureditev 78

Ž

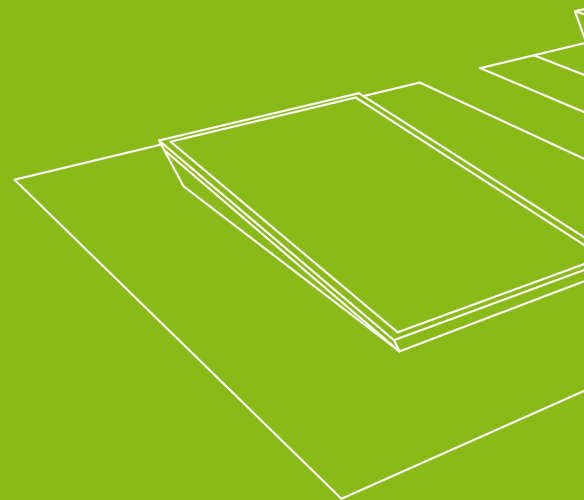
življenjsko ravnotežje 22
življenjska doba 14

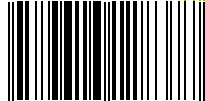
Medgeneracijsko središče je nov model socialnega varstva starejših, ki se šele uveljavlja (tako v Sloveniji kot v svetu). Koncept izhaja in antropologije, psihologije, gerontologije in drugih humanističnih ved ter temelji na predpostavki, da je za kakovosten človekov razvoj izrednega pomena medgeneracijska povezanost med vsemi tremi generacijami. V praksi medgeneracijsko središče povezuje sodobne oblike bivanja starejših z dejavnostmi, ki vključujejo mlajše generacije.

Na osnovi omenjenih teoretskih izhodišč je bil izdelan predlog v obliki idejnega načrta za vzpostavitev prostorskih pogojev za povezovanje različnih socialnih, izobraževalnih, kulturnih, storitvenih in drugih programov v sodoben model medgeneracijskega središča. Projektna naloga s programskimi izhodišči je nastala na podlagi analize referenčnih primerov doma in v tujini ter podrobnih študij programskih zasnov, študije površin in analize prostorskih danosti na konkretni lokaciji. Študija potreb po oskrbi starih ljudi v Sloveniji kaže, da so največje potrebe po teh storitvah v Ljubljani.

Medgeneracijsko središče v Zgornji Šiški je zasnovano kot vozliščna točka v širši mreži programov socialne oskrbe in medgeneracijskega sodelovanja. Vanj so vključeni: dom za stare ljudi v obliki gospodinj-skih skupnosti, paliativna oskrba, začasna nega, dnevno varstvo starih ljudi, oskrbovana stanovanja, izobraževalno središče, otroški vrtec, restavracija, večnamenska dvorana in druge storitve. Poleg trajnostne in energetske učinkovite zasnove, je bilo eno ključnih vodil pri projektiranju zagotovitev kakovostnega bivalnega okolja z ureditvijo zelenih površin. Tako v okolici središča kot na samem objektu – park na strehi. Posebna pozornost je bila namenjena zasnovi volumna objekta, ki postopoma prehaja iz nivoja terena in se v obliki trikotne spirale dvigne na višino treh etaž. Na ta način park z vrtovi brez očitnega prehoda preide iz terena na objekt, kar omogoča neoviran dostop gibalno oviranim osebam. Strešni vrt tako postane prostor medgeneracijskega srečevanja in sodelovanja.

ISBN 978-961-6128-37-7

9 789616 128377